

משרד המשפטים

MINISTRY OF JUSTICE | وزارة العدل

תכנית משרדית

לשיפור הרגולציה והפחתת הנטל הרגולטורי

תחום מדיניות רגולציה, חטיבת תכנון מדיניות ואסטרטגיה

רשם החברות, רשות התאגידים

- מהות מרשם החברות, המידע במרשם החברות והערך שהוא מספק לציבור
- דיווח מקוון ומתקדם לרשם החברות
- שיפור הרגולציה והקלת הנטל הרגולטורי על חברות
- עידוד פעילות עסקית בינלאומית

כתיבת הדו"ח: שלי סלע, מרכזת בכירה מדיניות רגולציה, חטיבת תכנון מדיניות ואסטרטגיה

תוכן עניינים

2	 תוכן עניינים	
1	 הקדמה ורקע כללי	
2	 חלק א' - פעילות רשם החברות: הסבר כללי ונתונים בסיסיים	
2	 1. האינטרס הציבורי ועיקרי הפעילות	
3	 2. הבסיס החוקי לפעילות רשם החברות:	
4	 3. המידע במרשם החברות והשירותים הניתנים לציבור	
6	 4. חובות הדיווח המוטלות על חברות	
7	 5. דרישות רגולטוריות המוטלות על גורמי חוץ (חברות ואזרחים זרים)	
8	 5.1 דרישות אימות חתימה ומסמכים	
9	 5.2 דרישות תרגום מסמכים	
10	 6. דרישת שמירת מסמכים במשרדי החברה	
10	 7. רגולטורים משיקים ורגולציה משיקה	
11	 חלק ב' – סיכום תהליך איסוף המידע ותובנותיו	
11	 1. שיתוף ציבור והיוועצות עם בעלי עניין	
12	 2. מחקר השוואתי בינלאומי	
14	 3. איסוף נתונים מהמידע שברשות רשם החברות וכימות עלויות	
15	 4. סדנת תפיסת תפקיד רשם החברות	
16	 חלק ג' – סוגיות לטיפול ותכנית המשרד לשיפור הרגולציה והפחתת הנטל הרגולטורי	
16	 1. הערך שמספק מרשם החברות לציבור	
22	 2. דיווח מקוון ומתקדם לרשם החברות	
29	 3. שיפור הרגולציה והקלת הנטל הרגולטורי על חברות	
29	 3.1 "תיק חברה כפול": תיק חברה במשרדי החברה וגם במרשם החברות	
31	 3.2 דרישות דיווח מחברות	
36	 3.3 דרישות מתאגידים ואזרחים זרים	
41	 4. עידוד פעילות עסקית בינלאומית	
41	 4.1 הנפקת אישורים בשפה האנגלית	
42	 4.2 הנגשת הדין ומידע משלים לשפה האנגלית	
44	 סיכום התכנית המשרדית לשיפור הרגולציה והפחתת הנטל הרגולטורי	
44	 ספח א': כלל חובות הדיווח לרשם החברות	
44	 7.1 דיווח על העברת מניות	
45	 7.2 דיווח על הקצאת מניות	
45	 7.3 דיווח על שינויים בהרכב דירקטוריון	
46	 7.4 דיווח על הגדלת הון	
46	 7.5 דיווח על שינוי בהרכב הון	
47	 7.6 דיווח על ביטול הון רשום	
47	 7.7 דיווח על הקטנת הון מניות מוקצה	
48	 7.8 דיווח על ביטול ערך נקוב	
48	 7.9 דיווח על המרת מניות מוקצות	
49	 7.10 דיווח על שינוי תקנון	

49	דיווח על שינוי כתובת חברה	7.11
50	מינוי, עדכון או הסרת בעלי תפקידים בחברה כולל מוסמך לדווח	7.12
50	דיווח שנתי	7.13
52	נספח ב': עיקרי התגובות לשיתוף הציבור	
54	נספח ג': מגמות מרכזיות שעולות מהסקירה ההשוואתית הבינלאומית	
62	נספח ד': סיכום סדנת תפיסת תפקיד רשם החברות	
63	נספח ה': ריכוז המענים שהתקבלו במסגרת קול קורא לציבור בנושא המידע על אודות חברות הפתוח לעיון הציבור	

הקדמה ורקע כללי

בהתאם להחלטות הממשלה מס' 2118 ומס' 4398 שעניינן "רגולציה חכמה", מוגש דו"ח זה הבוחן ארבעה תחומים הקשורים בפעילות רשם החברות:

- מהות מרשם החברות, המידע במרשם החברות והערך שהוא מספק לציבור
- דיווח מקוון ומתקדם לרשם החברות
- שיפור הרגולציה והקלת הנטל הרגולטורי על חברות
- עידוד פעילות עסקית בינלאומית

דו"ח זה נכתב בהמשך לדו"ח הפחתת נטל רגולטורי ברשם החברות שפורסם בחודש מרץ 2020 והתמקד בהליך פתיחת חברה. דו"ח זה עוסק במספר סוגיות שעלו כמשמעותיות בדו"ח הקודם, אולם לא טופלו בו מפאת מיקודו בהליך פתיחת חברה. כמו כן, דו"ח זה עוסק בממצאי דו"ח מבקר המדינה שפורסם מאי 2020 הנוגעים לאמינות, עדכניות ואיכות המידע המצוי במרשם החברות.

הדו"ח מציג את עיקרי הנושאים שעלו בתהליך ואת תכנית משרד המשפטים לשיפור הרגולציה והפחתת הנטל הרגולטורי בתחומים אלו. בחלק הראשון של המסמך תסקר פעילות רשם החברות; המידע במרשם החברות, חובות הדיווח המוטלות על חברות והחובות הרגולטוריות המוטלות על תאגידים ואזרחים זרים. בחלק השני יוצג התהליך שנעשה להכנת תכנית שיפור הרגולציה והפחתת הנטל: סדנת תפיסת תפקיד רשם החברות, פירוט וניתוח הדרישות והחובות הרגולטוריות, איסוף וניתוח נתונים, אומדן עלויות הנטל הרגולטורי המושת על הציבור, שיתוף ציבור ובעלי עניין, סקירה משווה בינלאומית. בחלק השלישי יפורטו עיקרי הסוגיות שעלו בהליך והמענה שמציעה תכנית זו לסוגיות אלו.

חלק א' - פעילות רשם החברות: הסבר כללי ונתונים בסיסיים

1. האינטרס הציבורי ועיקרי הפעילות

מהי חברה?

חברה היא אישיות משפטית המהווה מסגרת משפטית לפעילות עסקית שמטרתה כוללות הפקת רווח כלכלי. לכל חברה יש דירקטוריון וכן אסיפה כללית המורכבת מבעלי החברה, המחזיקים בבעלות על החברה באמצעות מניות. כמות המניות של כל אחד מהבעלים מייצגת את שיעור הבעלות שלו בחברה ואת הזכויות האחרות שמעניקה לו המניה, כגון זכות הצבעה וזכות לרווחים. בעלי המניות בחברה יכולים להגביל את אחריותם לחובות החברה (דבר הבא לידי ביטוי בהוספת המילים 'בע"מ' או 'בעירבון מוגבלי' בסוף שמה של החברה). התאגדות בצורה של חברה, כאישיות משפטית נפרדת מבעליה, מעודדת פעילות עסקית בכך שהיא מאפשרת להפחית את אחריות בעליה החברה לחובותיה, ובכך להפחית את הסיכון בניהול עסקי החברה.

חברה פרטית היא חברה שמניותיה לא הוצעו לציבור. כלומר, הונה מוחזק בידי גורם פרטי או מספר מצומצם של בעלים. ככלל, כל חברה מתאגדת תחילה כחברה פרטית. אם החברה מחליטה בהמשך להציע מניות לציבור הרחב (על פי תשקיף כמשמעותו בחוק ניירות ערך), היא הופכת לחברה ציבורית.

רשם החברות

רישומה של חברה במרשם החברות הוא שיוצר אותה כאישיות משפטית נפרדת ועצמאית מישויותיהם המשפטיות של בעליה ושל חברות הקשורות אליה. קיומה של חברה כישות משפטית נפרדת נקבע מיום ההתאגדות – הוא יום השלמת רישומה במרשם החברות. הרגולטור האחראי על מרשם החברות הוא רשם החברות, הפועל במסגרת רשות התאגידים במשרד המשפטים. בנוסף לרישום חברה, אחראי רשם החברות גם על מיזוג חברות, חיסול חברות ורישום שעבודי חברות, להם תוקף משפטי כלפי צדדים שלישיים. תפקיד הרשם הוא לנהל מרשם חברות מהימן ועדכני, המאפשר לציבור לקבל מידע על חברות רשומות. מרשם החברות כולל פרטים בסיסיים על כלל החברות הרשומות בישראל ומתעדכן באמצעות דיווחי החברות. הציבור הרחב יכול להיעזר במרשם החברות לשם קבלת מידע עסקי על בסיס המידע המדווח לרשם.

במרשם החברות בישראל נרשמו כ-623,600 חברות, מתוכם כ-383,000 חברות הן כיום בסטטוס "פעילה", כאשר שאר החברות הן חברות מחוקות ומחוסלות או חברות רשומות הנמצאות בשלבים שונים של פירוק או חיסול. רובן המוחלט של החברות במרשם החברות (כ-620,000) הן חברות ישראליות פרטיות, מהן 380,000 חברות פעילות. כ-6,370 חברות הרשומות במרשם החברות הן חברות חוץ פרטיות, מהן 3,080 פעילות. מדי שנה נרשמות כ-17,500 חברות במרשם החברות.¹

הגדרות:

¹ על בסיס נתוני מאגר החברות (2021) הנתונים נכונים לחודש אוגוסט 2021.
https://data.gov.il/dataset/ica_companies/resource/f004176c-b85f-4542-8901-7b3176f9a054

חברה פעילה מוגדרת במערכת ככל חברה אשר נרשמה ולא נמחקה (בהתאם לסמכות שהיתה לרשם החברות עד לשנת 2000), או חוסלה (כלומר, סיימה תהליך פירוק - בין אם מרצון ובין אם ע"י בימ"ש).

חברה מפירה - חברות יכולות להיות מוגדרות כחברות מפירות חוק במקרים בהם הן אינן מגישות דו"ח שנתי, או שאינן משלמות אגרה שנתית או שניהם.

חברה פעילה כלכלית - להלן נתייחס לחברה פעילה כלכלית כחברה שלא סגרה תיקים שהיו לה ברשות המיסים - דבר אשר יש בו כדי להעיד על כך שהחברה בעלת פעילות כלכלית, מעבר להיותה חברה רשומה במובן המשפטי של חוק החברות.

2. הבסיס החוקי לפעילות רשם החברות :

- חוק החברות, התשנ"ט-1999 ("חוק החברות")
החוק המסדיר את דיני החברות במדינת ישראל, לרבות אופן הקמת חברה, ניהולה באמצעות האורגנים השונים, פירוק חברות מיזוג חברות ועוד.
- פקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983
הפקודה שהסדירה את דיני החברות במדינת ישראל עד לחקיקת חוק החברות בשנת 1999. פקודת החברות בוטלה ברובה למעט הפרקים העוסקים באג"ח ושעבודים.
- תקנות החברות (דיווח, פרטי רישום וטפסים), תש"ס-1999 ("תקנות החברות")
תקנות אלו קובעות אילו פרטי מידע חברות נדרשות לדווח לרשם החברות, האופן בו יתבצע הדיווח וכן הטפסים בהם יתבצע הדיווח.
- תקנות החברות (אגרות), תשס"א-2001
תקנות אלו קובעות אגרות שונות שחברות נדרשות לשלם עבור פעולות ושירותים שונים כגון : אגרת רישום חברה, אגרה שנתית, עיון בתיק חברה המצוי ברשם החברות ועוד.
- תקנות החברות (מיזוג), תש"ס-2000
מסדירות את תהליך הגשת הבקשה למיזוג חברות לפי חוק החברות, ובין היתר הגשת הצעת מיזוג לרשם ואישור המיזוג על ידי הרשם.
- תקנות החברות (פירוק), תשמ"ז-1987
מסדירות את הליכי פירוק חברות.

3. המידע במרשם החברות והשירותים הניתנים לציבור

למרשם החברות אותו מנהל רשם החברות שני תפקידים עיקריים. התפקיד הראשון הוא לאפשר לציבור לממש את חופש ההתאגדות, זאת על ידי רישום חברה ויצירת קיומה של הישות המשפטית הנפרדת, וכן על ידי חיסול חברה מן המרשם לאחר פירוקה. תפקיד זה נקבע בסעיף 10 לחוק החברות:

10. (א) הרשם ירשום חברה אם מצא כי קוימו כל הדרישות לפי חוק זה בקשר לרישום ולכל ענין שהוא תנאי לכך.

התפקיד השני של מרשם החברות הוא לאפשר את עיקרון הפומביות בכל הנוגע למידע לגבי חברות, וזאת באמצעות היותו מאגר נגיש וגלוי לציבור, המאפשר עיון וקבלת העתקים מאושרים של המסמכים והדיווחים שנקבעו בחוק מתיקי החברות הרשומות ונתונים שונים לגביהן. תפקיד זה נקבע בסעיף 43 לחוק החברות, תוך שהמידע מנוהל על ידי הרשם בהתאם לסמכותו הקבועה בסעיף 38(א):

38. (א) הרשם ינהל רישום לגבי כל חברה ויקבל מסמכים ודיווחים לרישום או לתיוק בתיקי החברה, הכל כפי שקבע השר.

43. המרשמים שמנהל הרשם בלשכת הרישום יהיו פתוחים לעיון הציבור וכל אדם רשאי לעיין בהם ולקבל העתקים מאושרים מן הרשום בהם, בין באמצעות הרשם ובין באמצעות אחרים שהרשם הסמיך אותם לכך, הכל כפי שקבע השר.

בדברי ההסבר לחוק החברות מפורטים שני התפקידים שצויינו לעיל – רישום וחיסול חברות וקיומו של מאגר מידע פתוח לעיון הציבור.² כמו כן, בדברי ההסבר נכתב כי מרשם החברות יעודכן בעת ביצוע שינוי בנתוני החברה על ידי החברות באמצעות דיווח לרשם החברות, וכן נקבע תפקידו המינהלי של רשם החברות בהיבט של הנגשת המידע לציבור:

"ללשכת רישום החברות, אשר בראשה עומד רשם החברות (להלן – הרשם), שני תפקידים מרכזיים. התפקיד האחד הוא רישום ומחיקה של חברות. התפקיד השני הוא קיום מאגר נתונים אודות החברות הרשומות, הפתוח לעיונו של

² מחיקת חברות אינה נכללת בחוק בנוסחו כיום אלא הוראות לעניין חיסולן ופירוקן, שכן במסגרת חקיקת חוק החברות החדש בשנת 1999 הוחלט שלא לקבוע הסדר של מחיקה מנהלית, למעט קביעת הוראת מעבר ביחס למחיקת שנעשו בהתאם להסדר הקודם שנקבע בפקודת החברות הקודמת.

הציבור... חברות רשומות מצוות לשלוח באופן שוטף נתונים לשכת הרישום על מנת שיהיו פתוחים לעיונו של הציבור, לרבות באמצעים אלקטרוניים חדישים. התפקיד של קיום המאגר ועשייתו נגיש לציבור בדרך הנוחה ביותר הוא תפקיד מנהלי טהור של לשכת הרישום...³

הדרך העיקרית בה מנגיש רשם החברות את המידע לציבור כיום היא באמצעות אתר האינטרנט והמערכת המקוונת של רשם החברות אתר האינטרנט של רשם החברות מאפשר לכל אדם לקבל מידע בסיסי על חברות ללא עלות. מידע זה כולל פרטים כגון: מספר החברה (ח.פ.), שם החברה, סוג החברה, האם החברה מוגבלת או לא, הסטטוס המשפטי של החברה, מען החברה, מטרת החברה, תיאור החברה, האם לחברה יש חובות אגרה שנתית, האם קיימת התראה על הכרזתה של החברה כחברה מפרת חוק, וכיוצ"ב.

בנוסף, כל אדם יכול לעיין ללא עלות בקובץ המכיל את רשימת החברות במרשם שמנהל רשם החברות על ידי הורדת הקובץ ממאגר data.gov או באמצעות גישה דרך API. המאגר כולל פרטים שונים לגבי חברות כגון: מספר התאגיד, שם התאגיד, שם התאגיד באנגלית, סוג התאגיד, סטטוס התאגיד, תת סטטוס התאגיד, תיאור התאגיד, מטרת התאגיד, תאריך התאגדות, מגבלות, חברה מפרה דו"ח שנתי וכתובת.⁴ בשנת 2020 התבצעו 13,483 הורדות לקובץ מאגר החברות, ו- 962,151 התחברויות לקובץ באמצעות API.

כמו כן קיים קובץ נוסף במאגר data.gov בנושא פרטי שינויים בחברות. קובץ השינויים מכיל את פרטי השינויים האחרונים שנעשו בחברות בנתוני מאגר המידע של הרשות. קובץ השינויים מתעדכן בתדירות יומיומית ומכיל כל שינוי שנעשה בתאגיד עד שנה אחורה מהתאריך הנוכחי.⁵

נוסף על המידע הניתן ללא עלות, מאפשר רשם החברות לכל אדם לעיין בנסח חברה תמורת תשלום של 10 ₪. נסח החברה כולל מידע מורחב לגבי חברה, כגון: שם החברה ומספרה, כתובת חברה, סטטוס החברה, תאריך הגשת דו"ח שנתי אחרון, פירוט הרכב הון, רשימת בעלי המניות, רשימת הדירקטורים, ורשימת השעבודים של החברה כולל סוג השעבוד, תאריכי רישום ויצירת השעבוד ותיאור הנכסים המשועבדים. בשנת 2020 התקבלו כ-800 בקשות ביום בממוצע להפקת נסח חברה.⁶

בנוסף, מאפשר רשם החברות לכל אדם לעיין בתיק חברה תמורת תשלום של 33 ₪. תיק החברה כולל את המסמכים שהוגשו לרשם על ידי החברה מיום רישומה במרשמי רשם החברות, כגון: תעודת התאגדות, תעודת שינוי שם, תקנון ועוד. המסמכים בתיק סרוקים וחתומים בחתימה אלקטרונית מאובטחת, והם קבילים להגשה בבית משפט ובכל היחידות הממשלתיות לאחר הדפסתם. כמו כן, יש אפשרות לקבל מסמכים מאומתים מתיק החברה כגון תעודת התאגדות ותעודת שינוי שם חברה תמורת תשלום של 25 ₪. המסמכים סרוקים וחתומים בחתימה

³ הצעות חוק 2432, כ"ט בתשרי התשנ"ו, 23.10.1995, ע' 23

⁴ מאגר החברות מנוהל באתר DATA.GOV ומתעדכן על בסיס יומי

https://data.gov.il/dataset/ica_companies/resource/f004176c-b85f-4542-8901-7b3176f9a054

⁵ <https://data.gov.il/dataset/ica-changes>

⁶ נתוני רשם החברות.

אלקטרונית מאובטחת, והם קבילים להגשה בבית משפט ובכל היחידות הממשלתיות לאחר הדפסתם. בשנת 2020 התקבלו כ-45,225 בקשות לעיון בתיק חברה.⁷

בנוסף, במידע החינמי באתר האינטרנט של רשם החברות ניתן לראות תעודות (למשל- תעודת רישום חברה, תעודת מיזוג, תעודת שינוי שם ותעודת שעבוד), מכתבי אישור (לדוג'- מכתב אישור על ביצוע פעולת עדכון דוח שנתי) ומכתבי סירוב. במסגרת שיפור השירות לציבור הוחלט כי משוברים אלה, שמהווים מידע שגלוי לציבור, יועלו לאתר האינטרנט של רשות התאגידים כך שגורם המבקש לדעת האם בקשתו טופלה יראה את נוסח התשובה המלא או את התעודה באתר.

4. חובות הדיווח המוטלות על חברות

אחד מתפקידיו של רשם החברות, כאמור, הוא לנהל מרשם חברות הפתוח לעיונו של הציבור. כדי שמרשם החברות יהיה מעודכן ומהימן, נדרשות חברות לדווח לרשם החברות על שינויים בפרטי החברה באופן שוטף, תוך 14 יום ממועד ביצוע השינוי במרשם המתנהל בחברה.⁸ יש לציין כי הפרטים הנדרשים לדיווח לרשם, ביניהם הפרטים בנושא דירקטורים ובעלי מניות, הם בעלי מעמד דקלרטיבי, כלומר, מהווים הצהרה על מצב קיים ואינם יוצרים זכויות.⁹ כך למשל, מינוי דירקטור מתרחש באופן קונסטיטוטיווי בחברה עצמה, למשל כאשר האסיפה הכללית השנתית של החברה ממנה דירקטור.¹⁰ לצד זאת, מינוי הדירקטור מדווח בדיעבד על ידי החברה לרשם החברות ומעמד הדיווח הוא דקלרטיבי.¹¹ בניגוד לכך, רישום חברה מהווה פעולה קונסטיטוטיובית, אשר תוקפה המשפטי מותנה בהשלמת רישום כנדרש לפי דרישות רשם החברות. עד שפעולת הרישום אינה מושלמת ברשם החברות אין להתאגדות החברה תוקף משפטי ולא הוקמה אישיות משפטית חדשה ונפרדת.¹² פעולה נוספת אותה מרכז רשם החברות ומעמיד לעיון הציבור היא רישום בטוחות של חברה (שעבודים). רישום הבטוחה במרשם החברות מתבצע בהתאם להוראות פקודת החברות [נוסח חדש] תשמ"ג-1983, ומהווה פעולה שרק עם השלמתה מקבלת הבטוחה תוקף ביחס לצדדים שלישיים.

חברות נדרשות לדווח באופן שוטף לרשם החברות על הפרטים הבאים: העברת מניות; הקצאת מניות; שינויים בהרכב הון, שינויים בהרכב דירקטוריון; הגדלת הון; שינוי תקנון; שינוי כתובת חברה; שעבודים ומינוי, עדכון או הסרת בעלי תפקידים בחברה כולל מוסמך לדווח וכן להגיש מידי שנה דו"ח שנתי עדכני.¹³ כמו כן, ניתן לדווח אודות צו עיקול על מניות, עדכנו או הסרתו.¹⁴

⁷ נתוני רשם החברות.

⁸ סעיף 140 ו-141 לחוק החברות ותקנה 15 לתקנות החברות.

⁹ שכן לעניין בעלי מניות ודירקטורים המרשם המחייב מתנהל בחברה עצמה. בהתאם לסעיפים 127, 133, 224, 124(7)-(8) לחוק.

¹⁰ סי' 59 לחוק החברות, ובהתאם למה שנקבע בתקנון החברה.

¹¹ סי' 5 (א) לתקנות החברות.

¹² להרחבה ראו סימן ב' לדברי ההסבר לחוק החברות.

¹³ בעלי התפקידים עליהם ניתן לדווח בפעולת עדכון בעלי תפקידים באופן מקוון: דירקטור, בעל מניות, נושא משרה, מנכ"ל, רו"ח מבקר, מורשה לקבל בעבור החברה חוץ כתבי בי-דין והודעות או מיופה כח, נאמן יישום הליכי הפירוק במקרה של פירוק מרצון, ממונה על דיווחים לצורך עיצומים כספיים ומוסמך לדווח בהגשה מקוונת.

¹⁴ המרשם המתנהל אצל רשם החברות לגבי מניות הוא הצהרתי בלבד ואינו מהווה תחליף לעיון במרשם בעלי המניות שמנהלת החברה, והפתוח לעיון במשרדה הרשום. המרשם לא יוצר זכויות ותוקפה של העברת מניות אינו תלוי ברישום

את מרבית הדיווחים לרשם החברות ניתן לבצע בהגשה מקוונת, או לחילופין בהגשה ידנית. על מנת לדווח בהגשה מקוונת יש להיכנס למערכת הממוחשבת באתר תאגידים Online ולהזדהות באמצעות אחד מהבאים:

1. הזדהות ממשלתית¹⁵

2. בכרטיס חכם

דיווחים המוגשים בהגשה מקוונת מאושרים לרוב באופן מיידי, אם לא צורפו מסמכים נוספים, כאשר במרבית המקרים אין צורך לצרף לדיווחים המקוונים מסמכים נוספים (פרט למסמכים לגבי אזרח/תאגיד זר או צירוף מאזן לדוח השנתי במקרים בהם חלה חובה לעשות כן). ההגשה מתבצעת מידית באופן מקוון כך שהדיווחים מתעדכנים on-line עם סיום ביצוע הפעולה במערכת. במקרה בו צורפו מסמכים נוספים זמן הטיפול המוגדר הוא עד 10 ימי עבודה מיום קבלת המסמכים, כאשר בפועל הטיפול מסתיים קודם לכן.

יצוין כי בנוסף לדיווחים שניתן למלא ולעדכן באופן מקוון באתר רשם החברות, החל ממרץ 2021 ניתן להגיש באמצעות אתר תאגידים Online טפסים ומסמכים שלא ניתן לעדכן באופן מקוון ובכך לחסוך בזמן. שירות זה מאפשר קליטת בקשות באופן מיידי למערכת רשם החברות, בקלות, בנוחות וללא צורך בכרטיס חכם. עם קליטת הבקשה מקבל המגיש מקבל מספר לבקשה, ובנוסף, הבקשה מופיעה מידית באזור האישי של המגיש באתר רשות התאגידים לצורך מעקב.

על מנת לדווח בהגשה ידנית יש לשלוח את טופס הדיווח באמצעות אחד מהבאים:

1. הגשה ידנית באחת מלשכות רשות התאגידים בזימון תור מראש

2. הפקדת בקשות לביצוע בתיבת הפקדה במחוזות רשם החברות

3. משלוח בדואר לרשות התאגידים בירושלים

זמן הטיפול בהגשה ידנית הוא לרוב עד 21 ימי עבודה מיום קבלת המסמכים ברשם החברות.

בנספח א' יפורטו כלל חובות הדיווח לרשם החברות להן נדרשות חברות, על כלל הדרישות והחובות הכרוכות בכך והאופן בו הן נדרשות לעשות זאת.

5. דרישות רגולטוריות המוטלות על גורמי חוץ (חברות ואזרחים זרים)

לצד הדרישות הרגולטוריות בהן נדרשות לעמוד כלל החברות, חברות זרות ואזרחים זרים שהם נושאי משרה או בעלי מניות או נושאי משרה בחברות מחויבים לעמוד בדרישות רגולטוריות נוספות.

בו. המרשם המתנהל אצל רשם החברות אינו מרשם של נכסים. יחד עם זאת בהתאם להחלטת בית המשפט העליון (ע"א 2162/13), גובש מתווה לתיוק צווי עיקול בתיקי חברות. על פי המתווה, ניתן להגיש לרשם החברות צווי עיקול שיתויקו בתיק החברה וכן צווים בדבר הסרתם או שינויים בהם הוסר או שונה, על מנייתיו של בעל מניות בחברה מסוימת. יודגש, כי צווי העיקול יתויקו בתיק החברה ויהיו גלויים לעיון הציבור. אין בהוספת צווי העיקול לתיק החברה כדי למנוע רישום דיווחים שהוגשו על ידי החברה, לרבות רישום על העברת מניות או דיספוזיציה (העברת זכויות) אחרת במניות.

¹⁵ שירות הזדהות ממשלתית של ממשל זמין הוא שירות הזדהות חכמה המאפשרת כניסה מאובטחת לביצוע פעולות במספר משרדי ממשלה, ללא כרטיס חכם וללא עלות.

דרישות רגולטוריות נוספות אלו קשורות בשלושה תחומים עיקריים: אימות חתימה, אימות מסמכים ותרגום מסמכים.

5.1 דרישות אימות חתימה ומסמכים

אזרחים ותאגידים זרים המשמשים כנושאי משרה או שהנם בעלי מניות בחברות נדרשים לצרף מסמכי זיהוי שונים ולאמתם כל אימת שאלה נדרשים לצורך עמידה בדרישות הדיווח בהתאם לדרישה בתקנות וכן נדרש לאמת את חתימתם בכל מקרה בו מוגש טופס דיווח בו נדרש אימות ע"י עו"ד.

אימות החתימה נדרש למעשה בכל סוגי הדיווח הנחתמים בידי אזרח או תאגיד זר, ובנוסף לכך נדרש צירוף מסמכים המעידים על זהות המגיש אותם יש לאמת. הגשת מסמכים מאומתים נדרשת בכל דיווח לגבי אזרח או תאגיד זר המשמשים כנושא משרה בחברה.

דוגמא לדיווח שנחתם בידי אזרח זר היא כאשר דירקטור בעל אזרחות זרה מגיש דיווח שנתי. במקרה זה על הדירקטור בעל האזרחות הזרה לאמת את חתימתו כפי שיפורט בהמשך ולצרף מסמכים המעידים על זהותו, גם אותם יש לאמת, כפי שיפורט בהמשך.

דוגמא לדיווח שנעשה לגבי תאגיד זר היא בעת דיווח לראשונה על בעל מניות שהינו תאגיד זר. במקרה זה יש לצרף לטופס הדיווח העתק מתאים למקור של תעודת ההתאגדות ואישור סטטוס תאגיד מאומתים כפי שיפורט מטה. באופן דומה אזרח זר שהוא בעל מניות (או נושא משרה בחברה) יידרש לצרף לטופס הדיווח העתק מתאים למקור של דרכונו מאומת כפי שיפורט בהמשך.

5.1.1 אימות חתימת ומסמכי אזרח זר

כאשר נקבעה דרישת אימות חתימה בטופס דיווח מסוים וכאשר החותם הוא אזרח זר, ישנן דרישות לעניין אופן אימות חתימתו. כאשר אזרח זר נמצא בישראל, הוא נדרש לאמת את חתימתו על ידי עורך דין ישראלי בעל רישיון ישראלי לעריכת דין בישראל. כאשר אזרח זר נמצא בחו"ל, הוא נדרש לאמת את חתימתו באחת מן הדרכים הבאות:

- 1) אימות בידי נציג קונסולרי
 - 2) אימות בידי נוטריון זר בצירוף אפוסטיל (ככל שמדובר במדינה החתומה על אמנת האג)
- בנוסף, יש לצרף לדיווח הראשון לגבי אזרח זר העתק דרכון מאומת באחת מן הדרכים הבאות:

- 1) לפי סעיף 33 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן – פקודת הראיות)
- 2) בידי נוטריון מוסמך במדינה שבה הוצא הדרכון
- 3) בידי עורך דין בעל רישיון לעריכת דין בישראל
- 4) בידי נוטריון מוסמך במדינת מושבו של היחיד שאינו תושב ישראל

5.1.2 אימות מסמכי תאגיד זר

כאשר מדובר בתאגיד זר, יש למלא את פרטי התאגיד (שם, מספר תאגיד, וכתובת) ועל מורשה חתימה מטעם התאגיד הזר לחתום על הדיווח. כאשר מורשה החתימה מטעם התאגיד הזר הוא

אזרח זר הנמצא בישראל או הנמצא בחו"ל חתימתו תאומת כאמור מעלה בהתאם לעניין, ובצירוף העתק דרכון מאומת כאמור מעלה כאשר מדובר באזרח זר הנמצא בחו"ל.

בנוסף, יש לצרף לדיווח העתק מתאים למקור של תעודת ההתאגדות ואישור סטטוס תאגיד (אישור קיום התאגיד באותו מועד) מאומתים באחת מן הדרכים הבאות:

1. אימות בידי נציג קונסולרי
2. אימות בידי עורך דין בעל רישיון לעריכת דין בישראל
3. אימות בידי נוטריון מוסמך במדינה שבה הוצא הדרכון
4. אימות בידי נוטריון מוסמך במדינת מושבו של האזרח הזר

בנוסף יש לצרף תרגום מאושר בידי נוטריון לעברית או לאנגלית, כפי שיפורט בהמשך.

כאשר מדובר בדיווח על בעל מניות בעל אזרחות פלסטינית, יש להגיש העתק נאמן למקור של תעודת זהות ואישור מהממונה על העזרה המשפטית במשרד המשפטים על תוקפם של המסמכים.

יש לציין כי בנוסף לאזרחים ותאגידים זרים, גם אזרחי ישראל הנמצא בחו"ל נדרש לאמת את חתימתו בדומה לאזרח זר הנמצא בחו"ל, כלומר בידי נציג קונסולרי או בידי נוטריון זר בצירוף אפוסטיל (ככל שמדובר במדינה החתומה על אמנת האג).

5.2 דרישות תרגום מסמכים

בנוסף לדרישה לאימות מסמך, כאשר נדרש לצרף לדיווח לרשם החברות תעודת התאגדות, אישור סטטוס תאגיד או תקנון חברה שאינו בשפה האנגלית (למשל, בעת דיווח ראשוני על בעל מניות שהוא תאגיד זר), חברות נדרשות לצרף גם תרגום נוטריוני לשפה העברית או לאנגלית של המסמך.¹⁶

דרישת תרגום נוספת חלה על חברות חוץ בעת רישומן. לפי דרישה זו יש לצרף תקנון מתורגם לשפה העברית ומאומת. כלומר, חברת חוץ אינה יכולה להגיש תקנון בשפה האנגלית. יש לציין לגבי דרישה זו כי בניגוד לחברת חוץ, חברה אשר התאגדה בישראל יכולה כיום להגיש את תקנונה גם בשפה האנגלית, וכן גם כאשר חלים שינויים בתקנונה היא אינה מחויבת להגיש את התקנון החדש בשפה העברית, אלא יכולה להגישו גם באנגלית.

¹⁶ סעיף 16 (ב) לתקנות החברות. ראו גם רשות התאגידים, רשם החברות, דף שירות בנושא אימות טפסים וחתימות: https://www.gov.il/he/departments/general/company_validation

6. דרישת שמירת מסמכים במשרדי החברה

בנוסף לדרישות הדיווח, חברות נדרשות לשמור במשרדן הרשום מסמכים שונים, בהתאם לסעיף 124 לחוק החברות:

124. בלי לפגוע בהוראות כל דין, תשמור חברה במשרדה הרשום את המסמכים האלה:

1. תקנון החברה;
2. פרוטוקולים של ישיבות האסיפה הכללית כאמור בסעיף 90;
3. פרוטוקולים של ישיבות הדירקטוריון והחלטותיו כאמור בסעיפים 103 ו-108;
4. פרוטוקולים של ישיבות ועדות הדירקטוריון כאמור בסעיף 111;
5. העתקי הודעות החברה לבעלי מניותיה בשבע השנים האחרונות;
6. הדו"חות הכספיים של החברה כאמור בסעיף 171;
7. מרשם בעלי המניות ובחברה ציבורית גם מרשם בעלי המניות המהותיים, כאמור בסעיפים 127 ו-128;
8. מרשם הדירקטורים, כאמור בסעיף 224.

יש לציין כי לא כל המסמכים הנדרשים להישמר בתיק החברה המצוי במשרדי החברה נדרשים לדיווח גם לרשם החברות או אמורים לעמוד לעיון הציבור. המסמכים הנדרשים להימצא במשרדי החברה שיש לדווח עליהם גם לרשם החברות הם: תקנון החברה, מרשם בעלי מניות ומרשם הדירקטורים.¹⁷ סעיפים 126, (א), 129, 224, וסעיפים 90 (ג) ו-184 קובעים את זכות הציבור ואת זכות בעלי המניות לעיון ולקבלת עותק ממסמכים בתיק החברה המצוי **במשרדי החברה**. יצוין, כי זכות העיון של הציבור חלה ביחס למרשם בעלי המניות ולמרשם הדירקטורים המתנהל בחברה.

7. רגולטורים משיקים ורגולציה משיקה

רשות המיסים: חברות נדרשות להגיש לרשות המיסים דו"ח שנתי המשקף למס הכנסה את פרטי ההוצאות וההכנסות בשנת המס הנתונה. הדו"ח השנתי כולל דו"חות כספיים וכן נספחים שונים בהתאם לנדרש, כגון: קבלות מקוריות מתרומות המוכרות לפי סעיף 46; אישורים על ניכוי מס במקור ועוד.¹⁸

רשות ניירות ערך: תאגידים מדווחים-חברות ציבוריות וחברות אג"ח מחויבות בדיווחים שונים לרשות לניירות ערך, כגון: דו"ח תקופתי המוגש פעם בשנה; דו"ח רבעוני המוגש פעם בשלושה חודשים; ודו"ח מידי המוגש בהתאם לאירוע מהותי שהתרחש בחברה.¹⁹

¹⁷ יודגש, כי לגבי מרשם בעלי המניות ומרשם הדירקטורים, המרשם המחייב מתנהל בחברה עצמה. הדיווח לרשם החברות מתבצע על ידי החברה בדיעבד, לאחר עדכון המרשמים המחייבים בחברה עצמה.

¹⁸ לפירוט ראו: <https://www.gov.il/he/service/annual-report-companies-20209>

¹⁹ תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), תש"ל-1970

חלק ב' – סיכום תהליך איסוף המידע ותובנותיו

תהליך איסוף המידע כלל מספר צירים: שיתוף ציבור והיוועצות עם בעלי עניין, סקירה משווה בינלאומית, איסוף נתונים מהמידע שברשות רשם החברות וכימות עלויות, וכן סדנת תפיסת תפקיד רשם החברות.

שיתוף ציבור והיוועצות עם בעלי עניין

במסגרת שיתוף הציבור והיוועצות עם בעלי עניין, פורסם קול קורא בחודש דצמבר 2020. הקול הקורא הזמין את הציבור להתייחס למספר נושאים: המידע הקיים ברשות מרשם החברות ואופן העמדתו לעיון הציבור, דרישות הדיווח לרשם החברות, הדרישות הרגולטוריות מחברות זרות והאופן בו ניתן לעודד פעילות עסקית בינ"ל והאמצעים בהם ניתן לקדם מרשם חברות דיגיטלי ומתקדם. לקול הקורא התקבלו כ-50 תגובות מגורמים שונים מגוונים: בעלי תפקיד ונושאי משרה שונים בחברות, עורכי דין ורואי חשבון המייצגים חברות ואנשי אקדמיה.

בנוסף למידע מהקול הקורא מדצמבר 2020, נעשה שימוש גם בתגובות ובמידע שהתקבל במסגרת הליך הפחתת נטל רגולטורי שהתקיים ב-2019-2020 והתמקד בסופו של דבר בנושא של פתיחת חברה. המידע מהליך זה נאסף מתגובות לקול קורא שהופץ בינואר 2019 וכן מתובנות מדיון שולחן עגול שהתקיים באפריל 2019 בו השתתפו בעלי עניין מתחום החברות. כמו כן, לאורך התהליך נערכו פגישות ושיחות טלפון עם עורכי דין ורואי חשבון המייצגים חברות, בעלי חברות מסוגים שונים ובעלי עניין שונים.

התגובות שהתקבלו במסגרת הקול הקורא מפורטות בנספח ב' לדו"ח זה, ואולם נציין כי ההתייחסויות מהציבור נגעו למספר היבטים עיקריים:

דרישות מתאגידים ואזרחים זרים: תגובות רבות ציינו קושי משמעותי בעת דיווח על אודות או דיווח מאת אזרחים ותאגידים זרים. כך למשל העלו התגובות כי הדרישה לאימות חתימה ושליחת המסמך המקורי מחו"ל לוקחים זמן רב וכרוכים בעלות גבוהה, באופן שלעיתים גורם לחברות שלא לדווח על שינויים או לדווח באופן חלקי. הדרישה מחברות חוץ לתרגום התקנון לעברית לצורך רישומה במרשם החברות בישראל נתפסת כיקרה, מטילה נטל רב ובעיקר מיותרת לאור העובדה כי כלל העסקים והגופים הציבוריים בעולם, ובפרט בתחום העסקי, מתנהלים גם בשפה האנגלית.

דרישות הקשורות בדיווחים: תגובות רבות נוספות עסקו בחובת הדיווח השנתי. מספר תגובות ציינו כי לרוב אין שינויים בחברות משנה לשנה, והציעו להפוך את חובת הדיווח העיתי לדיווח פעם בשנתיים או שלוש, או לחילופין לאפשר דיווח פשוט יותר המצהיר כי "לא היו שינויים" (אפשרות הקיימת כיום בהגשה מקוונת, אולם באופן שעלה מהתגובות כלא מספיק יעיל לאור הצורך לעבור על כל הפרטים המדווחים ולאשר כל נושא לדיווח בנפרד). כמו כן, עלה כי במיוחד עבור חברות שמקפידות לדווח על שינויים במהלך השנה, הדיווח השנתי מהווה כפל מיותר – שכן אם היו שינויים הם כבר דווחו לרשם החברות ואין צורך לחזור על הדיווח בדו"ח השנתי. תגובות שונות עסקו בדיווחים הקשורים למניות (העברה והקצאה) ולהרכב הון והעלו כי טפסי הדיווח קשים למילוי; כי דיווח על פעולות מסוימות מצריכות לעיתים מילוי יותר מטופס אחד; וכן כי לאור מורכבות הטפסים, לעיתים קרובות מתבצעות במילוי הטפסים שגיאות הגוררות חוזרות ונשנות וזמן טיפול ארוך – דבר המפחית מהמוטיבציה של חברות לדווח על שינויים. תגובות נוספות, בעיקר של

מייצגי חברות הזנק, העלו את הקושי לדווח על שינויים בבעלי מניות או דיווח על שינוי תקנון המשתנים בחברות מסוג זה לעיתים עשרות פעמים בשנה. הצעה שהועלתה במספר תגובות הייתה שדרישות הדיווח תחול רק על בעלי מניות משמעותיים בחברה.

מרשם חברות דיגיטלי ומתקדם: תגובות רבות העלו כי ככלל, הדיווח בהגשה מקוונת הוא קל ויעיל יותר וכי הם היו שמחים אילו כלל הדיווחים היו ניתנים להגשה באופן מקוון. עם זאת מספר תגובות ציינו כי יש צורך באמצעי חלופי לדיווח מקוון למקרים מיוחדים בהם לא ניתן לדווח באופן מקוון. מן התגובות עולה חסם לדיווח בהגשה מקוונת הנובע מנוסח ההצהרה עליו נדרש המוסמך לדווח לחתום בעת הדיווח. מן התגובות עולה כי ישנו קושי לרואי חשבון באישור הצהרות בנוסח הקיים באתר המקוון בשל המגבלות האתיות החלות על ציבור רואי החשבון במסגרת תפקידם כרואי חשבון מבקרים. באותו אופן, גם עורכי דין העלו קושי דומה. מספר תגובות העלו את הצורך בהפיכת מרשם החברות על כל הפרטים שבו לנגיש ופתוח בחינם לציבור, קל לחיפוש ולעיבוד באופן שיאפשר יצירת פיתוחים שונים לשימוש במידע בשוק החופשי.

המידע במרשם החברות: תגובות שונות ציינו פרטים נוספים על אודות חברות שהיו יכולים לסייע להם אילו היו מופיעים במידע המצוי ברשם החברות, מעבר למידע שנקבע בחוק. העיקריים שבהם הם: כתובת אתר אינטרנט של חברה, כתובת מייל של חברה, מספרי טלפון, היסטורית שינויים בפרטי החברה וכן הצעות לאפשרויות אחרות לסידור והצגת המידע (ראו נספח ה' לריכוז המענים בנושא).

תגובות נוספות שאינן בתחום העיסוק במסגרת הליך שיפור הרגולציה, עסקו בקשיים שונים בפירוק חברה, בבקשות לביטול או הפחתה של האגרה השנתית, במענה שניתן במוקד הטלפוני, וכן בשירות הניתן ברשם החברות אשר השתפר מאוד בשנים האחרונות.

מחקר השוואתי בינלאומי

סקירה משווה בינלאומית

סקירה משווה בינלאומית התבצעה על ידי תחום מדיניות רגולציה בסיוע של חברת Lexidale ובמסגרתה נבחנו ארבע מדינות: סינגפור, אוסטרליה, ניו-זילנד ובריטניה. הסקירה התמקדה בנושאים הבאים: הרשויות המוסמכות ואופן הסדרת רישום וניהול מידע על חברות, חובת הדיווח של חברות ואופן יישומה, המידע המצוי במרשם החברות ואופן העמדתו לרשות הציבור והדרישות הרגולטוריות מחברות זרות.

ממצאי המחקר העלו מספר מגמות מרכזיות המתרחשות במרשמי חברות בעולם: מתן דגש על שקיפות המרשם ונגישות הציבור אליו; הגברת אמינות המידע במרשם ואמצעים להבטחת עדכונות באופן שוטף; חיזוק יכולתו של המרשם בהיבטים של מניעת הלבנת הון ומימון טרור; והקלה בדרישות הדיווח מחברות ופיתוח יזמות טכנולוגיות לפישוט ויעול תהליך הדיווח.²⁰

²⁰ לפירוט הממצאים העיקריים מהסקירה ההשוואתית הבינלאומית ראו נספח א'.

מהסקירה הבינלאומית עלו תובנות שונות לגבי תפקידו של רשם החברות, אופן פעילותו והדרישות הרגולטוריות מחברות. העיקריות והרלוונטיות שבהן להליך זה הן:

מרשם חברות דיגיטלי: ממשק הדיווח והנגשת המידע שבמרשמי חברות במדינות שונות הינם נוחים, פשוטים למשתמש ופתוחים ללא עלות לציבור, וכן מתממשקים לרשויות ממשלתיות אחרות (למשל, תכנה ייעודית המשמשת חברות לניהול שוטף ומעדכנת בשינויים בו זמנית את רשם החברות ואת רשות המיסים; אפשרות לשליחת דיווחים מהמכשיר הנייד, ממשק ישיר לרשות האוכלוסין ורשויות המס). בין השאר, כתוצאה מקלות ופשטות הדיווח והנגישות למידע, חברות מדווחות לרשם החברות בשיעורים גבוהים וכן הציבור מסוגל לעשות שימוש משמעותי במידע.

עידוד פעילות עסקית: מרשמי חברות רבים הגדירו כאחת ממטרותיהם את עידוד הפעילות העסקית הפנימית והבינלאומית. כתוצאה מכך מרשמי החברות מסייעים לחברות לעמוד בדרישות הרגולטוריות, מספקים מסמכים רשמיים לשימוש חברות בעת פעילות עסקית ומקלים בדרישות מחברות זרות הנרשמות במרשם. כמו כן, ישנם רשמי חברות המקלים בדרישות הרגולטוריות כלפי חברות קטנות, בין כך דיפרנציאליות בדרישות הדיווח המקלות על חברות קטנות ואף פטור מרישום לחברות זעירות.

שיחה עם בכיר ברשם החברות הבריטי (Companies House)

במסגרת הליך הלמידה מ-best practices ברמה העולמית, התקיימה שיחת ZOOM עם Martin Swain, סמנכ"ל מדיניות, אסטרטגיה ותכנון ברשם החברות הבריטי (Companies House), זאת על מנת ללמוד ולהעמיק את ההבנה לגבי התכנית האסטרטגית של רשם החברות הבריטי מ-2021 והרפורמה שבאה בעקבותיה.

השיחה העלתה מספר כיווני פעולה עיקריים בהם מתכוון לפעול רשם החברות הבריטי במסגרת יישום התכנית האסטרטגית. הכיוון הראשון הוא הפיכת מרשם החברות מפאסיבי לאקטיבי, כלומר, מרשימת פרטים על חברות לכזה המספק ערך רב ומשמעותי לציבור ולממשלה. מר סוויין ציין בשיחה כיצד הוערך ערך המידע שנשמר במרשם החברות הבריטי עבור המשתמשים בו בכ-3 מיליארד פאונד בשנה, וכיצד בתקופת הקורונה נעזרה הממשלה במידע שבמרשם כדי לקבל החלטות הקשורות לחברות ועסקים. מר סוויין המשיך ותאר את התשתית שמפתחים ברשם החברות הבריטי על מנת לעמוד במשימה, הכוללת כלים וטכנולוגיות מתקדמות כדוגמת AI ועיבוד נתוני עתק, המאפשרים ניתוח והפקת תובנות מהמידע ביעילות. כיוון פעולה נוסף שעלה בשיחה הוא חיזוק תפקיד מרשם החברות כמסייע בלחימה בהלבנת הון, פשיעה כלכלית וטרור, המתאפשר גם הוא כתוצאה מהשימוש החכם במידע. כמו כן, ציין מר סוויין כי הם עובדים כעת על תיקון חקיקה מקיף שיאפשר לשפר את יכולות הרשם לאימות המידע במרשם, זאת באמצעות סמכות חקירה והטלת סנקציות על חברות.

השוואה בינלאומית

בנוסף לסקירה המקיפה לגבי 4 המדינות שצוינה קודם, נערכה השוואה בינלאומית בה נסקרו מדינת קליפורניה ומדינת דלאוור בארצות הברית. סקירה זו התמקדה במהות מרשם החברות בשתי המדינות, תפיסת העולם והערכים העומדים מאחוריו, וכן הדרישות הרגולטוריות מחברות הנגזרות בהתאם לכך. הצורך לביצוע סקירה בינלאומית זו עלה כחלק מהליך החשיבה על מהות

מרשם החברות ותפקידו כיום. בתוך כך, ומתוך הבנה כי המידע שעמד לרשותנו ייצג בעיקר את התפיסה הבריטית, אשר במידה רבה משקפת את תפיסת העולם הקיימת גם במרשם החברות הישראלי, עלה הצורך לבחון גישות נוספות הקיימות בעולם באשר לתפקידו ומטרותיו של מרשם החברות. ממצאי הסקירה העלו גישה נוספת כלפי מרשם החברות לפיה חירות הפרט, חופש ההתאגדות והרצון לעודד פעילות עסקית מקבלים משקל רב יותר על פני עיקרון פומביות המידע, ומנחים בהתאם את מערך ההחלטות בדרישות הרגולטוריות מחברות. כך, למשל, מרשמי החברות בארה"ב אינם כוללים מידע נגיש לציבור על כל בעלי המניות בחברה. ממצאי ההשוואה הזאת מעלים שאלה בדבר הגישה בה רוצה לנקוט רשם החברות הישראלי – הגישה הבריטית הדורשת מחברות מידע רב אך גם מספקת ערך משמעותי לציבור, או שינוי בגישה הנהוגה כיום ומעבר לגישה האמריקאית לפיה רשם החברות מתערב באופן מינימלי על מנת לעודד פעילות עסקית – אינו דורש הרבה מידע מחברות ומספק בהתאם ערך בסיסי לציבור בהתאם למידע המצוי ברשותו.

איסוף נתונים מהמידע שברשות רשם החברות וכימות עלויות

במסגרת הליך הלמידה והחשיבה נאספו ונותחו נתונים שונים בהתבסס על המידע המצוי ברשות רשם החברות. מקור הנתונים היה הן מהמידע החיצוני הפתוח לציבור והן המידע והנתונים הפנימיים של רשם החברות לגבי דיווחי חברות ומאפיינים נוספים. המידע נותח ועובד בצורה סטטיסטית לשם הפקת תובנות, על בסיסן התגבשו ההחלטות בתהליך.

כמו כן, במסגרת ההליך בוצעו גם חישובים כלכליים שמטרתם לאמוד את הנטל הרגולטורי של פעולות ודרישות שונות. הנטל הרגולטורי בא לידי ביטוי בדרך כלל בעלויות ישירות לחברות וזמן ימי המתנה עד להשלמת ביצוע הפעולה. כימות עלויות הרגולציה התבצע בשלב הראשון באמצעות ניתוח פרטני של כל אחת מן הדרישות והחובות הרגולטוריות והבירוקרטיות. לאחר מכן התבצעו הערכת עלויות לכל אחת מן הדרישות והחובות, הערכת עלותן המצטברת עבור חברה וכן הערכת עלותן המצרפית למשק. אומדן העלויות התבצע באמצעות מחשבון כימות עלויות שפותח באגף מדיניות רגולציה במשרד רוה"מ.

מאיסוף הנתונים וכימות העלויות זוהו מספר עומסים רגולטוריים עיקריים. עומס רגולטורי אחד שזוהה נובע מהדרישות מתאגידים ואזרחים זרים – דרישות אימות זהות, מסמכים, הצגת מסמכי מקור וכן דרישת תרגום מסמכים ואימות התרגום. עומס רגולטורי נוסף שזוהה מקורו בדרישה להחזיק תיק חברה במשרדי החברה ולפותחו לעיון לבקשת הציבור²¹, זאת בנוסף לדרישות הדיווח לרשם החברות והעמדת המידע פתוח לציבור על ידי רשם החברות. עומס רגולטורי משמעותי אחר שזוהה קשור בדרישות לאימות חתימה ע"י עורך דין בחלק מן הדיווחים בהגשה ידנית וכן מאופן ההגשה עצמו הכרוך בעלות כספית, משך זמן וטיפול ארוכים ובפוטנציאל גבוה לסירוב הבקשה בשל הפער בין התהליך הידני לתהליך המקוון (שמאפשר קבלת חיווי על שגיאות במסגרת עדכון הדיווח) והגשות חוזרות כתוצאה מכך.

²¹ יש לציין כי עומס רגולטורי זה חושב על בסיס הדרישות בחוק כיום, אשר במידה רבה אינן מתקיימות ו/או אין ביקוש לקיומן בשטח. לפיכך, במובן זה העומס הרגולטורי שזוהה הינו תאורטי והפוטנציאל שלו אינו בא לידי ביטוי בשטח.

1. סדנת תפיסת תפקיד רשם החברות

בתאריך 10.3.21 התקיימה סדנת תפיסת תפקיד בה לקחו חלק גורמים בכירים ומנהלים מיחידות משרד המשפטים: רשות התאגידים, רשם החברות, מחלקת יעוץ וחקיקה, לשכת מנכ"ל וחטיבת תכנון מדיניות ואסטרטגיה. מטרת הסדנה הייתה לתקף ולעדכן את תפיסת התפקיד של רשם החברות, ללמוד ולקבל השראה מארגונים אחרים ולגבש כללי רוחב ועקרונות מנחים לרגולציה שתקבע בהליך שיפור הרגולציה והפחתת הנטל הרגולטורי. במהלך כל חלקי הסדנה שולבו והוצגו רעיונות ותובנות מתוך שיתוף הציבור והסקירה ההשוואתית הבינלאומית, במטרה להעשיר ולגוון את הדיון בדעות שונות ולהימנע מהישענות על עמדות מסורתיות.

בחלק הראשון של הסדנה התקיים דיון על תפקידו של רשם החברות כיום מנקודות מבט שונות: הציבור, החברות ורשם החברות. בדיון זה מופה תפקידו של רשם החברות כפי שהוא משתקף דרך כל אחת מנקודות המבט, בהתייחס לתפקידו ומהותו של רשם החברות, תפיסות וציפיות כלפיו והמידה בה הוא עונה עליהן.

בחלק השני של הסדנה הוקרנו קטעים נבחרים מריאיון עם סמנכ"ל מדיניות, אסטרטגיה ותכנון ברשם החברות הבריטי. מטרת חלק זה הייתה ללמוד ולקבל השראה מתהליך אסטרטגי בארגון הבריטי המקביל, במסגרתו גובשו מחדש תפיסת התפקיד והאסטרטגיה לשנים הבאות.

בחלקו השלישי של הסדנה התקיים דיון על תפקידו העתידי של רשם החברות בהתבסס על השאלות המנחות: מה רשם החברות עושה היום טוב? מה רשם החברות עושה היום לא מספיק טוב? מה רשם החברות עושה היום וצריך להפסיק לעשות? מה רשם החברות לא עושה כיום וצריך לעשות? בהתבסס על העקרונות שהועלו והוסכמו בדיון, וכן בהתאם לסמכויות הרשם לפי החוק והמסגרת המשפטית בה הוא פועל, גובשו כיווני פעולה עתידיים בתפיסת התפקיד של רשם החברות. להרחבה בנושא סדנת תפיסת תפקיד רשם החברות וסיכום הסדנה ראו נספח ד'.

במסגרת הסדנה עלה הצורך בקפיצת מדרגה בכל הנוגע למידע במרשם החברות, עדכניותו ושיקוף המידע לגבי מצבן של חברות פעילות. מהדיונים שהתקיימו עולה כי על המידע הפתוח לציבור צריך להכיל את כלל הפרטים בהם הציבור יכול לעשות שימוש משמעותי (ולהחסיר פרטים שייתכן וכבר לא רלוונטיים). כמו כן, על המידע להיות מעודכן ומהימן ולהיות נגיש וזמין לציבור. לצורך כך עלה כי יש לבחון בין השאר את החובות הרגולטוריות, ובייחוד אלה הקשורות בדיווחי חברות, על מנת למצוא את האיזון בין הקלה על חברות והפחתת הנטל הרגולטורי העודף מצד אחד ויצירת ערך משמעותי לציבור מצד שני.

סוגיה משמעותית נוספת שעלתה במסגרת הסדנה היא השירות שמספק רשם החברות לציבור. הסדנה העלתה כי ישנה הסכמה גם בקרב הציבור שהשירות השתפר משמעותית בשנים האחרונות, בין השאר בעקבות המעבר למקוונות, וכי יש להמשיך במגמה זו. בהיבט השירות עלה גם הצורך ביצירת שיתופי פעולה עם משרדי ממשלה אחרים והצורך להתאים את השירות לאוכלוסיות יעד שונות. נושא אחר שעלה במסגרת הסדנה הוא תפקידו של רשם החברות כמעודד פעילות עסקית וכמסייע לצמיחת והנעת המשק, והפעולות שרשם החברות נוקט ויכול לנקוט חברות לשם מטרה זו בהתאם לסמכויותיו לפי החוק.

חלק ג' – סוגיות לטיפול ותכנית המשרד לשיפור הרגולציה והפחתת הנטל הרגולטורי

בפרק זה יפורטו הסוגיות בהן התמקדה תכנית זו והמענה המוצע להן. מטרת התכנית היא לשפר את תפקידו של רשם החברות כמאגר מידע נגיש הפתוח לעיון הציבור ולהגדיל את הערך שהוא מספק לציבור באמצעות מידע מהימן, עדכני ומדויק על חברות פעילות. לא פחות חשוב מכך, מטרת התכנית היא להקל בנטל הרגולטורי המוטל על חברות, ובפרט על חברות ואזרחים זרים וזאת במטרה לעודד הבאת עסקים זרים לישראל ופעילות של חברות ישראליות בחו"ל. יש לציין כי יישומן של חלק מהמסקנות כרוך בהקצאת משאבי מחשוב, ובמקרים מסוימים בתיקוני חקיקה או תקנות.

בחלק זה יוצגו ראשית הסוגיות שזוהו במהלך תהליך החקר, כשעבור כל סוגיה תוצג התכנית המשרדית לטיפול בה. הסוגיה הראשונה שתוצג היא סוגית הערך שמספק מרשם החברות לציבור. סוגיה זו זוהתה כעיקרית ומשמעותית המשפיעה ומושפעת מן הסוגיות הנוספות שזוהו. הסוגיה השנייה שתוצג היא דיווח מקוון ומתקדם לרשם החברות. הסוגיה השלישית שתוצג היא שיפור הרגולציה והקלת הנטל הרגולטורי על חברות. הסוגיה הרביעית והאחרונה שתוצג היא עידוד פעילות עסקית בינלאומית.

הערך שמספק מרשם החברות לציבור

הצגת הסוגיה :

הסוגיה הראשונה והעיקרית שזוהתה היא כי יש מקום לשיפור במידת עדכניות המידע במרשם החברות. בעקבות שיפור זה צפוי הערך שמספק המרשם לציבור לגדול ולהפוך משמעותי יותר. מבדיקה שנערכה בחודש יולי 2021 עלה כי יש כ- 385,000 החברות הרשומות במרשם בסטטוסים "פעילים" משפטית (כלומר, שלא נמחקו או חוסלו). ניתן לחלקן לשתי קבוצות :

א. הקבוצה הראשונה כוללת כ-200,000 חברות (כ-52%) אשר הינן פעילות כלכלית (כלומר, בעלות תיק בפעיל ברשות המיסים). מתוך קבוצה זו כ-85% משלמות אגרה שנתית וכ-90% הגישו דו"ח שנתי בשלוש השנים עד לבדיקה. חברות שלא עומדות בחובות אלה, מוגדרות כחברות מפירות וננקטים נגדן צעדי אכיפה בהתאם למתווה האכיפה של רשות התאגידים לרבות העברת גביית החובות למרכז לגביית קנסות, והטלת עיצומים על דירקטורים - ראו הרחבה בנושא זה בהמשך.

ב. הקבוצה השנייה כוללת כ-185,000 חברות (כ-48%) אשר אינן פעילות כלכלית (למרות היותן פעילות במובן המשפטי, דהיינו - חברות בסטטוס "פעילה", "פעילה זמנית", "בהליכי פירוק"). מתוך חברות אלה, כ-110,000 חברות סיימו את הליכי סגירת תיקיהן ברשות המיסים (מס הכנסה ומע"מ), או כלל לא פתחו תיק מעולם. שאר 75,000 החברות מצויות בשלבים שונים של סגירת התיק ברשות המיסים. רובן המוחלט של החברות בקבוצה זו הינן חברות מפירות (כ-90%) וננקטים נגדן צעדי אכיפה בהתאם למתווה האכיפה שנקבע ברשות. כפי שיפורט בהרחבה בהמשך, רוב החברות השייכות לקבוצה זו אמורות להימחק, לאחר שתוקנה לרשם החברות סמכות כזאת, בהתאם לתזכיר החוק שפורסם.

מהאמור לעיל עולה כי בהתייחס למכלול החברות הרשומות משפטית כפעילות (שכאמור לעיל, לכמחציתן אין כלל פעילות כלכלית) המידע לגבי כ-46% מהן אינו בהכרח מעודכן.

נתונים אלו מעידים על מצב לפיו חברות רבות הרשומות במרשם החברות כיום אינן פעילות בפועל, אולם הן אינן פועלות בכדי להתפרק מרצון מסיבות שונות, ואין כיום סמכות לרשם החברות למחיקתן. כתוצאה מכך המידע הקיים במרשם החברות במקרים רבים אינו משקף במדויק את מצב פעילותן העדכני של חברות.

מידת עדכניות המידע במרשם משתקפת גם בתפיסות הציבור כלפי המרשם, וכן באופן בו בוחר הציבור לפעול בעת בירור מידע על חברה. ממצאי שיתוף הציבור מעלים כי מרשם החברות אינו נתפס כמקור מידע עדכני לחלוטין, כך למשל ביחס למידע המופיע על חברות שזנחו אך עדיין מופיעות כפעילות במרשם. בנוסף לכך, משיתוף הציבור עולה כי פעמים רבות המידע המופיע במרשם החברות אינו תואם לחלוטין את צרכי הציבור מבחינת פרטי המידע המופיעים בו, שכן הציבור זקוק לפרטי מידע נוספים שאינם מוגדרים כיום על פי החוק והתקנות כבסמכות רשם החברות להעמידם לעיון הציבור. כתוצאה מכך הציבור אינו מסתמך על המרשם כאמצעי יחיד בעת בירור מידע על חברה מחפש או מתקף את המידע באמצעים אחרים. יצוין כי במקרים בהם מעוניין הציבור במידע נוסף שאינו מסוג המידע שהרשם מעמיד לעיון הציבור לפי הוראות הדין, הציבור אף אינו פונה לחפש מידע כלל במרשם החברות, ופונה מלכתחילה לשימוש באמצעים אחרים.

באופן ספציפי, ממצאי שיתוף הציבור העלו כי פעמים רבות כאשר הציבור צריך לברר מידע על חברה הוא מבצע חיפוש במקורות גלויים (כדוגמת מנוע החיפוש גוגל), פונה ישירות לחברה עצמה ובהתאם לצורך גם פונה לחברות המתמחות באיתור מידע על חברות לצורך מידע נוסף וביצוע ניתוחים עסקיים.²²

ממצאים אלה מובילים למסקנה כי יש להתמקד בהעמדת המידע העדכני לציבור לגבי חברות פעילות בפועל, ו"לנקות" את המרשם מחברות שנחזות להיות פעילות אולם בפועל אינן כאלה. מידע עדכני על החברות צפוי להיות בעל ערך רב למשתמשים בו. מהערכה שנעשתה בבריטניה נמצא כי ערך המידע שנשמר במרשם החברות הבריטי עבור המשתמשים בו עומד על כ-3 מיליארד פאונד בשנה.²³ בישראל לא נערכה בחינה דומה למרשם החברות ולמידע הכלול, או שראוי להיות כלול בו.

יש לציין כי רשם החברות פעל ופועל לאורך השנים האחרונות לשיפור, טיוב וניקוי המידע במרשם החברות. זאת באמצעות עידוד העלאת שיעור הדיווח על ידי הוספת אפשרות לדיווח מקוון קל, נוח ופשוט למשתמש; תיקון החוק הקובע "פירוק מרצון בהליך מזורז" ופטור מאגרה המקל על חברות שאין להן חובות ונכסים את הליך הפירוק ומוביל למחיקתן מהמרשם בסופו; הוספת האפשרות לדווח באופן מקוון באמצעות הזדהות ממשלתית חכמה נוסף לדיווח באמצעות כרטיס חכם, שיפור ופישוט טפסי הדיווח; ביצוע תהליכי טיוב נתוני גורמי אנוש ופרטי חברה והנגשת כלל הדרישות הברוקרטיות והשירותים הניתנים על ידי הרשם בשפה פשוטה ומובנת באתר האינטרנט של רשות

²² לריכוז המענים שהתקבלו במסגרת קול קורא לציבור בנושא המידע על אודות חברות הפתוח לעיון הציבור ראו נספח ד'.

²³ ההערכה מבוססת על הערכת שווי המשתמשים במרשם בחלוקה למשתמשים פרטיים, עסקיים-בינוניים ועסקיים-גדולים. להרחבה על אופן ביצוע הערכת השווי: <https://www.gov.uk/government/news/new-report-estimates-value-of-companies-house-data-at-up-to-3-billion-per-year>

התאגידים. כמו כן, פעל רשם החברות להנגשת המידע לציבור נושאי המשרה ובעלי תפקידים בחברות ובחברות חוץ בהעלאת אתר "רשם החברות SAFETY"²⁴ שנארז ב"מיניסייט" חדשני ושירותי שמטרתו לאפשר נגישות בפעילות מקוונת והתעדכנות שוטפת של בעלי עניין ובעלי תפקידים בחברות, חברות חוץ ושותפויות. השירות עלה לאוויר בספטמבר 2020 והוא ניתן לכל אזרח באמצעות הפרופיל האישי שלו בשירות ממשל זמין. האתר מרכז את המידע הרלוונטי למשתמש אודות התאגידים אליהם הוא קשור, ומאפשר לגורמים בחברה ולבעלי תפקידים בה לעקוב מקרוב אחר הנעשה בחברה, לעדכן ולפנות אל רשם החברות בכל עניין בנושא.

השיפור ניכר מאוד גם מממצאי הקול הקורא לציבור, במסגרתו התקבלו תגובות רבות אשר ציינו לטובה את השיפור המשמעותי בשנים האחרונות. עם זאת, לצד שיפורים אלו עולה הצורך בקפיצת מדרגה בטיב המידע המצוי במרשם ומידת עדכניותו כך שישקף ויתמקד בחברות פעילות, בכדי לספק ערך משמעותי לציבור ולסקטור העסקי בפרט. הגדלת פוטנציאל הערך עבור המשתמשים יוביל לחסכון של זמן וכסף עבור הציבור וכן לעידוד הפעילות העסקית בישראל.

תכנית פעולה:

על מנת לשפר את עדכניות המידע במרשם ולהגדיל את פוטנציאל הערך שהמרשם מספק לציבור כך שהמידע ישקף את המידע בדבר חברות שהן פעילות, הוחלט בראש ובראשונה על טיוב נתוני מרשם החברות וביצוע "יישור קו" באמצעות ניקיון המרשם מחברות לא פעילות.²⁵

מטרת ניקיון המרשם היא לטפל באופן נקודתי בחברות שנזנחו בפועל אולם לא התפרקו באופן רשמי, ועל כן מופיעות במרשם כפעילות (כלומר, חברות שאינן מחוסלות ומצויות בסטטוסים פעילים, למשל- "פעילה", "פעילה זמנית", "בפירוק") על אף שהן אינן כאלה. כפי שצוין, חברות אלה נכללות ב"קבוצה השנייה" מתוך החברות בסטטוסים פעילים (כ-185,000 חברות (כ-48%) אשר אינן פעילות כלכלית (למרות היותן פעילות במובן המשפטי, דהיינו - חברות בסטטוס "פעילה", "פעילה זמנית", "בהליכי פירוק"). מתוך חברות אלה, כ-110,000 כבר סיימו את הליכי סגירת תיקיהן ברשות המיסים (מס הכנסה ומע"מ), או כלל לא פתחו תיק מעולם. שאר 75,000 החברות מצויות בשלבים שונים של סגירת התיק ברשות המיסים. כאמור, רובן המוחלט של החברות בקבוצה זו הן מפרות (כ-90%) ופעילות האכיפה מולן כיום מתבצעת בהתאם למתווה האכיפה שנקבע ברשות. ביצוע ניקיון המרשם יתאפשר באמצעות מתן סמכות מנהלית לרשם החברות למחיקת חברות שיתברר ברמת וודאות נאותה שהן אינן פעילות וכלים אחרים של אכיפה מנהלית אינם יעילים לגביהן, כפי שיפורט בהמשך. לצורך כך, יש לקדם ולהעביר את תזכיר חוק החברות (מחיקה מנהלית) אשר פורסם להערות הציבור בשנת 2018 וקידומו נעצר עקב התפזרות הכנסת. במסגרת זו יש לבצע בחינה מחודשת של התזכיר ובמיוחד של הסייג להפעלות סמכות המחיקה הנוגע לפרק הזמן בו חברות אינן פעילות מול רשות המיסים. יש להדגיש כי השימוש בכלי של מחיקה מנהלית ייעשה רק במקרים המתאימים וכי אין מטרתה של סמכות המחיקה להיות סנקציה

²⁴ <https://govextra.gov.il/justice/havarot/havarot-home-page>

²⁵ צעדים נוספים שיש לנקוט כדי לשפר את מהימנות המרשם יוצגו ויפורטו בהמשך תחת סוגית מרשם חברות דיגיטלי ומתקדם וסוגית שיפור הרגולציה והקל הנטל הרגולטורי על חברות.

או כלי עזר מרכזי כלפי חברות, אלא כלי לשימוש במקרי קצה. יודגש, כי יישום הסמכות מצריך הקמת ממשקים ותהליכים מחשוביים נדרשים לשם כך. לצד זאת, יש לעודד חברות לדווח לרשם החברות באופן שוטף וכן לבצע הליך פירוק בעת הפסקת פעילותן העסקית²⁶ או לחילופין לפעול בכלים של אכיפה מנהלית במקרים המתאימים. לגבי חברות שלא יעמדו בקריטריונים למחיקת חברות ימשיכו להינקט הליכים מתאימים עקב הכרזתן כחברות מפרות חוק בהתאם למתווה האכיפה של רשות התאגידים.

סמכות המחיקה המנהלית תופעל במקרים של חברות שהוכרזו כמפרות בידי הרשם בשל אי הגשת דוח שנתי או אי תשלום אגרה, וכן לאחר שבוצעה הצלבת מידע מול נתוני רשות המיסים והוברר כי החברה אינה פעילה מול רשות המיסים בשנים שקדמו להפעלת סמכות המחיקה. כמו כן, מחיקת החברה אינה מהווה פירוק ומותירה אחריות מסוימת לאורגנים של החברה, שעל מנת להסירה יהיה עליהם לבצע פירוק לאחר המחיקה, וכן קיימת אפשרות להחיותה לאחר מחיקה בתנאים מסוימים.²⁷ סמכות מחיקת חברות מן המרשם קיימת כיום בידי רשם החברות בבריטניה ורשם החברות בסינגפור.²⁸

חלופה נוספת שנשקלה כמענה לטיוב נתוני מרשם החברות היא הרחבת סמכויות הפיקוח והאכיפה של הרשם ובכלל זה סמכות דרישת מידע ומסמכים או אף מתן סמכות חקירה לרשם החברות, לצד סמכות המחיקה המנהלית. חלופה זו מאפשרת טיוב של כלל הנתונים על אודות חברות, ומשמשת לאו דווקא לצורך מחיקת חברות שאינן פעילות. בשל מורכבותה והעלויות הנלוות לה הוחלט בשלב זה להתמקד בסמכות המחיקה לבדה, כלומר, ניקוי מאגר המידע מחברות המוגדרות כפעילות אולם בפועל אינן מקיימות פעילות עסקית, ובמקביל לעודד חברות פעילות שאינן מדווחות לקיים את חובתן לדווח, זאת באמצעות הקלות רגולטוריות כפי שיפורט בהמשך וכן באמצעות הפעלת סמכויות שונות הקיימות כבר כיום בידי רשם החברות, בהתאם למקרה.

כיום לרשם החברות סמכות להורות לחברה להמציא לעיונו מסמכים שונים וכן להורות לחברה לעדכן במרשם החברות באם הוא אינו מעודכן.²⁹ מהניסיון שנצבר ברשם החברות עולה כי המקרים הרלוונטיים ליישום הוראות החוק בנושא זה נדירים. כאשר מדובר בחברה שאינה פעילה, הפעלת הסמכות נמצאה כלא אפקטיבית בשל העדר היענות מצד החברה, בעוד שכאשר מדובר בחברה פעילה מספר המקרים בהם מתגלה כי המידע לגבי החברה אינו מעודכן הם בודדים וכן במרביתם החברה נענית לפניה לעדכן את פרטיה. עם זאת, יש לציין כי כיום אין בידי רשם החברות

²⁶ עידוד חברות לדווח לרשם החברות באופן שוטף יוצג בהמשך במסגרת הסוגיות הבאות. עידוד חברות להתפרק בעת הפסקת פעילותן העסקית מתקיים בשנים האחרונות במסגרת "מסלול ירוק" זמני לפירוק חברה, שצפוי להסתיים בשנת 2022. נושא זה אינו נידון בפירוט במסגרת תכנית זו, אך הומלץ להפוך מסלול זה לקבוע, או לצאת בקמפיין לגבי דבר הגעת תוקפו לסיום כדי להעלות את שיעור החברות המשתמשות בו.

²⁷ יש לציין כי בעבר הייתה קיימת סמכות מחיקה לרשם החברות לפי פקודת החברות, אולם היא בוטלה לאור קשיים שנגרמו כתוצאה מיישום הסמכות במסגרת החוקית כפי שהייתה קיימת אז.

²⁸ בבריטניה אי מילוי דיווח שנתי (Confirmation Statement) במועד היא עבירה פלילית, אשר בגינה עלול להיות מוטל קנס בגובה עד 5000£ ולמחיקת החברה מהמרשם. לפירוט: <https://www.gov.uk/running-a-limited-company/company-changes-you-must-report>.

בסינגפור לרשם החברות ישנה סמכות לרשם למחוק חברה שאינה פעילה מהמרשם (סעיף 344 לחוק החברות).
²⁹ חוק החברות סעיפים 37(ב) ו-37(ג)

סמכויות מנהליות נלוות שיאפשרו גילוי מקרים כאמור בהם המידע לגבי החברה אינו מעודכן ויש לבחון את מידת נחיצות כלים אלו. נראה כי בשלב זה ניתן להסתפק בסמכות הקיימת כיום בידי הרשם ולהפעילה בעת הצורך.

סמכויות נוספות הקיימות כיום בידי רשם החברות לאכיפה מנהלית מול חברות מפרות הן סמכות הטלת עיצומים כספיים וסמכות העברת חובות חברה לגבייה באמצעות המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות.³⁰ מדובר בסמכות מצומצמת יחסית המתמקדת רק באי הגשת דוח שנתי ואי תשלום אגרה. כך, למשל, אין לרשם סמכות להטיל עיצום כספי אם מתברר לו שהועברו מניות בחברה והדבר לא דווח. במקרים בהם חברות מוגדרות כמפרות בשל אי תשלום אגרה שנתית, וזוהה פוטנציאל גבייה (למשל, חברה בעלת תיקים פתוחים ברשויות המס) – מתבצעת העברה של חוב האגרה לגבייה על ידי המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות. במקרים בהם חברות מוגדרות כמפרות בשל אי הגשת דיווח שנתי – ניתן להטיל על החברה עיצום כספי, ובהמשך ככל שההפרה נמשכת ניתן להעביר את החיוב בגין העיצום הכספי מהחברה לדירקטורים.³¹

סמכות האכיפה המנהלית של הטלת עיצום כספי נמצאה כאפקטיבית מאוד כשהיא הופעלה כלפי חברות פעילות שאינן מדווחות – 72% מן החברות להן נשלחו מכתבי התראה ו/או מכתבי דרישה בטרם הטלת העיצום הכספי תיקנו את ההפרה והגישו דו"ח שנתי. יש לציין כי סמכות האכיפה של הטלת עיצום כספי מופעלת מראש לגבי חברות שקיימן לגביהן סבירות גבוהה שהן פעילות (למשל, חברות הפעילות מול רשות המיסים) ויש ביכולתן לתקן את ההפרה ולהגיש דו"ח שנתי.³²

לצד זאת, סמכות האכיפה המנהלית של העברת חוב אגרה שנתית למרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות נמצאה כבעלת אפקטיביות נמוכה, הן למטרת גביית האגרה השנתית מחברות פעילות והן למטרת תמרוץ חברות שאינן פעילות בפועל (ולכן אינן משלמות אגרה שנתית) להתפרק מרצון. מן הנתונים עולה כי רק כ-11% מתוך 115,415 חברות שחובותיהן בשל אי תשלום אגרה שנתית הועברו למרכז לגביית קנסות הסדירו את ההפרה ושילמו את האגרה השנתית. עם זאת יש להדגיש כי תוצאות האכיפה הובילו לגבייה של מעל 110,000,000 ₪ בשש השנים האחרונות על ידי המרכז לגביית קנסות, וכן עוד 24,000,000 ₪ על ידי רשם החברות מהליכי אכיפה מקדימים בטרם העברת החוב למרכז לגביית קנסות.³³

כמו כן, ישנם מקרים בהם חברות הפסיקו את פעילותן הכלכלית אולם לא התפרקו מסיבות שונות, וכתוצאה מכך הן אינן משלמות אגרה שנתית. עבור מקרים אלו יכול כלי האכיפה של העברת החוב למרכז לגביית קנסות לשמש כתמריץ לבצע פירוק מרצון מאחר שהליכי הפירוק מקפידים את החוב זמנית עד לסיום הפירוק. עם זאת, למטרה זו נמצא כי כלי האכיפה של העברת חובות למרכז לגביית

³⁰ סעיפים 354-362 לחוק החברות. להרחבה, ראו [נוהל ניתוב בין הליכים להטלת עיצום כספי בגין אי תשלום אגרה שנתית או בגין הפרות אחרות לבין הליכי גבייה של המרכז לגביית קנסות ולבין דרישת תשלום סכום העיצום מהאחראי או מדירקטור בחברה](#).

³¹ יש לציין כי כיום קיימים חסמים שונים המונעים שימוש נרחב באכיפה מנהלית של הטלת עיצומים כספיים והעברת חוב חברה למרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות. בין כך, היעדר ממשק אפקטיבי בין יחידת האכיפה והבקרה ברשות התאגידים למרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות. חסם נוסף קשור בהעברת החיוב בגין העיצום הכספי מהחברה לדירקטורים ושיוך החוב למספר גורמים במקביל באופן אפקטיבי.

³² בניגוד למקרים מורכבים יותר, למשל, בהם ישנם בעלי מניות ודירקטורים שנפטרו, סכסוכי ירושה וצוואות וכדומה.

³³ נתוני יחידת האכיפה והבקרה ברשות התאגידים והמרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות.

קנסות הינו בעל אפקטיביות נמוכה – רק כ-3.6% מן החברות החלו בהליכי פירוק מרצון בעקבות הליכי גבית החוב (יש לציין כי קיימות חברות שהחלו בהליך פירוק מרצון בטרם החלו פעולות אכיפה בעניין). במובן זה נראה כי כלי זה מסייע במידה נמוכה לניקוי המרשם. כמו כן, יש לציין כי ברוב המקרים החובות המועברים למרכז לגביית קנסות הם חובות בני לא יותר מ-3 שנים³⁴. לפיכך, כלי זה גם אינו אפקטיבי כלפי חברות שאינן פעילות כבר שנים רבות אך לא ביצעו פירוק ומופיעות במרשם החברות כפעילות.

לאור כל זאת מוצע בשלב זה במקביל לחקיקה בעניין סמכות המחיקה, להסתפק בכלים הקיימים לצורך ניקוי המרשם מחברות לא פעילות בשלב זה. מוצע כי יש להמשיך ולהגדיל את היקף השימוש בסמכות להטלת עיצומים כספיים שנמצא כאפקטיבי ביותר בכדי לתמרץ חברות פעילות לדווח באופן שוטף. לצד זאת, יש לפעול לקידום סמכות המחיקה המנהלית אשר תשמש אל מול חברות שאינן פעילות בפועל אך רשומות כפעילות במרשם החברות, אשר עבורן שימוש בכלי האכיפה של העברת חובות למרכז לגביית קנסות אינו אפקטיבי.

מדד לבחינת יישום החלופה :

- פיילוט מחיקת 200 חברות תוך חצי שנה מיום כניסת התיקון לחוק לתוקף וניקוי המרשם מחברות לא פעילות תוך שנתיים ממועד הקמת התשתית לכך.
- פתיחה בהליכי הטלת עיצום כספי על 2,500 חברות ולא פחות מ- 2,000 חברות ב-2022.

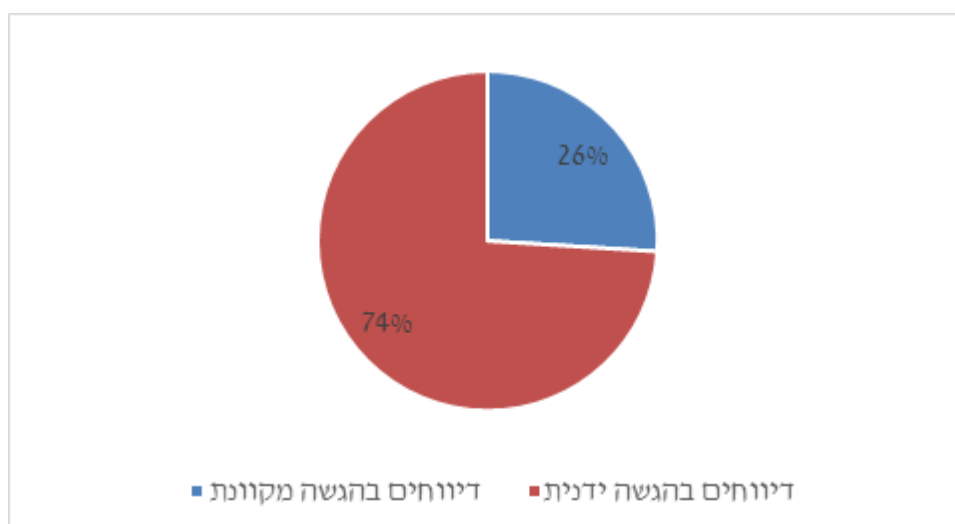
³⁴ בעבר גם חובות בני 7 שנים הועברו למרכז לגביית קנסות לאחר קבלת אישור מיוחד

דיווח מקוון ומתקדם לרשם החברות

הצגת הסוגיה :

עדכניות המידע במרשם החברות ופוטנציאל הערך הטמון בו תלויים בראש ובראשונה בעדכון ודיווח שוטפים בידי החברות עצמן בזמן אמת. הקפדה של החברות לעדכן את רשם החברות על השינויים החלים בהן במדויק ובזמן תסייע לקיומו של מרשם מעודכן ומהימן. על מנת לעודד חברות לדווח באופן שוטף, על רשם החברות להעמיד תשתית דיווח אפקטיבית, נוחה וידידותית למשתמש, אשר תהפוך את פעולת הדיווח לקלה, מהירה וזולה, הכרוכה בכמה שפחות נטל רגולטורי ובירוקרטי.

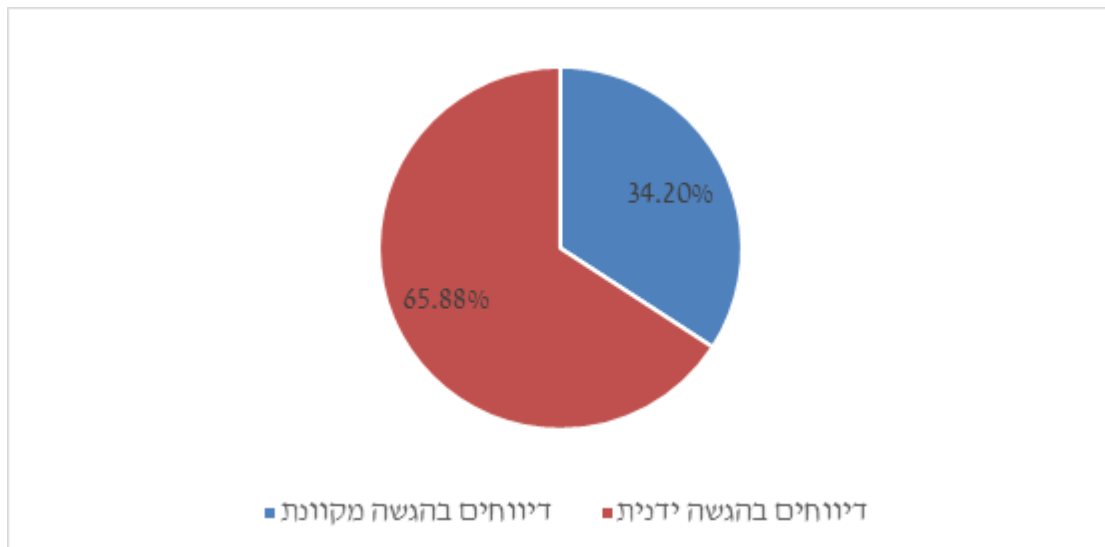
חברות יכולות לדווח לרשם החברות כאמור באופן מקוון או באופן ידני. נכון לשנת 2020, מרבית הדיווחים המוגשים לרשם החברות מוגשים ומעודכנים בהגשה ידנית (כ-75%, ראו תרשים 1).³⁵

תרשים 1: התפלגות סך כל הדיווחים המוגשים לרשם החברות לפי אופן הגשה (2020)

יש לציין כי כיום לא ניתן להגיש ולעדכן את כל סוגי הדיווחים הן בהגשה מקוונת והן בהגשה ידנית וישנם מספר דיווחים הניתנים להגשה ולעדכון באופן ידני בלבד. גם כאשר בוחנים רק את הדיווחים הניתנים להגשה ולעדכון בשתי הדרכים נראה כי מרבית הדיווחים עדיין מוגשים בהגשה ידנית על אף האלטרנטיבה המקוונת, מסיבות שונות (ראו תרשים 2).

³⁵ הסיבה לכך במידה רבה נעוצה בכך שיותר מ-80% מהדיווחים המתקבלים באופן ידני הם דיווחי דו"ח שנתי, הוא הדיווח הנפוץ ביותר ומהווה יותר מ-72% מהדיווחים המתקבלים ברשם החברות.

תרשים 2: התפלגות לפי אופן הגשה בדיווחים שניתן להגיש גם באופן מקוון וגם אופן ידני (2020)

עם זאת, יש לציין כי ישנה מגמת עלייה בשימוש בהגשה מקוונת לרשם החברות, ונכון לאוקטובר 2021 כ-65.88% מכלל הדיווחים שניתן לעדכן באופן מקוון מלא הוגשו ועודכנו באופן ידני (ראו תרשים 2). הסיבה לכך שמרבית הדיווחים מוגשים כיום בהגשה ידנית ומעודכנים באופן זה נעוצה בעובדה שמרבית הדיווחים המוגשים באופן כללי לרשם החברות הם דיווחים שנתיים, שהדיווח המקוון שלהם כרוך בחסמים וקשיים שונים כפי שיפורט בהמשך.

כפי שצוין, במהלך 2021 עלתה לאוויר האפשרות להגיש את כלל הדיווחים באתר רשם החברות, גם אלו שאין אפשרות לעדכןם באופן מקוון מלא, ונעשה שימוש רב באופן הגשה זה. עם זאת, אף על פי שניתן להגיש את כלל הדיווחים באתר, יש צורך לתת מענה מקוון **מלא** לכלל סוגי הדיווחים.

אופן עדכון הדיווח (בהגשה מקוונת/ידנית) נמצא כגורם משמעותי הקובע את מידת הנטל הרגולטורי והבירוקרטי המוטל על החברות. עלות עמידה בדרישות הגשה ידנית גבוהה ביותר מ-10% מממוצע לעומת דרישות הדיווח בהגשה מקוונת, ואורכת עד כ-9 ימים יותר בממוצע.³⁶ הסיבה לכך נובעת בעיקר מכך שהגשה ידנית של סוגי דיווחים שונים (ביניהם הדיווחים הנפוצים ביותר: דיווח שנתי³⁷, דיווח על העברת מניות³⁸ ודיווח על שינויים בהרכב דירקטוריון³⁹), דורשים אימות חתימה על ידי עורך דין או סיוע של רו"ח בהכנת הדו"ח ובאימות החתימה – פעולה הכרוכה בעלות כספית לא מבוטלת וזמן המתנה. סיבה נוספת בגינה הגשה ידנית מטילה עלות כספית גבוהה יותר ודורשת זמן המתנה ארוך יותר בהשוואה להגשה מקוונת היא עצם ההגעה הפיזית ללשכות רשם החברות לצורך הגשת הטפסים או לחילופין שליחתם בדואר. יש לציין כי כיום חברה יכולה לבחור כיצד לדווח – בהגשה ידנית או מקוונת, והבחירה האם לבחור בהגשה הידנית, בעלת הנטל

³⁶ בהתבסס על נתוני אמת של כמות דיווחים בשנת 2020 וכלי כימות עלויות שפותח באגף מדיניות רגולציה במשרד רוה"מ. יש לציין כי הנטל הרגולטורי נמדד בהתאם למצב כפי שהוא כיום לעניין אופן ההגשה המקוון או ידני, בהתאם לנתונים הקיימים.

³⁷ 149,214 דיווחים בשנת 2020

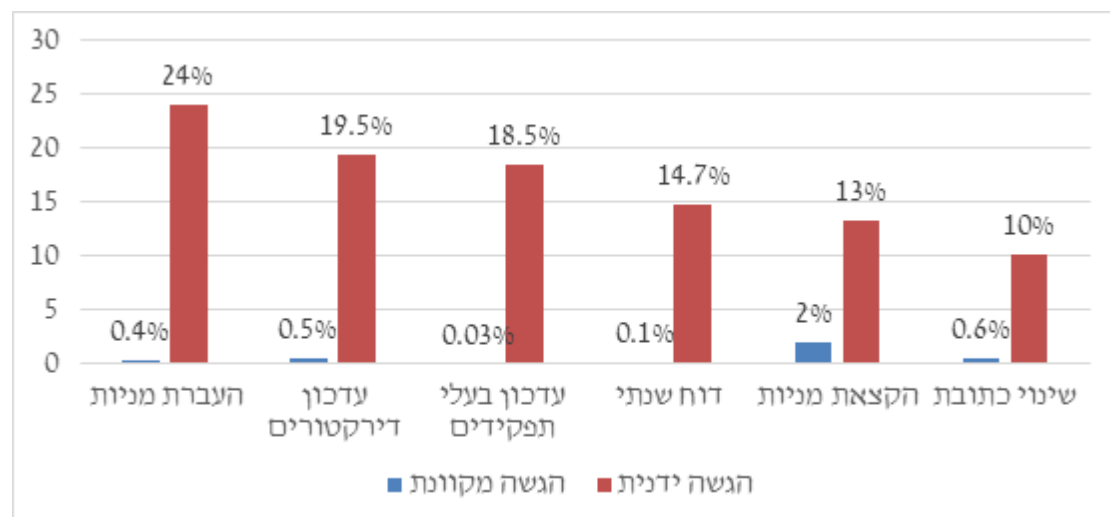
³⁸ 25,494 דיווחים בשנת 2020

³⁹ 21,242 דיווחים בשנת 2020

הרגולטורי המשמעותי יותר, נמצאת בידיה, כאשר באפשרותה לבחור לדווח באופן מקוון ומטעמיה מעדיפה להגיש ידנית על אף המשמעותיות הכרוכות בכך.

בנוסף לנטל הרגולטורי הישיר הנובע מהגשה ידנית של דיווחים, ישנו גם נטל רגולטורי עקיף. הנטל הרגולטורי העקיף בא לידי ביטוי בהגשות חוזרות של דיווחים והתארכות משך הטיפול בבקשת הדיווח בשל ההגשה הידנית בה בוחרת החברה (על אף שכאמור היא יכולה לבחור להגיש את הדיווח באופן מקוון). שכן, בדיווח בהגשה ידנית פוטנציאל הסירוב גבוה יותר לעומת הגשה מקוונת, כתוצאה מהעובדה שאין אפשרות לחיווי מידי על טעויות ותקלות בדיווח בטרם הגשת הדיווח.

מניתוח הנתונים עולה כי קיים קשר מובהק בין אופן הגשת הדיווח לבין אישור או דחיית הדיווח על ידי רשם החברות.⁴⁰ כאשר דיווח מוגש בהגשה ידנית, הסיכוי לכך שרשם החברות יסרב לעדכן את הדיווח (בדרך כלל בשל טעויות טכניות במילוי) גדול משמעותית לעומת דיווח בהגשה ידנית.⁴¹ שיעור הסירוב לעדכון דיווחים ידניים מגיע עד לכדי 24% מהדיווחים (בין 10% עבור דיווח על שינוי כתובת ועד ל-24% עבור דיווח על העברת מניות), זאת בעוד ששיעור הסירוב לעדכון דיווחים מקוונים הוא כמעט אפסי (ראו תרשים 3). את שיעור הסירוב האפסי בדיווחים מקוונים ניתן להסביר בכך שמרבית הטעויות הטכניות מאותרות ומתוקנות תוך כדי מילוי טופס הדיווח המקוון, ובהתאם רובם המוחלט של הדיווחים מעודכן מידית ולא עובר לבדיקה. בניגוד לכך, כמעט ואין יכולת למצוא טעות טכנית שמולאה בטופס ידני (כמו למשל, אי התאמה בין מספר תעודות זהות של נושא משרה לבין שמו) בטרם הגעתו לבדיקת רשם החברות. כאשר כבר מגיעים הטפסים הידניים לבדיקת רשם החברות ומתגלה הטעות, רשם החברות מסרב לעדכן את הדיווח ולפיכך יש צורך בהגשה חוזרת, דבר אשר יכול לחזור על עצמו מספר פעמים.

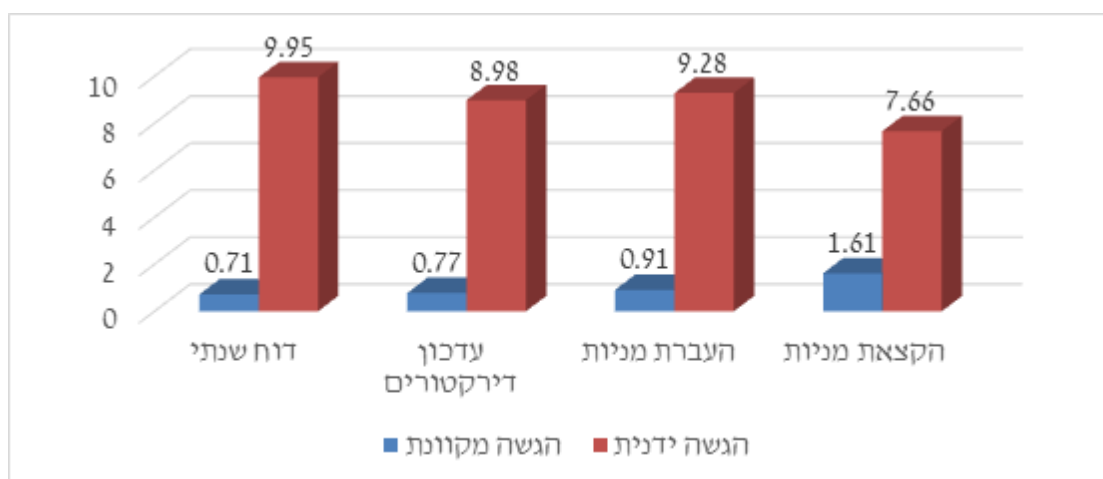

תרשים 3 : אחוזי הדיווחים שסורבו על ידי רשם החברות לפי סוג דיווח ואופן הגשה (2020)

⁴⁰ כדי לבדוק את הקשר בין אישור או דחיית הדיווח לאופן ההגשה נערך ניתוח חי בריבוע. **נמצא כי קיים קשר מובהק בין אופן הגעת הדיווח לאישור או דחיית הדיווח**, כך שאחוז הדיווחים המאושרים באופן מקוון גבוה יותר. הקשר קיים עבור כל סוגי הדיווחים יחד ($\chi^2 = 10452, p < 0.001$) וגם עבור כל דיווח בנפרד.
⁴¹ נתוני רשם החברות לשנת 2020

מממצאי שיתוף הציבור עולה כי כאשר דיווח של חברה מסורב על ידי רשם החברות, נוצר תסכול רב מצד חברות ואף חוסר רצון להמשיך ולדווח, בייחוד כשמדובר בסירובים חוזרים ונשנים – אותם חוות מחצית מן החברות שדיווחיהן סורבו. עבור 48.8% מן החברות שהדיווח השנתי שלהן סורב בשנת 2020 עולה כי הדיווח סורב יותר מפעם אחת, 99.8% מתוכם הוגשו בהגשה ידנית בדואר.⁴² מצב בו חברות מתייאשות ומפסיקות לדווח תורם לכך שמרשם החברות אינו מעודכן מספיק.

נוסף על כך שדיווחים המוגשים בהגשה ידנית מסורבים יותר מדיווחים המוגשים בהגשה מקוונת, זמן הטיפול בהם ברשם החברות ארוך יותר.⁴³ בעוד שרובם המכריע של הדיווחים המוגשים באופן מקוון מטופלים ומאושרים מידית, זמן הטיפול בדיווח בהגשה ידנית ארוך בממוצע כ-9 ימים יותר (ראו תרשים 4, יש לציין כי ממוצע ימי הטיפול מחושב כ"ברוטו" וכולל סופי שבוע ושבתונים). יודגש, כי זמן הטיפול שנקבע לעדכון דיווחים ידניים עומד ברובו על 21 יום ובפועל זמן הטיפול נמוך יותר. בנוסף יש לציין לעניין דיווחים מקוונים כי ברובם המוחלט של המקרים הדיווח מעודכן מידית מבלי לעבור לבדיקה ברשם החברות, פרט למקרים בהם נדרש צירוף מסמך (למשל, מסמכים מאומתים לגבי דירקטור/בעל מניות זר).

תרשים 4: ימי טיפול של רשם החברות בסוגי דיווחים שונים 2020

תכנית פעולה:

תכנית הפעולה נחלקת לשני חלקים – הטווח הקצר והטווח הארוך. בטווח הקצר החלופה הנבחרת היא מעבר לדיווח באופן מקוון בלבד, כלומר, הגשה ועדכון מקוון של הדיווחים, זאת על ידי הסרת החסם העיקרי הקיים כיום לדיווח מקוון, שיפור מערכת הדיווח ובחינת חובת דיווח מקוון בלבד.

⁴² הניתוח בדק את מספר הדיווחים שסורבו בשנת 2020 (26,648) ובחן כמה מתוכם הוגשו ע"י אותה חברה – כלומר, כמה מהם סורבו יותר מפעם אחת. הניתוח נעשה עבור דיווח שנתי, מתוך הנחה שחברה מדווחת דיווח שנתי פעם אחת בשנה, לעומת דיווחים אחרים כגון עדכון בעלי תפקידים, היכולים להתרחש מספר פעמים בשנה, זאת על מנת להבטיח כי מדובר באותו הדיווח שסורב יותר מפעם אחת.

⁴³ כדי לבדוק את הקשר בין אופן ההגעה למספר ימי טיפול נערך מבחן פירסון. נמצאה קורלציה מובהקת בין אופן ההגעה למספר ימי הטיפול כך שכאשר מגישים את הדיווח באופן מקוון זמן הטיפול מתקצר. ($f^2=0.44$, $p < 0.001$)

המלצה נוספת לטווח הארוך היא בחינת האפשרות ליצירת תכנת דיווח ייעודית שתאפשר ממשק בין מערכות רשם החברות למערכות שונות שבשימוש חברות. כפי שעולה מהסקירה ההשוואתית, תכנה כזאת מקובלת ונמצאת בשימוש בסינגפור ובבריטניה. חלופה זו מבטאת מעבר לצורת חשיבה של העולם הדיגיטלי לפיו כל שינוי שמתבצע בחברה מעודכן אונליין באופן ישיר הן במערכות המשמשות חברות לניהול שוטף והן אצל רשם החברות – ולמעשה אין צורך "לדווח" שכן השינוי מדווח באופן מידי בעת ביצוע העדכון. לפיכך, הערך המוסף של תכנת דיווח ייעודית על פני אופן הגשה מקוונת באתר רשם החברות הוא בכך שהיא מייצרת את הצורך ב"דיווח" לאור העובדה כי המערכות המצויות בידי החברה והמערכות ברשם החברות מחוברות ומסונכרנות. יש לבחון נושא זה בהמשך מול כלל הגורמים הרלוונטיים מבחינת שימושיות ומידת ישימות, והצורך בכך במקרה בו יתבצע מעבר כללי לחובת דיווח באופן מקוון בלבד באמצעות אתר רשם החברות.

טווח קצר: מעבר לחובת דיווח באופן מקוון

הנתונים מעלה מראים כי מעבר לדיווח בהגשה מקוונת בלבד צפוי להקל את הנטל הרגולטורי והבירוקרטי, לחסוך ב-10% מהעלויות, וכ-9 ימי המתנה. לצורך ההמחשה, אילו כל הדיווחים השנתיים שהוגשו בשנת 2020 היו מוגשים בהגשה מקוונת, היו נחסכים ברמה המשקית כ-11,609,844 ש"ח ו-1,0489,72 ימי המתנה משקיים.⁴⁴

לאור היתרונות הרבים שבדיווח מקוון, הוחלט בשלב הראשון לעודד דיווח מקוון על ידי הסרת חסמים ובראשם חסם נוסח הצהרת מייצגים בדיווח מקוון, כפי שיפורט בהמשך. במקביל תקודם חקיקה שתאפשר קביעת חובת דיווח בהגשה מקוונת בלבד. יש לציין כי צעד זה נבחן ומקודם בימים אלה במסגרת דיון בהצעת חוק לעניין דיוור דיגיטלי.⁴⁵ דיווח מקוון בלבד, ללא אפשרות לדיווח בהגשה ידנית, הוא פרקטיקה מקובלת בכלל המדינות שנבחנו בסקירה הבינלאומית ההשוואתית (למעט בריטניה, בה חברות אינן מחויבות בהגשה מקוונת, אך מתומצצות לכך על ידי עמלת דיווח מופחתת).⁴⁶ החלת החובה תיקבע באופן מדורג כפי שיפורט להלן.

חלופה נוספת שנשקלה תחת סוגית דיווח מקוון ומתקדם לרשם החברות היא חלופה רכה יותר במסגרתה תקבע אגרה שנתית מופחתת לחברות שידווחו באופן מקוון בלבד. יתרונה של חלופה זו הוא בכך שהיא מאפשרת גמישות לחברות שיבחרו לדווח בהגשה ידנית מסיבות שונות. עם זאת, לאור העובדה כי המגזר העסקי, בתוכו פועלות חברות, מאופיין ברמת אוריינות טכנולוגית גבוהה, נראה כי לא צפוי קושי לחברות במעבר לדיווח מקוון בלבד, למעט מקרים חריגים שיטופלו פרטנית. לפיכך נראה כי החלופה הרכה של מתן תמריצים אינה נדרשת במקרה זה, בניגוד למקרים אחרים

⁴⁴ העלות המשקית של הגשת דיווח שנתי בשנת 2020 בהגשה מקוונת מוערכת בכ-31,428,096 ש"ח וארכה כ-106,176 ימי המתנה משקיים, ואילו העלות המשקית של הגשת דיווח שנתי בשנת 2020 בהגשה ידנית מוערכת בכ-112,683,780 ש"ח. הבחירה בדיווח שנתי להדגמת העלות המשקית נעשתה לאור העובדה כי דיווח זה הוא חובה ועל כל החברות להגישו, בניגוד לדיווחים על שינויים שונים בחברה, אותם נדרשות להגיש רק חברות בהן התרחשו שינויים כאלה. החישוב נעשה בהתבסס על נתוני אמת של כמות דיווחים בשנת 2020 וכלי כימות עלויות שפותח באגף מדיניות רגולציה במשרד רוה"מ.

⁴⁵ תיקון החוק בעניין זה (טיטות חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"א-2021, פרק 2: דיוור דיגיטלי) נכלל בהצעת חוק ההסדרים בפרק על דיוור דיגיטלי. פרק זה פוצל מחוק ההסדרים ונדון בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. הצעת החוק מותירה סמכות לרשם לאפשר דיווח ידני במקרים מתאימים על מנת למנוע פגיעה במי שאין לו אוריינות דיגיטלית. בנוסף רשם החברות מתכוון לתגבר את המערך התומך על מנת לסייע לציבור במעבר מדיווח ידני למקוון.

⁴⁶ לפרטים: <https://www.gov.uk/file-changes-to-a-company-with-companies-house#more-information>

בהם קהל היעד של הרגולציה מורכב מאוכלוסייה מגוונת שחלקה עלול להתקשות במעבר לפלטפורמות מקוונות.

יש לציין כי כחלק מקידום למעבר לחובת דיווח בהגשה מקוונת בלבד, במקביל לתיקון חקיקה בנושא, יש להפוך את כלל הדיווחים לניתנים להגשה מקוונת באופן מלא. כיום ישנם מספר סוגי דיווח, ביניהם סוגי דיווחים על שינויים בהרכב הון, הניתנים להגשה מקוונת, אולם לא באופן מלא. כלומר, ניתן להעלות את טופס ההגשה הידנית למערכת הדיווח המקוונת, אולם הטפסים עצמם אינם טפסים מובנים. כאשר טופס הדיווח הוא למעשה הטופס הידני רק שהוא מוגש באמצעים דיגיטליים, כלל היתרונות הטמונים בדיווח המקוון (כמו האפשרות לתיקון טעויות טכניות או זמן הטיפול הקצר), פרט להגשה מידית וקליטה מידית במערכת רשם החברות, אינם מתקיימים, ובהיבטים אלה הוא אינו שונה מדיווח בהגשה ידנית.

יש לציין כי ברשם החברות פועלים באופן שוטף לשיפור מערכת הדיווח המקוונת וחוות המשתמש בה, והדבר ניכר גם ממגמת העלייה ההולכת וגוברת בשימוש בדיווחים המקוונים המלאים. לצד השיפורים השוטפים הללו, תידרש קפיצת מדרגה לטיוב המערכת לצורך הפיכתה לשירותית, ידידותית, ופרו-אקטיבית יותר למשתמש. כך למשל, יידרשו שיפורים במנגנון בו חברה מדווחת במסגרת הדיווח השנתי כי לא היו שינויים בפרטיה (שכן כיום מנגנון זה נתפס בעיני המשתמשים כמסורבל ולא נוח בשל כך שיש לציין לגבי כל נושא כי לא חלו שינויים בפרטים לגביו, גם אם אין צורך לעדכן לגבי כל שדה במערכת בפני עצמו). דוגמא לשיפור נוסף היא הפיכת המערכת לפרו-אקטיבית, למשל על ידי שליחת תזכורות לדיווח שנתי עם הפרטים הנוכחיים המופיעים במרשם החברות, וקישור מהיר לאישור הפרטים או עדכון הפרטים שאינם מעודכנים.

בשלב הראשון במסגרת יישום המעבר לדיווח מקוון יש צורך להסיר חסמים המונעים כיום דיווח מקוון. החסם העיקרי שזוהה הוא נושא נטל האחריות המוטל על המוסמך לדווח באשר לתוכן הדיווח, בהקשר של דו"חות שנתיים.

במסגרת שיתוף הציבור והשיח עם בעלי עניין עלה חסם עיקרי להגשת דיווחים בהגשה מקוונת, הנובע מנטל האחריות המוטל על המוסמך לדווח באשר לתוכן הדיווח.⁴⁷ כיום נדרש המוסמך לדווח להצהיר כי: "למיטב ידיעתי הפרטים שדווחו בהודעה זו הם נכונים ושלמים". חברות רבות בוחרות להיעזר ב עורכי דין ורואי חשבון לצורך הגשת הדיווחים. מממצאי שיתוף הציבור עולה כי נוסח ההצהרה כפי שהוא כיום בעייתי בעיקר לרואי חשבון, אשר במקרים רבים הם העוסקים בהגשת הדו"חות השנתיים, אך אינם מוסמכים כנושאי משרה לפי סעיף 39 לחוק. בפועל, בעלי מקצוע אלה נמנעים מלהגיש דיווחים באופן מקוון בשל גודל נטל האחריות בו עליהם לשאת, כפי שהוא משתמע מאופן ניסוח זה. בניגוד לכך, בהגשת דיווח באופן ידני, נטל האחריות המוטלת על בעל המקצוע המייצג בשל רתיעתם מהחובות הכרוכות בכך, כמו למשל במקרה של רואה חשבון מבקר, הוא רק לאימות חתימת הדירקטור הממלא את הדיווח. יש לציין כי בעייתיות זו רלוונטית לא רק לרואי חשבון ולעורכי דין, כי אם קיימת גם עבור מוסמכים לדווח אחרים, כמו למשל עובד זוטר בחברה המגיש בפועל את הדיווח.

⁴⁷ המוסמך לדווח הוא מי שעודכן כמוסמך לדווח בשם החברה בהתאם להוראות סעיף 39 לחוק החברות.

לפיכך, ובהתחשב בכללי האתיקה החלים על עוה"ד ורוה"ח, מוצע לשנות את נוסח ההצהרה הקיימת כיום כך ולהתאים את נוסח ההצהרה כך שבמקרים שמגיש הדיווח המקוון הוא רו"ח או עו"ד, הוא יצהיר כי נושא משרה בחברה כהגדרתו בסעיף 39, המוכר לו אישית או שהזדהה בפניו, אישר לו כי הפרטים שמולאו על ידו באופן מקוון נכונים ושלמים.

חלופה נוספת שנבחנה בהקשר זה היא פרסום הבהרה מטעם רשם החברות למידת האחריות של המוסמך לדווח על תוכן הדיווח. יתרונה של חלופה זו הוא בכך שהיא לא מצריכה שינוי חקיקה. עם זאת, האפקטיביות של חלופה זו אינה ברורה לנוכח הרתיעה מנוסח ההצהרה הקיימת, וספק אם הבהרה מטעם רשם החברות תוכל לסייע בהפחתת רתיעה זו. נראה כי שינוי של נוסח ההצהרה עצמו לנוסח שיהיה מקובל על בעלי המקצוע המייצגים יהיה אפקטיבי יותר, ובלבד שמשתמר העיקרון של אחריות החברה, באמצעות נציגיה, לתוכן הדיווחים.

לסיכום, בשלב ראשון מוצע לקדם את שינוי נוסח ההצהרות בהגשה מקוונת על ידי מייצגים על מנת להסיר את החסם והרתיעה של ציבור המייצגים מהגשת דיווחים באופן מקוון, בדרך של תיקון תקנות, והכל תוך הבטחת שמירת האחריות של האורגנים של החברה לתוכן הדיווחים המוגשים. במקביל, תקודם חקיקה לעניין חובת הגשה מקוונת של דיווחים לרשם החברות. בשלב השני יש לקדם הפיכת כלל הדיווחים למקוונים באופן מלא.

טווח ארוך : פיתוח תכנת דיווח ייעודית

בטווח הארוך יש לבחון את הצורך בייצור תשתית נוחה ופשוטה לדיווח, אשר תאפשר לחברות לעדכן אונליין ובמקביל על שינויים החלים בחברה הן במסמכי ותכנות ניהול החברה השוטף, והן לרשם החברות. תשתית זו תאפשר באמצעות תכנה ייעודית אשר תיצור ממשק בין מערכות הדיווח וניהול המידע של רשם החברות לבין מסמכים שונים ומערכות שונות בהן משתמשות חברות לניהול, זאת באמצעות API. באופן זה כל מידע שיעודכן במערכות החברה יועבר באופן ישיר לרשם החברות ללא צורך כלל בעיסוק בירוקרטי מכל סוג שהוא. כמו כן, בנוסף לאפשרות הדיווח לרשם החברות, תינתן לחברות המשתמשות בתכנה, כשלב שני, גישה לכלל המידע הפתוח לציבור במרשם החברות ללא עלות באמצעות התכנה הייעודית.

מערכות מקוונות המאפשרות ממשק ישיר בין חברות לרשם החברות קיימות בבריטניה ובסינגפור (לצד הגשה מקוונת באתר האינטרנט). בבריטניה הדיווח לרשם החברות יכול להתבצע באמצעות תוכנה ייעודית המומלצת על ידי רשם החברות, או באמצעות כל תוכנה אחרת המפותחת באופן עצמאי ומתחברת באמצעות API לממשק של רשם החברות. חברות יכולות לעשות שימוש בתכנות המאפשרות על ידי רשם החברות הבריטי או לפתח תוכנה דומה בעצמן באמצעות שימוש בקוד פתוח.⁴⁸ בבריטניה פועלות חברות שונות המציעות תוכנות לחברות הנדרשות בדיווח, המספקות בנוסף לדיווח עצמו גם אפשרות להפקת חשבוניות באופן אוטומטי, תוך התממשקות לתוכנת

⁴⁸ להרחבה ראו : <https://www.gov.uk/company-filing-software>

הנהלת החשבונות של הלקוח ודיווח דו"חות חשבונאיים ודו"חות שנתיים לרשויות המס באמצעות אותה מערכת.⁴⁹

בסינגפור ישנן תוכנות ייעודיות לניהול החברה ולדיווח לרשם החברות המוכרות על ידי רשם החברות. חברות מנהלות את המידע שלהן בתוכנות אלו באופן המתממשק ישירות למערכות מרשם החברות, כאשר עסקים קטנים ובינוניים רשאים לעדכן ולדיווח אונליין במקביל הן לרשם החברות והן לרשות המיסים כשמדובר בדיווחים חשבונאיים.⁵⁰

לפיכך, יש לבחון את הצורך בפיתוח תכנת דיווח אותה חברות יוכלו להתקין במשרדיהן, לנהל באמצעותה את מרשמה של החברה וכן לאפשר עדכון במקביל לרשם החברות. כמו כן, המערכת תיבנה ותשתף באמצעות קוד פתוח, אשר יאפשר גם פיתוח עצמאי של תוכנות בשוק החופשי, דרכן ניתן יהיה לנהל את החברה ולדיווח לרשם החברות.

מדדים לבחינת יישום החלופה :

- עליה של 30% בשיעור ההגשה המקוונת של דיווחים שנתיים לאחר שינוי נוסח הצהרת המוסמך לדיווח.
- ירידה של 75% בשיעור הסירוב לקבלת דיווחים כך שיעמוד על לא יותר מ-2% לאחר מעבר לחובת דיווח מקוון מלאה וגורפת.
- ירידה של 70% במשך זמן הטיפול הממוצע כך שיעמוד על לא יותר משלושה ימים לאחר מעבר לחובת דיווח מקוון מלאה וגורפת.

שיפור הרגולציה והקלת הנטל הרגולטורי על חברות

תחת סוגיה זו יוצגו מספר נושאים שנמצאו כמטילים נטל רגולטורי משמעותי, וכן והחלופות הנבחרות עבור כל אחד מהם. הנושאים הם: "תיק חברה כפול": תיק חברה במשרדי החברה וגם במרשם החברות; דרישות דיווח מחברות; ודרישת הדיווח מתאגידים ואזרחים זרים (דרישות אימות חתימה ומסמכים והדרישה מחברות חוץ לתרגום תקנון לעברית).

"תיק חברה כפול": ניהול מרשמים במשרדי החברה וגם במרשם החברות

הצגת הסוגיה :

בנוסף לדרישות הדיווח באופן שוטף לרשם החברות על שינויים בחברה, נדרשות חברות פרטיות לנהל ולשמור במשרדיהן מרשמים שונים (דוגמת מרשם בעלי מהמניות ומרשם הדירקטורים)

⁴⁹ ראו למשל: <https://www.caseware.co.uk/>

⁵⁰ להרחבה על אודות אפשרויות התממשקות באמצעות בל הנוגע לדיווח ומידע על חברות ב-API ראו כאן : <https://www.apimall.acra.gov.sg/>

המהווים למעשה "כפל ברישום". מצד אחד ישנה דרישה לניהול ולשמירת המסמכים בתיק החברה המצוי במשרדי החברה והעמדתם לעיון הציבור⁵¹, ומרשם בעלי המניות ומרשם הדירקטורים המתנהל במשרדה הרישום של החברה הוא המחייב, אך מצד שני ישנה דרישה לדיווח דקלרטיבי של המידע המצוי במרשמים אלה גם לרשם החברות, לצורך החצנתו במסגרת תיק החברה המצוי ברשם החברות.⁵²

ממצאי ניתוח הרגולציה וכימות העלויות מראים כי העלות המשקית הכרוכה בניהול והחזקת תיק חברה במשרדי החברה ופתיחתו לעיון כל אדם נאמדת בכ- 71,604,775 ₪ בשנה.⁵³ יתרה מכך, ממצאי שיתוף הציבור והשיח עם בעלי העניין מעידים כי חברות רבות כלל אינן מודעות לחובה הרגולטורית להחזיק במשרדן תיק חברה ובו כלל המסמכים הנדרשים (ובכלל זה מרשם הדירקטורים ומרשם בעלי המניות), וגם אלו המודעות לחובה זו אינן מחזיקות תיק חברה בפועל. כתוצאה מכך, החובה להחזקת תיק חברה במשרדי החברה אינה מבוצעת בפועל. בנוסף, ממצאי שיתוף הציבור מעידים כי חברות אינן מקבלות בפועל בקשות לעיון במידע המצוי במשרדיהן.⁵⁴ תכנית פעולה:

ביטול הכפל במרשמי החברה יכול להתבצע באחת משתי דרכים: ביטול מרשם בעלי המניות והדירקטורים שבמשרדי החברה או ביטול מרשם בעלי המניות והדירקטורים שברשם החברות. החלופה הנבחרת היא חלופת ביניים, במסגרתה תיבחן האפשרות להקל על חברות פרטיות ולאפשר להן לבחור האם לנהל את מרשם בעלי המניות והדירקטורים במשרדן הרישום או אצל רשם החברות. בעתיד יש לבחון את הרחבת ההסדר גם למסמכים נוספים. מוצע לבטל את חובת ניהול מרשמים כאמור במשרדי החברה, עבור חברות שיבחרו בכך, ובכך למנוע נטל רגולטורי עודף. עבור אותן חברות, הדיווחים והמסמכים שיגישו לרשם לעניין בעלי מניות ודירקטורים יהיו את מרשם בעלי המניות והדירקטורים שלהם, ולפיכך לא תחול החובה לשמור את המרשמים במשרדי החברה ולהעמידם לעיון הציבור.

כלומר, חברות שיבחרו לנהל את מרשם בעלי המניות ומרשם הדירקטורים אצל רשם החברות באופן דיגיטלי יהיו פטורות מניהול מרשמים אלה במשרדי החברה ומהחובה לאפשר לכל דורש לעיין בו. חלופה זו מיושמת בבריטניה החל משנת 2016.⁵⁵ על מנת לוודא כי אכן ביטול הכפל בניהול

⁵¹ חוק החברות, סעיפים 126.א, 129, 224.

⁵² חוק החברות, סעיף 43.

⁵³ יש לציין כי אומדן זה הוא במידה רבה תאורטי שכן החברות אינן מחזיקות בפועל תיק חברה וכן אינן מקבלות בקשות עיון בו. אומדן העלויות התבצע באמצעות כלי כימות עלויות שפותח באגף מדיניות רגולציה במשרד רה"מ. ההנחות בבסיס החישוב:

(1) חברה מקבלת בקשה אחת בשנה לעיון בתיק החברה
(2) עלות הציות לחובת שמירת המידע ופרסום המידע לבקשת הציבור עומדת על 184 ₪ לחברה בשנה (עדכון המידע + החזקת המסמכים + טיפול בבקשת עיון)
(3) 389,368 חברות פעילות רשומות במרשם החברות

⁵⁴ משיחות עם בעלי חברות, עורכי דין המייצגים חברות וממצאי התגובות לקול קורא במסגרת הליך שיתוף ציבור עולה כי במקרים רבים חובת החזקת תיק חברה במשרדי החברה, על המסמכים השונים הנדרשים, אינה מיושמת בפועל. לעיתים חברות אינן מחזיקות את המסמכים הנדרשים באופן מסודר, לעיתים חלק מהמידע נשמר במסגרת מסמכים אחרים (כגון תקנון החברה) ובמקרים רבים הן אינן מחזיקות במסמכים הנדרשים כלל. בקול הקורא התקבלו בסך הכל 12 תגובות המתייחסות להחזקת תיק חברה, מהן עולה כי רק 2 מהמשיבים (בעלי חברות וכן עו"ד המייצגים חברות) ציינו כי מהיכרותם חברות מחזיקות בפועל תיק חברה במשרדי החברה ואילו 10 מגיבים הגיבו כי חברות אינן מחזיקות כלל תיק חברה. כמו כן, התקבלו 7 תגובות שציינו כי למיטב היכרותם חברות אינן מקבלות בקשות לעיון במידע המוחזק במשרדי החברה. יצוין כי התייחסות הגורמים הנ"ל ביחס לכלל המסמכים בתיק החברה במשרדה הרישום, לרבות מרשם בעלי המניות ומרשם הדירקטורים המחייב המתנהל אצל החברה.

⁵⁵ Companies Act 2006, as amended by the Small Business Enterprise and Employment Act 2015
להרחבה ראו: <https://www.gov.uk/government/publications/company-registers/company-registers>

ובשמירת המרשמים והעמדתם לעיון הציבור יהיה בעל ערך עבור החברות ויפחית את הנטל הרגולטורי, תתבצע ראשית בחינה לנחיצות התיקון המוצע באמצעות פנייה לחברות.

בכפוף לבחינה כאמור וממצאיה, מוצע לתקן את הוראות החוק כך שתינתן לחברות האפשרות לנהל את מרשם בעלי המניות ומרשם הדירקטורים שלהן במשרדי רשם החברות בלבד, ולצד זאת הן יהיו פטורות מחובת החזקת מרשמי בעלי מניות ודירקטורים במשרדי החברה ופתיחתם לעיון הציבור.

יתרון בולט של חלופה זו נובע מהעובדה שבעידן המודרני אין טעם בשמירת מידע והעמדתו לעיון הציבור באופן כפול. שכן כיום הגשת הדיווח באופן מקוון מאפשר לשמור את המידע באופן פשוט ואפקטיבי במקום אחד, באופן נגיש הן לבעלי התפקיד בחברה והן לציבור, ללא פערי זמן בין הדיווח לעדכון במרשם המחייב.

יתרון משמעותי נוסף של חלופה זו הוא בכך שזו אינה חלופה כופה, אלא כזו המאפשרת חופש בחירה לחברות. יתר על כן, עצם מתן הבחירה בידי החברות מסייע גם במניעת קשיים משפטיים שעשויים לעלות. שכן, הפיכת המידע המצוי במרשם החברות בדבר דירקטורים ובעלי מניות למרשם המחייב עלול לטמון בחובו השלכות משפטיות. משמעות בחירה של חברה כאמור היא שהמידע על אודות בעל מניה או דירקטור במרשם החברות הוא שיחייב לגבי אותה חברה.

מדד לבחינת יישום החלופה:

1. 10% מהחברות הפעילות כלכלית ינהלו את מרשם בעלי המניות ומרשם הדירקטורים ברשם החברות בלבד לאחר שנה מיום כניסת התיקון לתוקף.
2. 30% מהחברות הפעילות כלכלית ינהלו את מרשם בעלי המניות ומרשם הדירקטורים ברשם החברות בלבד לאחר שנתיים מיום כניסת התיקון לתוקף.

דרישות דיווח מחברות

במסגרת עבודת המחקר על נושאים וחלופות שונות לשיפור הרגולציה והפחתת הנטל הרגולטורי. כך למשל עלו חלופות שונות שעניינן הקלת הנטל הרגולטורי הכרוך בהגשה ידנית (למשל, ביטול הדרישות לאימות חתימה ע"י עו"ד בדיווחים שונים). עם זאת, הוחלט כי כעקרון אין כוונה להקל בדרישות הדיווח בהגשה ידנית. זאת על מנת שלא לעודד הגשה ידנית, בשל הנטל הרגולטורי הכרוך בה עבור החברה וכן נטל הטיפול עבור רשם החברות, וכן לאור כך שדיווח בהגשה ידנית ממילא כבר לא יהיה רלוונטי לאחר המעבר לדיווח בהגשה מקוונת בלבד.

כלל החלופות נשקלו לאור האינטרס הציבורי, התועלת שבהן ומידת הנטל הרגולטורי שהן מפחיתות, אולם רבות מהן נדחו בסופו של דבר. להלן יוצגו בקצרה כמה מן החלופות הקשורות בדרישות הדיווח מחברות שעלו במסגרת התהליך, אולם הוחלט לבסוף שלא לקדם.

שינויים בדיווח שנתי - לא קודם

כל חברה נדרשת היום להגיש דיווח שנתי לרשם החברות ובו לעדכן על שינויים שחלו במהלך השנה וטרם דווחו לרשם החברות. בנוסף לדיווח השנתי, חברה נדרשת לדווח באופן שוטף ותוך 14 ימים על שינויים שונים שחלו בה. לאור זאת, דרישת הדיווח השנתית עשויה להיתפס כמיותרת מאחר

שחברות מעדכנות באופן שוטף בעת שחלים בהן שינויים. כמו כן, הדיווח השנתי נמצא כמטיל נטל רגולטורי משמעותי על חברות, בין השאר בהיותו דיווח חובה שכל חברה נדרשת להגיש פעם בשנה.

לאור זאת נשקלו חלופות שונות שמטרתן להקל בנטל הרגולטורי הכרוך בהגשת דו"ח שנתי. בין כך נשקלה החלופה להורדת תדירות הדיווח – משנה לפרק זמן ארוך יותר של שנתיים או שלוש שנים, וכן נבחנה חלופה המבטלת את הדו"ח השנתי לחלוטין. חלופה נוספת שנשקלה היא ביצוע ניהול סיכונים ויצרת דיפרנציאציה בדרישות בין סוגים שונים של חברות. במסגרת החלופה הוצע כי החלוקה לסוגים שונים של חברות עשויה להיעשות לפי מידת הסיכון בהן – על בסיס גודל החברה או המידה בה היא מדווחת באופן שוטף לרשם החברות.

חלופות אלו נדחו לבסוף מתוך הבנה כי עוד לא בשלה העת להחילן. חברות רבות אינן מדווחות כיום באופן שוטף על שינויים כנדרש, או ממתינות ומדווחות על שינויים שהתרחשו בסמוך לסוף השנה בדו"ח השנתי שממילא עליהן להגיש. ביטול של הדו"ח השנתי לחלוטין או הארכת תדירות ההגשה עבור כל החברות או חלקן עלולים להוביל לכך שהמידע במרשם החברות לא יתעדכן כלל או לא יתעדכן במשך פרק זמן ממושך. בנוסף, הדיווח השנתי הוא כרגע הכלי היחיד עבור רשם החברות לוודא כי לפחות פעם בשנה חברה יוצרת קשר ומעדכנת על מצבה. כמו כן, בכלל המדינות שנבדקו קיימת כיום חובת דיווח שנתי, לצד חובת הדיווח בסמוך להתרחשות שינויים בחברה (כגון שינויים בדירקטוריון החברה), ולא נמצאה מדינה בה בוטלה חובת הדיווח השנתית.

על אף האמור מעלה, ניתן לשוב ולשקול את חלופת ביטול דרישת הדיווח השנתי בעתיד, כאשר תהיה אינדיקציה לכך שהרוב המכריע של החברות מדווחות על שינויים באופן שוטף, בין השאר בעקבות הצעדים שינקטו בהליך שיפור רגולציה זה.

שינויים בדרישת הדיווח על בעלי תפקידים – לא קודם

חברות נדרשות כיום לדווח על שינויים בבעלי המניות ושינויים בהרכב הדירקטוריון. במסגרת בחינת הנושא נבדק עצם הצורך בדיווחים אלו. כלומר, האם רשם החברות צריך בכלל לדרוש מחברות לדווח על בעלי מניות ודירקטורים בחברה, ואם כן, האם הוא צריך לדרוש זאת מכל החברות או רק מחברות בעלות מאפיינים מסוימים (למשל, חברות גדולות). מביצוע הבחינה עולה כי מידע זה בעל ערך משמעותי לציבור, ועל כן יש חשיבות בשימור רישום המידע על אודות בעלי מניות ודירקטורים ברשם החברות והעמדתו לעיון הציבור. כמו כן, דיווח לרשם החברות על בעלי מניות ודירקטורים הוא דבר מקובל בכל מדינות העולם שנבדקו.

חלופה נוספת שנבחנה היא דיווח על בעלי מניות משמעותיים בלבד. הדבר מקובל בשתי מדינות שנבדקו: בבריטניה בה דרישות הדיווח חלה רק על בעלי מניות המחזיקים 25% ומעלה ממניות החברה, ודנמרק שם מדובר על בעלי 5% ומעלה ממניות החברה. חלופה זו נדחתה, על אף הנטל הרגולטורי שהיא צפויה הייתה להפחית, מאחר והמידע על כלל בעלי המניות, גם אם הם אינם בעלי השליטה המשמעותיים בחברה, הוא מידע בעל ערך לציבור. יתרה מכך, בחברה פרטית, להבדיל מחברה הנסחרת בבורסה, שיעור החזקותיו של בעל מניה אינו מעיד על כוחו בחברה, שנקבע בהוראות התקנון. כך, יתכן שמי שמחזיק 1% מהחברה בלבד יהיה בעל זכות וטו על מינוי דירקטורים או המנהל הכללי או אפילו בעל זכות למנות דירקטור.

לפיכך נמצא כי יש חשיבות לדיווח על כלל בעלי המניות, ללא קשר לשיעור המניות שהם מחזיקים, ולהעמדת מידע זה פתוח לעיון הציבור. כמו כן, לאחר התייעצות עם הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור נראה כי מידע על אודות כלל בעלי המניות הוא משמעותי בהיבטים אלו של איסור הלבנת הון ועל כן יש אינטרס ציבורי בדיווח ופרסום מידע זה.

הדרישה לצירוף מאזן הכלול בדוחות הכספיים

הצגת הסוגיה :

חברה נדרשת כיום לצרף לדיווח השנתי מאזן, אם מתקיים לפחות אחד מהתנאים הבאים : 1. תקנונה אינו מסייג את הזכות להעביר את מניותיה. 2. תקנונה אינו אוסר הצעה לציבור של מניות או איגרות חוב. 3. תקנונה אינו מגביל את מספר בעלי המניות בחברה עד לחמישים, מלבד עובדי החברה או מי שהיו עובדיה ובהיותם עובדיה ואף לאחר שהופסקה עבודתם הם מוסיפים להיות בעלי מניות בחברה⁵⁶. לרשם החברות מוגשים בשנה כ-4,000 מאזנים של חברות, 2,000 מתוכם במסגרת הדיווח השנתי ו-2,000 נוספים שלא במסגרת דיווח שנתי (על אף שאין חובה כזאת)⁵⁷.

הערך שמספקת הדרישה לצירוף מאזן לציבור אינו ברור. מצד אחד, ניתן להניח שהציבור, ובפרט משקיעים ונושים, יגלה ערך בעיון במאזן של חברה, וזאת בפרט בכל הנוגע לחברות בעלות היקף פעילות משמעותי. עם זאת, הדרישה אינה חלה מלכתחילה על כלל החברות, הציבור לרוב אינו בקיא במקרים בהם חברה נדרשת לצרף מאזן, גם אם הציבור בקיא הוא אינו יכול לדעת האם חברה עומדת בתנאים לדרישת צירוף המאזן או לא. כמו כן, נראה כי מודעות הציבור לכך שמידע זה עומד לרשותו לעיון היא נמוכה – מבדיקת רשם החברות עולה כי אין ביקוש לעיון במאזן של חברות – דבר העשוי לנבוע מהסיבות אלו⁵⁸. מהבדיקה עולה כי לא התקבלו פניות מהציבור לעיון במאזן של חברה, וכן לא התקבלו פניות על כך שחברה לא צרפה מאזן לדיווחה השנתי אף על פי שהיא נדרשה לכך.

הנטל הרגולטורי הכרוך בדרישה לצירוף מאזן, בא לידי ביטוי בעיקר בחוסר וודאות רגולטורית הגורם לחברות רבות להגיש מאזן למרות שהן כלל לא נדרשות לכך. מבדיקה מדגמית שנערכה עולה כי 90% מהחברות שהגישו מאזן עשו זאת למרות שכלל לא נדרשו לכך⁵⁹.

הנטל הרגולטורי ואי הודאות המובילה חברות לצרף מאזן למרות שאינן נדרשות מתבטאים בעלויות וימי המתנה. העלות המשקית של עמידה בדרישה הרגולטורית מוערכת בכ-1,843,000 ₪ ו-38,000 ימי המתנה משקיים⁶⁰.

יתר על כן, לאור חוסר הבהירות בהבנת הציבור את הנדרש מהם לפי הוראות הסעיף, אין בידי רשם החברות מידע וודאי לגבי החברות הנדרשות לעמוד בחובה זו. החובה מוטלת על החברה – כשחברה

⁵⁶ סעיף 175 לחוק החברות. יש לציין כי כל חברה מחויבת בעריכת מאזן כחלק מעריכת הדוחות הכספיים, אולם חובת הדיווח לרשם החברות קיימת רק עבור חברות שתקנון מחייב זאת כאמור בתנאים מעלה.

⁵⁷ נתונים שעלו מבחינה שערך רשם החברות

⁵⁸ יש לציין כי חברות ציבוריות, שמטבען מהוות מוקד עניין גדול יותר עבור הציבור ביחס לחברות פרטיות, נדרשות לפי חוק ניירות ערך לדווח דיווחים שונים, ביניהם גם דיווח על מאזן.

⁵⁹ בדיקה שנערכה על 20 חברות שהגישו מאזן.

⁶⁰ מבדיקה מדגמית של כ-100 חברות חדשות שנרשמו בשנת 2021 עולה כי כ-10% מן החברות נדרשות לעמוד בחובת הגשת מאזן במסגרת הדיווח השנתי. אומדן העלויות התבצע באמצעות כלי לכימות עלויות שפותח באגף מדיניות רגולציה במשרד רוה"מ.

מדווחת דיווח שנתי עליה לצרף מאזן אם ההוראות בתקנון מחייבות זאת בהתאם להוראות סעיף 175 לחוק. כמו כן, חברה נדרשת לדווח בעת שינוי תקנונה על התקיימותם של התנאים בסעיף 175 (כלומר, על כך שמעתה עליה לצרף מאזן לדיווח השנתי), ולא ידוע האם חברות בהן חל שינוי בנושאים אלה אכן הגישו דיווח מתאים.

עניין נוסף בהקשר זה קשור ברישום חברה חדשה. מדובר בקושי ממשי שנוצר כתוצאה מהוראות הסעיף בתהליך רישום חברה באופן מלא ומקוון. נראה כי מספר לא מבוטל של חברות המבקשות להירשם נתקלות בקשיים ובחוסר הבנה לגבי משמעות הכנסת ההסתייגויות האמורות לתקנון. מנתוני רשם החברות עולה כי חברות מתעכבות פרק זמן משמעותי תחת סעיף זה בעת שהן מבצעות רישום חברה במערכת המקוונת, בשל חוסר הבהירות בהבנת הוראות החוק ומשמעותן, ויש יסוד סביר להניח כי משתמשים רבים נוטשים את התהליך, וכתוצאה מכך בקשות רבות מהן אף לא מסתיימות בהגשתן לרישום.⁶¹

תכנית פעולה:

סוגיה זו דורשת בחינה מעמיקה יותר, במסגרתה יש לבחון ראשית את הערך הפוטנציאלי לציבור מעצם העמדת מאזן חברה לעיונו, למשל תוך אפשרות הבחנה אפשרית בין חברות בהתאם למחזור הכספי של פעילותן. בהמשך יש לבחון את הדרישה ואת הסייגים בסעיף 175 לחוק החברות על המקרים בהם הדרישה חלה ומידת המענה שהם מספקים. בהתאם לממצאי הבחינה יש לבחון חלופות שיאזנו בצורה המיטבית בין האינטרס הציבורי לנטל הרגולטורי הכרוך בדרישה, בין כך אפשרות לתיקון חקיקה או הוספת הוראה בתקנות המסמיכה את השר לקבוע כי לא קיימת חובת צירוף מאזן.

ריבוי טפסים הקשורים בדיווח על מניות והון החברה

הצגת הסוגיה:

חברות כיום נדרשות לדווח בכ-5 טפסי דיווח שונים כאשר חלים שינויים במניותיה או הונה. כך למשל, קיימים טפסים ייעודיים לדיווח על העברת מניות, הקצאת מניות, הגדלת הון, שינוי בהרכב הון, ביטול הון רשום וכו'. בכל אחד מן הטפסים יש לדווח את האופן בו נעשה השינוי, אולם לא בהכרח לתאר את המצב לפני ואחרי השינוי. כך למשל, בטופס העברת מניות יש לדווח את פרטי מעביר המניות, פרטי מקבל המניות ופרטי המניות שהועברו. כלומר, הדיווח מתרכז בפעולה שבוצעה – מי העביר למי מניות וכמה. כשמדובר על כמה וכמה העברות כאלו הדיווח נעשה מסובך ומסורבל ולעיתים אף מצריך פיצול של הדיווח למספר טפסים. חלף זאת, ניתן לשנות את אופן

⁶¹ נתוני רשם החברות, רישום חברה במערכת המקוונת. אף על פי שלא ניתן להראות סיבתיות, מהנתונים נראה כי חברות רבות אינן מבינות את משמעות הסייגים בתקנון שמשמעותם הדרישה בהגשת מאזן במסגרת הדיווח השנתי. כתוצאה מכך החברות אינן בטוחות כיצד עליהן לפעול ולבסוף אינן מסיימות את הליך הרישום. ייתכן אף שאי הבהירות דוחפת חברות לפנות לעזרה מקצועית למשל של עו"ד או רו"ח – דבר המוסיף עלות כספית להליך רישום חברה.

הדיווח כך שתוצג ראשית תמונת המצב של מניות והון החברה, לפני השינוי על פי המעודכן במרשם החברות, ולאחר מכן תמונת המצב החדשה לאחר ביצוע השינוי, אשר תתעדכן בבת אחת גם כאשר מדובר במספר שינויים שבוצעו במקביל.

במספר תגובות לקול הקורא שפורסם וכן בשיחות עם בעלי עניין עלה כי הדיווח על מניות והון חברה הוא מורכב לביצוע ומטיל נטל רגולטורי משמעותי. מספר תגובות התייחסו לכך שפעמים רבות מתבצעות טעויות במילוי הטפסים, דבר הגורם לסירובים לעיתים חוזרים ונשנים בקבלת הדיווחים ברשם החברות. כמו כן, קושי נוסף עלה לאור קיומם של טפסים רבים ושונים לכל סוג פעולה וכי כאשר עולה הצורך לדווח על מספר פעולות, אין אפשרות לדווח על כל השינויים בבת אחת ויש למלא מספר טפסים שונים.

לצד זאת יש לציין כי רשם החברות דואג לעדכן ולשפר את הטפסים באופן תדיר על מנת להקל ולפשט את מילויים. כך למשל, במהלך אפריל 2021 נכנס לתוקף תיקון לתקנות הכולל, בין היתר, אפשרות דיווח על החזקה בנאמנות של מניות בטפסי מניות וכן התייחסות למבנה בו קיימת החזקה משותפת במניות. כמו כן יש לציין כי חלק מן התגובות שהתקבלו במסגרת הקול הקורא עסקו בקשיים בטפסי הדיווח שכבר שופרו על ידי רשם החברות. כך למשל, התקבלה תגובה שהעלתה כי טופס הקצאת המניות כולל דיווח על נתונים שמקורם בדרישות שכבר לא קיימות כיום, אלא נדרשו כשהיה מס בולים בדיווח על הקצאת מניות – תיקון שכבר התבצע.

תכנית פעולה:

כלל הדיווחים הרלוונטיים לשינויים במניות והרכב הון הינם: דיווח על העברת מניות, דיווח על הקצאת מניות, דיווח על הגדלת הון, דיווח על שינוי בהרכב הון, דיווח על ביטול הון רשום, דיווח על הקטנת הון מניות מוקצה, דיווח על המרת מניות מוקצות.

החלופה הנבחרת מציעה לאחד את כל סוגי הדיווחים לכדי דיווח אחד – במסגרתו יוצג תחילה מצב הון החברה ומניותיה לפני השינוי, ואותו יהיה על מגיש הדיווח לעדכן כך שיתאר את המצב לאחר השינוי. חלופה זו מתייחסת להגשה מקוונת בלבד, כחלק מההחלטה שלא להקל כלל בדיווח המוגש באופן ידני ובהסתמך על קידום חובת דיווח בהגשת מקוונת בלבד.

רציונל השינוי הוא לעבור מדיווח על עצם הפעולה שבוצעה (למשל, העברת 5% ממניות החברה מבעל מניות אחד למשנהו) לדיווח על המצב החדש לאחר השינוי (תמונת מצב המניות לאחר השינוי). מעבר זה מתאפשר בזכות התשתית המחשובית להגשה מקוונת. יתר על כן, עצם השינוי משקף מעבר מחשיבה של דיווח ידני לחשיבה של דיווח דיגיטלי. במסגרת הדיווח בהגשה ידנית קשה ומסורבל לפרט את מצב מניות החברה ובעליהן (שיכול לעיתים להגיע גם למאות בעלי מניות), ולפיכך הדיווח נקבע כך שיתאר את השינוי המבוקש – (למשל, מי מעביר למי וכמה). לעומת זאת, חשיבה במונחי דיווח דיגיטלי מאפשרת שימור והצגה נוחה של כלל המידע הקיים במערכת, ללא צורך להזיזו מחדש, וכן מאפשרת לסמן את הנתון הרלוונטי אותו מבקשים לשנות ולעדכן בפשטות בהתאם לצורך. יודגש, כי לשם קידום התהליך יהיה צורך לבצע תיקון בתקנות הטפסים בנושא ובמשאבים מחשוביים לצורך יישומו.

חלופות נוספות שנבחנו הן ביטול דרישות הדיווח לגבי מניות והרכב הון ודרישה דיפרנציאלית לדיווח עבור חלק מהחברות בהתאם לניהול סיכונים על בסיס גודל החברה. חלופות אלו נדחו לאחר בחינה, לאור כך שנראה כי מידע זה בעל ערך משמעותי לציבור. כמו כן, נראה כי דיווח לרשם החברות על מניות והרכב הון הוא דבר מקובל בכל המדינות שנבדקו. יתר על כן, מידע על מניות והרכב הון של חברות הוא משמעותי בהיבטים של איסור הלבנת הון ועל כן יש אינטרס ציבורי בדיווח ופרסום מידע זה.

מדד לבחינת יישום החלופה:

- 70% מהדיווחים בנושאי מניות ידווחו באופן הדיווח המוצע, עם עליית אפשרות הדיווח באופן זה ובטרם תיקבע חובת דיווח מקוון.

דרישות מתאגידים ואזרחים זרים

סוגיה זו היותה אחד מהמוקדים המשמעותיים ביותר בהתייחסויות שהתקבלו במסגרת שיתוף הציבור. נראה כי סוגיה זו מכבידה ביותר על התנהלות חברות בהן גורמים זרים ומשפיעה על היכולת לקדם פעילות עסקית תוך עמידה בדרישות הרגולציה. תחת סוגיה זו יפורטו שני תחומים עיקריים שנמצאו כמטילים נטל רגולטורי משמעותי על הציבור: דרישות אימות חתימה ומסמכים ודרישת תרגום מסמכים.

דרישת אימות חתימה ומסמכים מבעלי מניות ודירקטורים זרים

הצגת הסוגיה:

במסגרת דיווח על אזרחים ותאגידים זרים שהינם בעלי מניות בחברה או דירקטורים בה, הם נדרשים לאמת את חתימתם ולצרף מסמכי זיהוי מאומתים לכלל הדיווחים שהם מגישים לרשם החברות. יודגש כי הדיון בהיבט אימותי מסמכים וחתימות יתמקד בדרישות מאת חברות שהתאגדו ונרשמו בישראל, ולא בחברות חוץ שנרשמו לפי סעיף 346 לחוק.

הן ממצאי ניתוח הרגולציה וכימות העלויות והן ממצאי שיתוף הציבור מעלים כי דרישות אלה מטילות נטל רגולטורי רב על חברות. הנטל הרגולטורי בא לידי ביטוי בפעולות אימות יקרות וגוזלות זמן. עלות הנטל הרגולטורי המשקי הכרוך בדרישות אימות חתימה ומסמכים מוערך בכ- 12,647,250 ₪ בשנה וב-745,070 ימי המתנה.⁶² יתרה מכך, הדרישה לשליחת מסמכי מקור עליהם חתום האזרח הזר, במרבית המקרים ממקום מושבו בחו"ל, כרוך בימי המתנה רבים וממושכים עד כדי אי יכולת לעמוד בלוחות הזמנים לדיווח הקבועים בחוק.

⁶² אומדן העלויות התבצע על בסיס מספר חברות ישראליות בהם עודכנו בעלי מניות ודירקטורים שהם אזרחים זרים או תאגידים זרים במהלך 2020. אומדן העלויות התבצע באמצעות כלי לכימות עלויות שפותח באגף מדניות רגולציה במשרד רוה"מ. עם זאת דרישות אימות החתימה חלות גם לגבי אזרחים ותאגידים זרים שהם נושאי משרה גם בחברות ישראליות (למשל, בעל מניות בחברה ישראלית שהוא אזרח זר). מכיוון שאין נתונים לגבי מספר האזרחים והתאגידים הזרים הללו הם לא נלקחו בחשבון.

דרישת אימות החתימה ואימות המסמכים היא אינה דרישה ייחודית לרשם החברות וקיימת ברשויות וביחידות נוספות. דרישות אלו נקבעו לפני שנים רבות ובהתאם לתפיסות המשפטיות, ניהול הסיכונים והחלופות הטכנולוגיות שהיו נכונות לאותה העת. במצב עולם זה נדרש היה לוודא ברמת וודאות גבוהה כי התאגיד או האדם אכן קיים, וכי הוא אכן עומד מאחורי הדיווח או כי הוא מושא הדיווח. כיום יש בידי רשויות המדינה כלים חכמים של אימות זהות באמצעות הזדהות ממשלתית או שימוש בכרטיס חכם, ולפיכך על ניהול הסיכונים להשתנות ולהתעדכן גם הוא.

כאמור, כיום נדרש אזרח או תאגיד זר לאמת את חתימתו בעת שהוא חותם על דיווחים באמצעות נציג קונסולרי או נוטריון זר בצירוף אפוסטיל (ככל שמדובר במדינה החתומה על אמנת האג). מסמכים שונים המצורפים לדיווח יש לאמת באחת מן הדרכים: בידי נציג קונסולרי, בידי עורך דין ישראלי, בידי נוטריון מוסמך במדינה שבה הוצא הדרכון או במדינת מושבו של האזרח הזר.

הבחינה המתבצעת כיום ברשם החברות של העמידה בדרישות אלו היא בחינה טכנית-מנהלית בלבד, כלומר בחינה הבודקת רק כי כלל המסמכים הוגשו כהלכה, מאחר שאין בידי רשם החברות כלים לבחון מהותית את תוכן המסמכים המוגשים (למשל, האם אכן קיים אותו אזרח זר שחתום על הדיווח, או נוטריון או נציג קונסולרי שאימת את המסמך).

תכנית פעולה:

בשל מורכבות הנושא וריבוי המקרים האפשריים במסגרת הסוגיה, יתחלק הדיון בתכנית הפעולה לדרישות אימות מסמכי זיהוי (של **תאגידים זרים ואזרחים זרים**) ודרישות אימות חתימה של **אזרחים זרים**, במסגרת הנדרש בדיווחים המוגשים בחברות שהתאגדו בישראל. יש לציין כי ההבחנה נובעת מניהול הסיכונים במסגרתו עלה כי אימות זהות אדם הוא מורכב יותר וקשה יותר לחקירה ביחס לאימות זהות תאגיד והסיכון בו הוא רב יותר (שכן היכולת לאתר מידע על תאגיד גדולה יותר מהיכולת לאתר מידע על אדם פרטי), ולפיכך יש לנקוט משנה זהירות לגביו.

עבור דרישות אימות מסמכי **תאגידים זרים** מוצע לבצע תיקון בתקנות החברות – לבטל את דרישת אימות המסמכים הקיימת בתקנה 16 לעניין אימות מסמכי תאגיד זר, ולהחליפה בהצהרה של המדווח על אמיתות המסמכים. עבור דרישת אימות חתימת **אזרח זר** מוצע כי יש להתממשק למנגנון אימות הזהות של ממשל זמין אשר נמצא כיום בתהליך איפיון ופיתוח.

דרישת אימות מסמכי זיהוי של תאגידים ואזרחים זרים

הדרישה הקבועה כיום בתקנות היא כי יש לאמת את מסמכי הזיהוי של תאגידים ואזרחים זרים בחברה פרטית בדוח הראשון המוגש לגביהם (מדובר על מסמכים כגון: דרכון, תעודת התאגדות, אישור סטטוס תאגיד וכן אימות תרגום מסמכים אלו). האימות יתבצע באחת מן הדרכים הבאות: אימות בידי נציג קונסולרי, אימות בידי עורך דין בעל רישיון לעריכת דין בישראל, אימות בידי נוטריון מוסמך במדינה שבה הוצא הדרכון, אימות בידי נוטריון מוסמך במדינת מושבו של האזרח הזר.

דרישות אימות מסמכי תאגיד – מוצע כי במקום אימות מסמכי תאגיד יצהיר הגורם המדווח (בדיווח מקוון) כי המסמכים שהוגשו מהווים העתקים של המסמכים המקוריים המצויים בידיו. יובהר, כי אין הכוונה להצהרה מאומתת אלא לאישורו לכך שהמסמכים שהוגשו מהווים העתקים של המסמכים המקוריים המצויים בידיו, ואלו ניתנו כדין והופקו על ידי הרשויות הרלוונטיות המוסמכות במדינה בה ניתנו. יש לציין כי יהיה צורך לעגן את אישורו של האזרח הזר לאמיתות המסמך באופן זה בתקנות בהתאם. בניו זילנד בוטלה הדרישה להגשת מסמכי זיהוי מנושאי משרה בחברות, מסיבות של חוסר יעילות במניעת זיופים. חלף זאת, בסמכות רשם החברות בניו זילנד לבקש עותק מקורי של מסמך מסוים כאשר מצא לנכון לעשות כן.⁶³

חלופות נוספות להקלה בנטל הרגולטורי הנובע מדרישות אימות מסמכי תאגיד שנבחנו הן הקלה באימות מסמכים המתבצע באמצעות עורך דין ישראלי, הקלה באימות מסמכים המתבצע באמצעות נציג קונסולרי, הקלה באימות מסמכים המתבצע באמצעות נוטריון זר והתממשקות למרשמי חברות במדינות שונות. חלופות אלו יפורטו להלן.

במסגרת חלופת ההקלה בדרישת האימות באמצעות עורך דין ישראלי הוצע כי עורכי דין ישראלים יוכלו לאמת מסמכים מרחוק. חלופה זו מציעה לאפשר אימות מרחוק שיתבצע בהיוועדות חזותית על ידי עורך דין ישראלי של מסמכי האזרח הזר. עם זאת, נראה כי ישימותה של חלופה זו היא נמוכה לאור התנגדויות עבר של לשכת עורכי הדין למהלך.

במסגרת חלופת ההקלה בדרך האימות באמצעות נציג קונסולרי יש לבחון התממשקות לתשתית הדיגיטלית של משרד החוץ לצורך העברת מסמכים מאומתים על ידי נציגים קונסולריים. ההתממשקות תאפשר העברה ישירה של מסמכי זיהוי שאומתו על ידי נציגים קונסולריים לרשם החברות ללא צורך בהחתמה והגשה על ידי האזרח או התאגיד הזר. חלופה זו אמנם תהיה פחות רלוונטית לאחר ביטול דרישת אימות מסמכי תאגיד כאמור, עם זאת, היא תוכל להקל על הנטל באימות מסמכי זהות אדם.

במסגרת חלופת ההקלה בדרך האימות באמצעות נוטריון זר יש לבחון אימות נוטריוני דיגיטלי, שכן בכל מדינה בה קיים אימות נוטריוני דיגיטלי יש גם אפשרות לאישור אפוסטיל דיגיטלי. בימים אלה מתנהל במשרד המשפטים תהליך בנושא ובהתאם לכך הוצע כי רשם החברות יקבל אימות נוטריוני דיגיטלי למסמכים. האימות הנוטריוני הדיגיטלי יתאפשר לפי רשימת מדינות שתפורסם, אליה ניתן יהיה להוסיף מדינות נוספות בהצגת המסמכים המתאימים. כמו כן, בטווח הרחוק ניתן יהיה לאפשר לנוטריון להצהיר כי לפי דיני המדינה הרלוונטית הוא מוסמך לאמת באופן דיגיטלי (חלופה זו תצריך תיקון של התקנות). חלופה זו רלוונטית גם לגבי אימות חתימת אזרח זר כפי שיוצג בהמשך, ותיבחן בהתאם במסגרת מהלך משרדי רחב יותר.

חלופה נוספת שנבחנה בהקשר זה היא יצירת התממשקות למרשמי חברות מקבילים במדינות שונות בעולם. בשלב זה הישימות של חלופה זו נמוכה לאור שיתוף הפעולה הבינלאומי המורכב שהיא דורשת.

⁶³ חוק החברות בניו זילנד, סעיף 365H

דרישות אימות מסמכי אזרח זר – במהלך המחקר והניתוח התבהר כי לא יהיה זה נכון להתייחס הן לאימות מסמכי תאגיד והן לאימות מסמכי אזרח זר באותו האופן ולהחיל על שני המקרים את אותה חלופה, שכן יש צורך בביצוע ניהול סיכונים ובחירת החלופה המתאימה ביותר עבור כל מקרה. לאחר בחינה וניהול סיכונים מוצע להשאיר את דרישת אימות המסמכים לעניינו של אזרח זר כפי שהיא קיימת בתקנה 16, אולם לבחון אפשרות להקל באופן בו היא מתבצעת – כפי שהוצג קודם לגבי נציגים קונסולריים, אימות עו"ד ישראלי ואימות נוטריון זר. בנוסף, יש לציין כי דרישת אימות המסמכים היא רוחבית ונוגעת ליחידות ורשויות שונות. לפיכך, מוצע לבחון את נושא אימות המסמכים באופן רוחבי עבור כלל יחידות משרד המשפטים ובהתאם לכללי הרוחב שייקבעו בנושא לפעול גם בהקשר של דרישות האימות ברשם החברות.

דרישת אימות חתימת אזרח זר

הדרישה כיום היא לאימות חתימת אזרח זר הנמצא בחו"ל על ידי נציג קונסולרי או נוטריון זר בצירוף אפוסטיל (ככל שמדובר במדינה החתומה על אמנת האג), לצד צרוף של דרכון מאומת לבקשה, כפי שנדון קודם.

במסגרת החלופה הנבחרת יש ליצור ממשק למנגנון אימות הזהות הממשלתי של ממשל זמין לאזרחים זרים. מנגנון זה מצוי בממשל זמין בשלבי אפיון ברבעון הראשון של שנת 2022. אימות זהות אזרחים זרים באמצעות מנגנון זה צפוי להקל בנטל הרגולטורי המוטל על אזרחים זרים, אשר במרבית המקרים ממילא פועלים במקביל מול מספר רשויות, וכן יסייע ביצירת וודאות רגולטורית מנקודת מבטם של התאגידים והאזרחים הזרים באשר לאופן ההזדהות מול רשויות בישראל. יודגש, כי חלופה זו כרוכה ביישום ההמלצה לעניין קביעת חובת דיווח מקוונת, שכן מנגנון ההזדהות לאזרחים זרים יאפשר הגשה של דיווחים באופן מקוון בלבד. כמו כן יש לציין כי השינוי ידרוש הקצאת משאבים מחשוביים.

חלופה נוספת שעלתה, המביאה לידי ביטוי את היתרון שבשימוש בתשתית משותפת ברמה הממשלתית, היא יצירת ממשק עם מרשם תושבי חוץ של רשות המיסים. הצעה זו עלתה במספר תגובות לקול הקורא, בעיקר על ידי מייצגים של חברות חוץ אשר פועלים במקביל מול רשויות שונות. מדובר על מנגנון קיים, במסגרתו אזרחים זרים הנדרשים לדווח לרשות המיסים מציגים עותק של מסמך זיהוי, נרשמים במערכת מיחשובית של רשות המיסים ומקבלים קוד זיהוי באמצעותו הם יכולים להיכנס למערכת הדיווח של רשות המיסים ולהגיש דיווחים. עם זאת, לא ברור מהי מידת החפיפה בין האזרחים הזרים הנדרשים לדווח הן לרשם החברות והן לרשות המיסים. כלומר, מידת השימושיות של התממשקות למרשם זה אינה ברורה ומובטחת. חסרונותיה של חלופה זו נעוצים בכך שניהול הסיכונים לאימות הזהות המתבצע ברשות המיסים אינו בהכרח דומה לניהול הסיכונים ברשם החברות, ולפיכך יש לבחון היטב את מידת התאמת המנגנון לרשם החברות. כמו כן, חסרון נוסף הוא העלות הגבוהה במשאבים ובזמן הכרוכים ביצירת הממשק המשותף אל מול התועלת הצפויה ממנו.

חלופה נוספת שהועלתה היא יצירת מערכת הזדהות לאזרחים זרים שתפותח ברשם החברות, בדומה למערכת של רשות המיסים. באופן דומה לחלופה התממשקות למערכת רשות המיסים,

נראה כי גם מהלך זה יצריך משאבים ובעיקר יאריך פרק זמן ממושך. פרק הזמן הארוך הצפוי לפיתוח המערכת עלול להוביל להתייגותה, לאור המהלך הממשלתי הרחב של ממשל זמין המקודם ממילא במסגרתו תתאפשר הזדהות חכמה מקוונת לאזרחים זרים.

חלופה נוספת הרלוונטית לטווח הרחוק ואשר דורשת בחינה מעמיקה יותר היא הסרת דרישת האימות באזהרה באופן שיאפשר לאמת זהות אזרח זר מול רשות מנהלית, במקום באמצעים הנוכחיים המחייבים אימות ע"ד. באופן זה אימות הזהות יכול להיעשות למשל מול פקיד ממשלתי במוקד של רשות מנהלית. מומלץ להתחיל בעבודת מטה לבחינת חלופה זו, אף כחלק מבחינת רוחב בכלל יחידות משרד המשפטים.

במסגרת ההליך להקלת הנטל הרגולטורי על אזרחים זרים הכרוך באימות חתימתם, עלתה גם שאלת אימות חתימת אזרחים ישראלים הנמצאים בחו"ל בדיווח בהגשה ידנית. כזכור, טפסי הדיווח בהגשה ידנית כוללים חתימה של נושא משרה מטעם החברה ואימות חתימה, לרבות אזהרה, על ידי עורך דין. לעניין דרישות אימות חתימה במקרה זה, בימים אלה מתנהלת בחינה רוחבית במשרד המשפטים במטרה להקל על אזרחים ישראלים בחו"ל. בהתאם לממצאי הבחינה ניתן לבחון חלופה של אימות זהות אזרחי ישראלי הנמצא בחו"ל על ידי עורך דין ישראלי בהיוועדות חזותית מרחוק. עם זאת יש לציין כי כבר כיום באפשרותם של אזרחים ישראלים להירשם לשירות ההזדהות הממשלתית ולדווח באופן מקוון, גם כאשר הם מצויים בחו"ל. לפיכך מוצע כי חלופה זו של אימות חתימה בדרך של היוועדות חזותית תתאפשר רק במקרים חריגים בהם אין פתרון מקוון.

1.1.1 דרישת תרגום תקנון לעברית ברישום חברת חוץ

הצגת הסוגיה:

הדרישה כיום בעת רישום חברות חוץ היא לצרף תרגום לשפה העברית של המסמכים הבאים: תעודת התאגדות, אישור על קיומו של התאגיד באותו מועד ותקנון חברה.⁶⁴ העלות הרגולטורית המשקית של דרישת תרגום מסמכים מוערכת בכ-99,066 ₪ ו-540 ימי המתנה משקיים בשנה.⁶⁵ דרישת התרגום חלה לגבי תקנונים בכל השפות כולל אנגלית, זאת בשונה מחברה פרטית שהתאגדה בישראל בה קיימת אפשרות להגיש תקנון בשפה האנגלית ללא חובת צירוף תרגום. בהתאם לתיקון תקנות שעבר לאחרונה, חברה שהתאגדה בישראל רשאית להגיש כיום תקנון בשפה האנגלית ללא צירוף תרגום. בכפוף למילוי בעברית בטופס הדיווח, אליו מצורף התקנון, של פרטים בסיסיים הנדרשים לפי החוק.

תכנית פעולה:

החלופה הנבחרת היא קידום תיקון חקיקה שיאפשר קבלת תקנון חברת החוץ בשפה האנגלית ללא צורך בתרגום לעברית. תקנונים שאינם בשפה האנגלית ניתן יהיה להגיש לרשם החברות בצירוף תרגום לאנגלית. אנגלית היא שפה בינלאומית מקובלת, בפרט במגזר העסקי, וכן שפה המוטמעת

⁶⁴ המוגש במסגרת רישום חברת חוץ לפי סעיף 346 לחוק החברות.

⁶⁵ אומדן העלויות התבצע על בסיס מספר חברות החוץ הרשומות במרשם החברות באמצעות כלי לכימות עלויות שפותח באגף מדניות רגולציה במשרד רוה"מ.

היטב בישראל. יתר על כן, דרישת תרגום מסמך תקנון המוגש בשפה האנגלית לעברית, שהייתה קיימת בתקנות החברות (דיווח, פרטי רישום וטפסים) התש"ס-1999 עד לכניסת התיקון לתקנות באפריל 2020 לתוקף, אינה חלה כיום על חברות ישראליות המבקשת לרשום את תקנון באנגלית, דבר המעיד על כך שהציבור וכן רשם החברות מסוגלים להתמודד באופן סביר עם מסמכים באנגלית. לפיכך, דרישת התרגום לעברית בהקשר של תקנון המוגש במסגרת רישום חברות חוץ נראה כהכבדה שלא לצורך, ויש מקום להתאימו למצב החל לגבי חברות שהתאגדו בישראל, שיכולות להגיש תקנון גם בשפה האנגלית.

כמו כן, דרישת התרגום של תקנון המוגש בשפה האנגלית לשפה הרשמית של המדינה לא נמצאה באף אחת מן המדינות שנסקרו במסגרת הסקירה הבינלאומית ההשוואתית. אנגלית היא שפה מקובלת בכלל מדינות העולם ובכלל המדינות שנסקרו מתאפשרת קבלת מסמכים בשפה זו, גם באלו בהן אנגלית אינה מוגדרת כשפה רשמית.

יובהר, כי מאחר שדרישת התרגום נקבעה בחוק, יהיה צורך בתיקון הוראות סעיף החוק בנושא זה. לעניין המסמכים הנוספים שתרגומם נדרש בחוק במסגרת רישום חברות חוץ – יש לבחון במסגרת דיון מעמיק האם יש מקום לאפשר הגשתם בלא תרגום ובחינת תיקון חקיקה בנושא.

חלופה נוספת שנבחנה בהקשר זה היא קבלת מסמכים בכל סוגי השפות ותרגומם לשפה העברית על פי דרישה בלבד. חסרונה של חלופה זו הוא בכך שהמידע לא יהיה זמין בשפה נגישה באופן מידי לעיון הציבור. כמו כן, עולה קושי באכיפה של העמידה בדרישה של הספקת תרגום לעברית על פי דרישה – כאשר המידע אינו מוגש מראש בשפה ניתנת לקריאה, צפוי קושי בהשגת התרגום לאחר שהמסמך כבר מוגש לרשם החברות.

2. עידוד פעילות עסקית בינלאומית

במסגרת סדנת תפיסת תפקיד רשם החברות עלה כי למרות שלפי החוק אין בידי הרשם סמכויות אקטיביות לעניין פעילות בינלאומית, יש מקום להנגשה ולעידוד פעילות עסקית ובפרט פעילות עסקית בינלאומית בהיבטי הפעילות של רשם החברות. תחת סוגיה זו יוצגו צעדים שרשם החברות יכול לנקוט במטרה לעודד פעילות עסקית בינלאומית, הן מצידן של חברות ישראליות בחו"ל והן מצידן של חברות זרות בישראל. צעדים אלו גובשו בעיקרם בהתבסס על ממצאי הקול הקורא והסקירה הבינלאומית.

הנפקת אישורים בשפה האנגלית

הצגת הסוגיה:

פעמים רבות חברות ישראליות נדרשות להציג בעת פעילות עסקית בחו"ל אישורים שונים כמו סטטוס חברה, תעודת התאגדות, תעודת שינוי שם ונסח חברה. האישור היחידי בשפה האנגלית שמספק היום רשם החברות לחברות הרשומות במרשם הוא אישור סטטוס חברה. האישור כולל את שם החברה ומספרה, תאריך ההתאגדות והסטטוס העדכני בו מעודכנת החברה אצל רשם החברות. פרט לכך רשם החברות אינו מספק כיום אישורים אחרים בשפה האנגלית, ועל כן חברות ישראליות נדרשות לתרגום, דבר הכרוך בעלות כספית וזמן המתנה.

רשם החברות יוסיף אפשרות להנפקת אישור על עמידת החברה בדרישות הדיווח לרשם כפי שיפורט בהמשך, תעודת התאגדות וכן תעודת שינוי שם בשפה האנגלית. לעניין תעודת רישום התאגדות ותעודת שינוי שם יהיה צורך לתת את הדעת למקרים בהם שם החברה בעברית בלבד ללא שם באנגלית. כמו כן, מוצע לבחון בהמשך במסגרת בחינת הצרכים העסקיים את אפשרות הפקת נסח חברה בשפה האנגלית, זאת למשל בדרך של אפשרות וולונטרית לחברות לדווח ולהקליד את פרטיהן בשפה האנגלית, בנוסף על הדיווח בשפה העברית. יודגש, כי מדובר בנושא מורכב שיש לבצע בחינה מעמיקה בהמשך את התאמתו של הפתרון המוצע לצרכים העסקיים ולמסגרת המשפטית הרלוונטית.

אישור אשר אינו קיים כיום בשפה האנגלית או העברית הוא אישור "עמידה נאותה בדרישות" או good standing statement. האישור מעיד כי החברה מילאה את חובותיה הרגולטוריות לרשם החברות בלבד – תשלום אגרה ודיווח כנדרש. בהקשר של רשם החברות בישראל מוצע כי יופק אישור "עמידה נאותה בדרישות כלפי רשם החברות". האישור שיופק יהווה גושפנקא עבור חברות לכך שהן מקיימות את הוראות החוק בהיבטי הפעילות שלהן מול רשם החברות בלבד, ולא מול רשויות אחרות במדינת ישראל, ובכך יסייע לאותן חברות לקיים פעילות עסקית, בתוך המדינה ומחוצה לה. בבריטניה מנפיק רשם החברות הבריטי אישור זה תמורת אגרה וחברות עושות בו שימוש בפעילות עסקית בינלאומית.⁶⁶

הצורך בהנפקתו של אישור כזה עלה במספר תגובות לקול הקורא, בהן הודגש הצורך של חברות ישראליות המקיימות פעילות עסקית בחו"ל במסמך רשמי מרשם החברות בשפה האנגלית המעיד כי החברה פועלת על פי החוק בהקשרים הרלוונטים. יחד עם זאת, מוצע כי ככל שיוחלט להפיק אישור זה, הוא יינתן בהתאם למסגרת החוקית ולאופיו של המרשם המתנהל אצל רשם החברות ובהיבטי הפעילות מול רשם החברות בלבד. יש להדגיש כי אין מטרתו של האישור להעיד על טיב פעילות החברה או מאפייניה, אלא אך ורק על כך שהחברה ממלאת את חובותיה על פי החוק בהקשר פעילות מול הרשם. לשם קידום המהלך יש צורך במשאבים מחשוביים.

2.1 הנגשת הדין ומידע משלים לשפה האנגלית

חברות זרות אשר מעוניינות לעשות עסקים בישראל, ובין כך לפעול כחברה בישראל, נתקלות בקשיים בהבנה והתמודדות עם החקיקה והדרישות הרגולטוריות. פעמים רבות חברות זרות מעסיקות חברות מתמחות או בעלי מקצוע שונים כגון עורכי דין בכדי להצליח לעמוד בדרישות השונות.

הנגשת מידע לשפה האנגלית צפוי לסייע לחברות זרות, בדגש על חברות קטנות ובינוניות, להבין את הנדרש מהן כדי לקיים פעילות עסקית ולצלוח את הממשק עם הרשויות השונות בישראל. בהקשר זה טיוב תכני אתר רשם החברות ותרגום תכנים נוספים, תרגום חוק החברות, תקנות החברות

⁶⁶ להרחבה: <https://www.gov.uk/guidance/order-certified-copies-and-certificates-from-companies-house>

ונהלים שונים של רשם החברות לשפה האנגלית צפויים לתרום לפעילות עסקית של חברות זרות בישראל, לעודד את המסחר הבינלאומי ולתרום לכלכלת ישראל.

סיכום התכנית המשרדית לשיפור הרגולציה והפחתת הנטל הרגולטורי

להלן עיקרי התכנית המשרדית כעולה מן הדו"ח, משימות ולוחות זמנים לפעולה:

להלן סיכום הערכת החיסכון ברמה המשקית בעלויות ובימי המתנה כתוצאה מיישום התכנית:

חיסכון משקי		
דרישה	עלות (₪)	ימי המתנה
מעבר לדיווח מקוון ⁶⁷	11,609,844	1,0489,72
דרישות אימות אזרחים זרים ⁶⁸	12,647,250	745,070
תרגום תקנון לחברות חוץ ⁶⁹	99,066	540
סך הכל	24,356,160	745,610

נספח א': כלל חובות הדיווח לרשם החברות

7.1 דיווח על העברת מניות (25,494 דיווחים בשנת 2020)

בדיווח על העברת מניות מדווחת החברה על העברת מניות מבעל מניות קיים אל מקבל מניות חדש שיכול להיות אדם או תאגיד. הדיווח יכול להתבצע בהגשה מקוונת או בהגשה ידנית.

בדיווח על העברת מניות בהגשה מקוונת יופיעו ראשית הנתונים המעודכנים ברשם החברות על בעלי המניות והמניות שברשותם. יש לבחור מתוך רשימה את בעלי המניות הרלוונטיים, לציין את כמות המניות להעברה ולסמן אופן אחזקת המניות: רגילה, בנאמנות או משותפת. לאחר מכן יש לציין את פרטי התקשורת של מגיש הדיווח: סוג ומס' זיהוי, שם, כתובת, טלפון, פקס, מייל, אתר. לבסוף על מגיש הדיווח להצהיר כי החברה הסמיכה אותו כמסמך לדווח ולמיטב ידיעתו הפרטים נכונים ושלמים. במקרה של העברת מניות עפ"י צו ירושה יש לצרף את הצו. במקרה של העברת מניות מכוח צו בית משפט יש לצרף החלטה מקורית או העתק נאמן למקור של החלטת בית משפט, כאשר על ההחלטה לכלול הוראה מפורשת בדבר פרטי המניות המועברות.

כדי לדווח על העברת מניות בהגשה ידנית יש למלא את טופס העברת מניות בחברה (טופס 3). הפרטים הנדרשים למילוי בטופס: פרטי החברה (שם חברה ומספר חברה); פרטי המעביר (מספר זיהוי, שם המעביר/תאגיד, תאריך ההעברה); פרטים לגבי המחזיקים במשותף במניות ביחד עם המעביר כאשר המניות מוחזקות במשותף (מספר זיהוי, שם המעביר/תאגיד); פרטי המניות המועברות (סוג המניות, ערך נקוב, מספר המניות המועברות, סוג החזקה); פרטי מקבל המניות (מספר זיהוי, שם המקבל/תאגיד, מען בעל המניה, סוג החזקה); פרטים לגבי המחזיקים במשותף במניות ביחד עם המקבל כאשר המניות מועברות להחזקה משותפת (מספר זיהוי, שם

⁶⁷ חישוב העלות בוצע בהתבסס על עלות אימות חתימה ע"י עו"ד או רו"ח מבקר והעברת המסמכים באופן פיזי (בדואר/בלשכות רשם החברות). חישוב ימי ההמתנה בוצע בהתבסס על ההפרש בין זמן הטיפול בהגשת דיווח ידני להגשת דיווח מקוון

⁶⁸ חישוב העלות בוצע בהתבסס על עלות טיפול ואימות עו"ד, שליחה בדואר של מסמכי מקור וטיפול נציג בארץ. חישוב ימי ההמתנה בוצע בהתבסס על זמן הטיפול במסמכים ברשם החברות.

⁶⁹ חישוב העלות בוצע בהתבסס על עלות תרגום נוטריוני. חישוב ימי ההמתנה בוצע בהתבסס על זמן הטיפול במסמכים ברשם החברות.

המעביר/תאגיד); יש לסמן אם המניות נרכשו או חולטו על ידי החברה והן מניות רדומות; פרטי המניות שהועברו (סוג המניות, ערך נקוב, מספר המניות המועברות, סוג החזקה). על מגיש הדיווח להצהיר כי הוא נושא משרה לפי סעיף 39 לחוק, כי העברת המניות נרשמה במרשם בעלי המניות בחברה לפי סעיף 130 לחוק, וכי למיטב ידיעתו הפרטים נכונים ושלמים. יש לאמת את החתימה על ידי עורך דין. במקרה של העברת מניות עפ"י צו ירושה יש לצרף את הצו. במקרה של העברת מניות מכוח צו בית משפט יש לצרף החלטה מקורית או העתק נאמן למקור החלטת של בית משפט, כאשר על ההחלטה לכלול הוראה מפורשת בדבר פרטי המניות המועברות.

7.2 דיווח על הקצאת מניות (10,556 דיווחים בשנת 2020)

בדיווח על הקצאת מניות מדווחת החברה על הקצאה והעברת מניות מהון החברה לבעלי מניות קיימים או חדשים.

בדיווח על הקצאת מניות בהגשה מקוונת יופיעו ראשית הנתונים המעודכנים ברשם החברות על הון החברה, בעלי המניות והמניות שברשותם. יש לבחור מרשימת בעלי המניות המעודכנים בחברה את בעל המניה, ולהזין את כמות המניות לפי סוג המניות שהחברה מעוניינת להקצות; יש לציין את תאריך ההקצאה, והאם המניות הן באחזקה רגילה, בנאמנות או משותפת; יש לציין פרטי התקשרות של מגיש הדיווח (כתובת, דוא"ל); לבסוף על מגיש הדיווח להצהיר כי החברה הסמיכה אותו כמוסמך לדווח, כי למיטב ידיעתו הפרטים נכונים ושלמים וכי הפעולה המדווחת נרשמה במרשם בעלי המניות. אם מדובר בהקצאת מניות מכוח צו בית משפט, יש לצרף החלטה מקורית או העתק נאמן למקור של בית משפט.

כדי לדווח על הקצאת מניות בהגשה ידנית יש למלא את טופס דו"ח הקצאת מניות (טופס 4). הפרטים הנדרשים למילוי בטופס: תאריך ההקצאה; מניות להקצאה (סוג המניה, ערך המניה ומספר מניות מסוג זה בהון הרשום, מספר המניות מסוג זה שהוקצו), פרטי בעלי המניות שלהם הוקצו המניות (שם/שם תאגיד, מספר זיהוי, מען). אם מדובר בהחזקה משותפת יש לסמן זאת בשדה המתאים בטופס; פרטי המניות שהוקצו לפי בעל מניות בהתאם למספור בצד השורה בו צוינו פרטיו (סוג המניה, ערך נקוב, מספר המניות שהוקצו מסוג זה, סוג החזקה, הפניה לפרטי מחזיקי המניות במשותף במקרה בו מדובר במניות בהחזקה משותפת). לבסוף על מגיש הדיווח להצהיר כי הוא נושא משרה לפי סעיף 39 לחוק, כי הקצאת המניות נרשמה במרשם בעלי המניות בחברה לפי סעיף 130 לחוק, וכי למיטב ידיעתו הפרטים נכונים ושלמים. יש לאמת את החתימה על ידי עורך דין.

7.3 דיווח על שינויים בהרכב דירקטוריון (21,242 דיווחים בשנת 2020)

בדיווח על שינויים בהרכב דירקטוריון מדווחת החברה על שינויים המתבצעים בחברים בדירקטוריון החברה.

בדיווח על שינויים בהרכב דירקטוריון בהגשה מקוונת יופיעו ראשית הנתונים המעודכנים ברשם החברות לגבי פרטי הדירקטורים שדווחו כמכהנים בחברה. פרטים אלו ניתן לערוך: לעדכן, להוסיף או להסיר פרטים. יש לציין את פרטי הדירקטור (שם/שם תאגיד, מספר זיהוי, מען); תאריך תחילת כהונה, תאריך מינוי. יש לציין את פרטי ההתקשרות של מגיש הדיווח. לבסוף על מגיש הדיווח להצהיר כי החברה הסמיכה אותו כמוסמך לדווח, למיטב ידיעתו הפרטים נכונים ושלמים, וכי

השינויים בהרכב הדירקטוריון נרשמו במרשם הדירקטורים שמנהלת החברה לפי סעיף 224 לחוק החברות.

כדי לדווח על שינויים בהרכב דירקטוריון בהגשה ידנית יש למלא טופס הודעה בדבר שינויים בהרכב דירקטוריון. הפרטים הנדרשים למילוי בטופס: במקרה של דיווח על מינוי דירקטורים חדשים, יש לדווח על פרטי הדירקטורים שמונו או דירקטורים מטעם תאגיד שמונו (שם/שם תאגיד, מספר זיהוי, מען, תאריך המינוי, תאריך תחילת כהונה). במקרה של דיווח על דירקטורים שחדלו לכהן, יש לדווח על פרטי הדירקטורים שחדלו לכהן (שם/שם התאגיד, מספר זיהוי, תאריך השינוי). על מגיש הדיווח להצהיר כי השינויים בטופס בוצעו/לא בוצעו במרשם הדירקטורים לפי סעיף 224 לחוק החברות וכי הוא נושא משרה לפי סעיף 39 לחוק החברות. יש לאמת את החתימה על ידי עורך דין.

7.4 דיווח על הגדלת הון (1,057 דיווחים בשנת 2020)

בדיווח על הגדלת הון מדווח החברה על הגדלת הון המניות הרשום של החברה. בדיווח על שינויים הגדלת הון בהגשה מקוונת יופיעו ראשית הנתונים המעודכנים ברשם החברות לגבי פירוט ההון הרשום הנוכחי של החברה. פרטים אלו ניתן לערוך: להגדיל את הון המניות הרשום או להוסיף סוג מניה חדשה. יש למלא את סוג ההון בהתאם לסוג המניות (מניות בעלות ערך נקוב/ללא ערך נקוב); תאריך ההחלטה על שינוי ההון הרשום; פרטי השינוי בהון (סוג המניה, ערכה הנקוב, סוג מטבע, כמות הון רשום, סך הון רשום, כמות הון מוקצה, סך הון מוקצה). לאחר ביצוע ההקצאות בהגשה המקוונת, השדות "כמות הון מוקצה" ו"סך ההון המוקצה" מתמלאים באופן אוטומטי בהתאם לפרטים שדווחו. יש לציין את פרטי ההתקשרות של מגיש הדיווח. לבסוף על מגיש הדיווח להצהיר כי החברה הסמיכה אותו כמסמך לדיווח וכי למיטב ידיעתו הפרטים נכונים ושלמים.

כדי לדווח על הגדלת הון בהגשה ידנית יש למלא את טופס הגדלת הון מניות (טופס 7). הפרטים הנדרשים למילוי בטופס: חלוקת ההון המוגדל (סך ההון המוגדל, סוג מניה, מספר מניות, ערך מניה וסך כל הערך נקוב של המניות החדשות). רשם החברות ממליץ לצרף לטופס ההודעה מכתב נלווה שבו יפורטו פרטי ההון לפני השינוי, השינוי המבוקש ופרטי ההון לאחר השינוי. על מגיש הדיווח להצהיר כי הוא נושא משרה לפי סעיף 39 לחוק החברות. במקרה של הגדלה של הון רשום מכוח צו בית משפט, יש לצרף החלטה מקורית או העתק נאמן למקור של החלטת בית משפט. על ההחלטה לכלול הוראה מפורשת בדבר פרטי הגדלה של הון המניות הרשום.

7.5 דיווח על שינוי בהרכב הון (1998 דיווחים בשנת 2020)

בדיווח על שינוי בהרכב הון מדווחת החברה על שינויים בסוג וערך המניה בהון הרשום של החברה. דיווח על שינוי בהרכב הון יכול להתבצע בהגשה מקוונת או בהגשה ידנית. עם זאת יש לציין כי ההגשה המקוונת נעשית באמצעות מילוי הטופס הידני ושליחתו באתר תאגידים Online (במקום בהגשה פיזית או בדואר), ולא באמצעות מילוי טופס דיגיטלי מובנה. זמן הטיפול בדיווח על שינויים בהרכב הון בהגשה מקוונת ובהגשה ידנית הוא עד 45 ימי עבודה מיום קבלת המסמכים ברשם החברות.

כדי לדווח על שינוי בהרכב הון יש למלא את טופס 8א - דיווח על שינוי תקנון. הפרטים הנדרשים למילוי בטופס: פרטי החברה; תאריך כינוס האסיפה הכללית (יש לכנס אספה כללית של בעלי המניות בה הוחלט על השינוי); יש למלא את סעיף ג' בטופס - "שינוי בהרכב הון": יש לציין את הרכב ההון המלא לאחר השינוי (כמות המניות, ערך המניות וסוגי המניות), אם המניות בעלות ערך נקוב יש למלא "בסך הכול" את מכפלת כמות המניות בערך המניה (כמות מניות X ערך מניה = סך כולל). יש לציין את פרטי ההתקשרות של מגיש הדיווח. על מגיש הדיווח להצהיר כי האמור בטופס משקף את הכתוב בפרוטוקול האסיפה הכללית (בציון מועד קיום האסיפה), וכן להצהיר כי הוא נושא משרה לפי סעיף 39 לחוק החברות. בנוסף לטופס 8א, יש לצרף אחת מהאפשרויות הבאות: תקנון חדש המחליף את התקנון הקיים/ נוסח תקנון משולב (הכולל את כל התוספות, תוך הדגשתם בקו תחתון וסימון המחיקות בקו אמצעי)/ מסמך המפרט את השינויים בתקנון האחרון שהוגש לרשם בהתאם לשינויים שהחליטה עליהם האסיפה הכללית ואף אם השינוי צוין בטופס 8א. במקרה של בקשה להפיכת מניות בעלות ערך נקוב למניות ללא ערך נקוב, יש לצרף אישור מרואה החשבון המבקר של החברה לפיו "הון המניות נפרע במלואו וכי אין בביטול הערך הנקוב משום פגיעה בהון העצמי של החברה לעניין הון המניות והפרמיה על המניות או משום חלוקה אסורה, כמשמעותם של מונחים אלה בסימן א' לפרק השני לחלק השביעי לחוק החברות התשנ"ט-1999".

7.6 דיווח על ביטול הון רשום

בדיווח על ביטול הון רשום מדווחת החברה על ביטול הון המניות הרשום שאינו מוקצה בחברה (הון רשום שאינו מוקצה לבעלי המניות).

דיווח על ביטול הון רשום יכול להתבצע בהגשה מקוונת או בהגשה ידנית. עם זאת יש לציין כי ההגשה המקוונת נעשית באמצעות מילוי הטופס הידני ושליחתו באתר תאגידים Online (במקום בהגשה פיזית או בדואר), ולא באמצעות מילוי טופס דיגיטלי מובנה. זמן הטיפול בדיווח על ביטול הון רשום בהגשה מקוונת ובהגשה ידנית הוא עד 21 ימי עבודה מיום קבלת המסמכים ברשם החברות.

כדי לדווח על ביטול הון רשום יש למלא את טופס 8 הודעה בדבר ביטול הון המניות הרשום. הפרטים הנדרשים למילוי בטופס: פרטי החברה; תאריך קבלת ההחלטה (יום, חודש ושנה); יש לציין את חלוקת ההון שבוטל (סוג המניות, מספר המניות, ערך נקוב למניה וסך כל הערך נקוב) (מכפלת כמות המניות בערך המניה); על מגיש הדיווח להצהיר כי הוא נושא משרה לפי סעיף 39 לחוק החברות. במקרה של ביטול מניות מכוח צו בית משפט - יש לצרף החלטה מקורית או העתק נאמן למקור של החלטת בית משפט. על ההחלטה לכלול הוראה מפורשת בדבר פרטי ההון שבוטל.

7.7 דיווח על הקטנת הון מניות מוקצה

בדיווח על הקטנת הון מניות מוקצה מדווחת החברה על סך המניות המוחזקות על ידי בעלי המניות בחברה שהוחזרו להון הרשום של החברה. הדיווח משמש גם לתיקון טעות קולמוס בהון החברה בעת רישום החברה, תיקון טעות קולמוס בהון החברה בדיווח ובקשה לפדיון מניות בנות פדיון שהוקצו.

דיווח על הקטנת הון מניות מוקצה יכול להתבצע בהגשה מקוונת או בהגשה ידנית. עם זאת יש לציין כי ההגשה המקוונת נעשית באמצעות מילוי הטופס הידני ושליחתו באתר תאגידים Online (במקום בהגשה פיזית או בדואר), ולא באמצעות מילוי טופס דיגיטלי מובנה. זמן הטיפול בדיווח על הקטנת הון מניות מוקצה בהגשה מקוונת ובהגשה ידנית הוא עד 21 ימי עבודה מיום קבלת המסמכים ברשם החברות.

כדי לדווח על הקטנת הון מניות מוקצה יש למלא את טופס דו"ח העברת מניות (טופס 3). הפרטים הנדרשים למילוי בטופס: פרט החברה (שם החברה, מספר חברה, מען, מספר טלפון); פרטי מעביר המניות (שם מלא, מספר זיהוי ומען); שם/סוג המניה; ערך המניה; כמות המניות המועברות; תאריך העברה; פרטי מקבל המניות (החברה עצמה). לבסוף על מגיש הדיווח להצהיר כי העברת המניות נרשמה במרשם בעלי המניות לפי סעיף 130 לחוק, כי הוא נושא משרה לפי סעיף 39 לחוק, וכי הפרטים נכונים ושלמים. יש לאמת את החתימה על ידי עורך דין ולהגיש אישור רו"ח מבקר להפחתת הון מוקצה, לפיו הון המניות נפרע במלואו ואין בשינוי משום הפחתת הון כמשמעותו בחוק החברות התשנ"ט – 1999, או לחילופין צו שיפוטי.

7.8 דיווח על ביטול ערך נקוב

בדיווח על ביטול ערך נקוב מדווח החברה על הפיכת מניות בעלות ערך נקוב למניות ללא ערך נקוב. דיווח על ביטול ערך נקוב יכול להתבצע בהגשה מקוונת או בהגשה ידנית. עם זאת יש לציין כי ההגשה המקוונת נעשית באמצעות מילוי הטופס הידני ושליחתו באתר תאגידים Online (במקום בהגשה פיזית או בדואר), ולא באמצעות מילוי טופס דיגיטלי מובנה. זמן הטיפול בדיווח על ביטול ערך נקוב בהגשה מקוונת ובהגשה ידנית הוא עד 21 ימי עבודה מיום קבלת המסמכים ברשם החברות.

כדי לדווח על ביטול ערך נקוב יש להגיש אישור מרואה החשבון המבקר של החברה לפיו "הון המניות נפרע במלואו וכי אין בביטול הערך הנקוב משום פגיעה בהון העצמי של החברה לעניין הון המניות והפרמיה על מניות או משום חלוקה אסורה, כמשמעותם של מונחים אלה בסימן א' לפרק השני לחלק השביעי לחוק הבחירות, התשנ"ט – 1999." את אישור רואה החשבון יש להגיש בצירוף טופס שינוי תקנון (טופס 8א') ומסמך המפרט את השינויים.

7.9 דיווח על המרת מניות מוקצות

בדיווח על המרת מניות מוקצות מדווח החברה על שינוי סוג המניה בה מחזיק בעל מניות, בהינתן כי סוג המניה כבר המבוקש קיים.

דיווח על המרת מניות מוקצות יכול להתבצע בהגשה מקוונת או בהגשה ידנית. עם זאת יש לציין כי ההגשה המקוונת נעשית באמצעות מילוי הטופס הידני ושליחתו באתר תאגידים Online (במקום בהגשה פיזית או בדואר), ולא באמצעות מילוי טופס דיגיטלי מובנה. זמן הטיפול בדיווח על המרת מניות מוקצות בהגשה מקוונת ובהגשה ידנית הוא עד 21 ימי עבודה מיום קבלת המסמכים ברשם החברות.

כדי לדווח על המרת מניות מוקצות יש להגיש בקשה של נושא משרה לשנות לבעלי המניות את סוג המניה. יש לציין את הכמות ואילו סוגי מניות החזיקו בעלי המניות לאחר ההמרה.

7.10 דיווח על שינוי תקנון (3,420 דיווחים בשנת 2020)

בדיווח על שינוי תקנון מדווחת החברה על ביצוע שינויים בתקנון החברה. דיווח על שינוי תקנון יכול להתבצע בהגשה מקוונת או בהגשה ידנית. עם זאת יש לציין כי ההגשה המקוונת נעשית באמצעות מילוי הטופס הידני ושליחתו באתר תאגידים Online (במקום בהגשה פיזית או בדואר), ולא באמצעות מילוי טופס דיגיטלי מובנה. זמן הטיפול בדיווח על שינוי תקנון בהגשה מקוונת ובהגשה ידנית הוא עד 45 ימי עבודה מיום קבלת המסמכים ברשם החברות.

כדי לדווח על שינוי תקנון יש למלא את טופס דיווח על שינוי תקנון (טופס א'8). הפרטים הנדרשים למילוי בטופס: פרטי החברה; תאריך כינוס האסיפה הכללית (יש לכנס אספה כללית של בעלי המניות בה הוחלט על השינוי); במקרה בו חלו שינויים במטרות החברה, יש למלא את סעיף א' בטופס ולפרט את השינוי. במקרה בו חלו שינויים באחריות בעלי המניות בחברה, יש למלא את סעיף ב' בטופס ולפרט מהי אחריות בעלי החברה לאחר השינוי. יצוין, כי אם בוצע שינוי אחריות והחברה הפכה לחברה באחריות מוגבלת יש להציג צו שיפוטי המורה על כך. במקרה בו חלו שינויים בהרכב הון, יש למלא את סעיף ג' ולציין את הרכב ההון המלא לאחר השינוי (כמות המניות, ערך המניות וסוגי המניות), אם המניות בעלות ערך נקוב יש למלא "בסך הכול" את מכפלת כמות המניות בערך המניה (כמות מניות X ערך מניה = סך כולל). במקרה בו חלו שינויים בתנאים הקבועים בסעיף 175 לחוק, יש למלא את סעיף ד' בטופס, לסמן ולפרט את מהות השינוי (סייג על העברת מניות, איסור על הצעה לציבור של מניות או אגרות חוב, הגבלה על מספר בעלי המניות בחברה). במקרה בו חלו שינויים במגבלות על פעולות משפטיות ומורשי חתימה, יש למלא את סעיף ה' בטופס ולפרט את השינויים. יש לציין את פרטי ההתקשרות של מגיש הדיווח. על מגיש הדיווח להצהיר כי האמור בטופס משקף את הכתוב בפרוטוקול האסיפה הכללית (בציון מועד קיום האסיפה), וכן להצהיר כי הוא נושא משרה לפי סעיף 39 לחוק החברות. בנוסף לטופס א'8, יש לצרף אחת מהאפשרויות הבאות: תקנון חדש המחליף את התקנון הקיים/ נוסח תקנון משולב (הכולל את כל התוספות, תוך הדגשתם בקו תחתון וסימון המחיקות בקו אמצעי)/ מסמך המפרט את השינויים בתקנון האחרון שהוגש לרשם בהתאם לשינויים שהחליטה עליהם האסיפה הכללית ואף אם השינוי צוין בטופס א'8.

7.11 דיווח על שינוי כתובת חברה (13,036 דיווחים בשנת 2020)

בדיווח על שינוי כתובת חברה מדווחת החברה על שינוי במען המשרד הרשום של החברה. כדי לדווח על שינוי כתובת חברה בהגשה מקוונת יש למלא את פרטי המען הרשמי של החברה (כתובת מלאה); כתובת למשלוח דואר; בנוסף ניתן לציין כתובת דואר אלקטרוני ומספר טלפון. יש לציין את פרטי התקשרות של מגיש הדיווח ולבסוף על מגיש הדיווח להצהיר כי החברה הסמיכה אותו כמסמך לדווח וכי למיטב ידיעתו הפרטים נכונים ושלמים.

כמו כן, ניתן להגיש את טופס לשינוי כתובת חברה באמצעות סריקה ושליחה של הטופס בדואר אלקטרוני ייעודי של רשם החברות. אפשרות זו זהה במהותה לאפשרות של דיווח בהגשה ידנית,

למעט אופן שליחתה. הפרטים הנדרשים למילוי באפשרות זו יפורטו תחת "דיווח בהגשה ידנית" שלהלן.

כדי לדווח על שינוי כתובת חברה בהגשה ידנית יש למלא את טופס הודעה על מען רשום או כל שינוי בו (טופס 9). הפרטים הנדרשים למילוי בטופס: פרטי המען הרשמי של החברה (כתובת מלאה); וכתובת למשלוח דואר. על מגיש הדיווח להצהיר כי הוא נושא משרה לפי סעיף 39 לחוק וכי הפרטים נכונים ושלמים. זמן הטיפול בדיווח על שינוי כתובת חברה בהגשה ידנית הוא עד 14 ימי עבודה מיום קבלת המסמכים ברשם החברות.

7.12 מינוי, עדכון או הסרת בעלי תפקידים בחברה כולל מוסמך לדווח (209,23) **דיווחים בשנת 2020**

בדיווח זה מדווחת החברה על מינוי, עדכון או הסרה של בעלי תפקיד בחברה: מנכ"ל, נושא משרה, רואה חשבון, סמנכ"ל, מיופה כח לחברת חוץ, מורשה לקבלת כתבי בי-דין בחברת חוץ, נאמן זמני, הממונה על הדיווחים לפי סעיף 360 ה' לחוק החברות, תשנ"ט-1999, והמוסמך לדווח מטעם החברה לצורך דיווח מקוון.

דיווח על מינוי, עדכון או הסרת בעלי תפקידים קיים כפעולה מקוונת, אולם ניתן לדווח על כך גם במסגרת הדיווח השנתי או במסגרת בקשות שוטפו. בדיווח על מינוי, עדכון או הסרת בעלי תפקידים בחברה יופיעו ראשית הנתונים המעודכנים ברשם החברות של פרטי בעלי התפקידים בחברה. פרטים אלו ניתן לערוך: לעדכן, להוסיף או להסיר פרטים. יש לציין את פרטי בעל התפקיד והתאריך בו מינתה החברה את בעל התפקיד. יש לציין את פרטי ההתקשרות של מגיש הדיווח. לבסוף על מגיש הדיווח להצהיר כי החברה הסמיכה אותו כמוסמך לדווח וכי למיטב ידיעתו הפרטים נכונים ושלמים.

עבור מינוי מוסמך לדווח בלבד, ישנה דרך נוספת להגשת דיווח באופן אלקטרוני – באמצעות שליחת דואר אלקטרוני לכתובת ייעודית של רשם החברות על ידי עורך דין או רואה חשבון בעל כרטיס חכם. הפרטים הנדרשים למילוי בטופס: פרטי החברה; פרטי המוסמך לדווח; הסרת אדם המכהן כמוסמך לדווח במקרה בו מבקשים להסיר מוסמך לדווח. על הטופס להיות חתום על ידי נושא משרה בחברה, בציון שמו, תפקידו וחתימתו. על הדיווח להיות מאומת בתצהיר בפני עורך דין או רואה חשבון וחתום אלקטרונית עם כרטיס חכם.

7.13 דיווח שנתי (149,214) דיווחים בשנת 2020

נוסף על חובת הדיווח השוטף על שינויים שונים, חברה שאינה תאגיד המדווח לרשות לניירות ערך נדרשת להגיש אחת לשנה קלנדרית דו"ח שנתי. במקרה בו החברה מקיימת אספות שנתיות יש להגיש את הדו"ח תוך 14 ימים לאחר האסיפה השנתית. במקרה בו החברה לא מקיימת אספות שנתיות יש להגיש את הדו"ח תוך 14 ימים משליחת הדו"חות הכספיים לבעלי המניות. על מגיש הדיווח להצהיר כי הדו"חות הכספיים אושרו על ידי הדירקטוריון וכי הם הוצגו לאסיפה הכללית או נשלחו לבעלי המניות (בהתאם לכתוב בתקנון החברה).

חברה שאינה תאגיד המדווח לרשות לניירות ערך נדרשת לצרף לדו"ח השנתי מאזן, אם מתקיים לפחות אחד מהתנאים הבאים: 1. תקנונה אינו מסייג את הזכות להעביר את מניותיה. 2. תקנונה

אינו אוסר הצעה לציבור של מניות או איגרות חוב. 3. תקנונה אינו מגביל את מספר בעלי המניות בחברה עד לחמישים, מלבד עובדי החברה או מי שהיו עובדיה ובהיותם עובדיה ואף לאחר שהופסקה עבודתם הם מוסיפים להיות בעלי מניות בחברה.⁷⁰

במסגרת הדו"ח השנתי חברות נדרשות לדווח את הדיווחים הבאים: כתובת החברה; חלוקת הון המניות; בעלי המניות והמניות שבבעלותם; פרטי הדירקטורים המכהנים; פרטי הדירקטורים שחדלו לכהן; רואה חשבון מבקר, מנהל החברה, ממונה על הדיווחים לפי סעיף 360(ה) לחוק, מוסמכים לדווח.⁷¹ אופן הדיווח והפרטים הנדרשים תחת כל סוג דיווח במסגרת הדיווח השנתי זהים לאופן בו הם נדרשים לדיווח באופן שוטף והוצגו מעלה באופן מפורט.

הדיווח השנתי יכול להיעשות בהגשה מקוונת או ידנית. בהגשה מקוונת יש לציין את פרטי ההתקשרות של מגיש הדיווח. עליו להצהיר כי החברה הסמיכה אותו כמוסמך לדווח וכי למיטב ידיעתו הפרטים נכונים ושלמים.

בהגשה ידנית מגיש הדיווח מצהיר כי הפרטים נכונים ושלמים וכי הוא דירקטור בחברה אשר דירקטוריון החברה הסמיכו לחתום על הדיווח. יש לאמת את החתימה על ידי עורך דין או רואה חשבון.

⁷⁰ להרחבה ראו סעיף 175 לחוק החברות

⁷¹ רשות התאגידים, רשם החברות, דף שירות בנושא דיווח שנתי לחברה
https://www.gov.il/he/service/companies_annual_report

נספח ב': עיקרי התגובות לשיתוף הציבור

שיפור הערך במרשם - המידע הקיים ברשות מרשם החברות ואופן העמדתו לעיון הציבור

- להוסיף אפשרות לחברה להירשם גם בעברית וגם באנגלית.
- להוסיף הנפקת מסמכים רשמיים של רשם החברות ("Good Standing Statement") – לחילופין, אישור סטטוס חברה יכלול התייחסות לעובדה שנכון למועד האישור החברה קיימת, לא הוגשה בקשה לפירוקה, הגישה דו"חות שנתיים ואין לה חובות אגרה.
- מינוי מוסמך לדווח - הצעה לאפשר שהמוסמך לדווח יהיה משרד (משרד עו"ד) ולא עו"ד ספציפי.
- להפוך את נסח חברה לפורמט PDF שניתן לחפש בו.
- שקיפות - הקמת פורטל שבו הרשם יפרסם את העמדות הרשמיות של הרשם בסוגיות עקרוניות שעולות מעת לעת ואשר אינן מוסדרות באופן ברור תחת החוקים או התקנות.
- קיצור משך הטיפול ברישום המקוון (14 יום כיום).
- מרשם פתוח לציבור ללא עלות היה מאפשר לבצע בקלות חיפושים בגוגל על בדיקת נאותות ע"י אנשים מהשורה. מדינות אחרות נהוג להעמיד לרשות הציבור נתונים על אודות חברות ללא עלות.
- קיצור זמן ההמתנה לקבלת תיק החברה - ההמתנה עלולה לעכב ביצוע עסקה.
- בחינת המידע הפומבי שמופיע במרשם. מידע החשוב לפעילות השוטפת המשקית כגון: סטטוס החברה, שם החברה, שעבודים וכו' לעומת שאר הפרטים המופיעים במרשם האם יש בהם ערך לצדדים שלישיים.

דרישות רגולטוריות ודרישות דיווח לרשם החברות

- חובת דיווח כפולה - גם בעת שינוי (תוך 14 יום) וגם בדו"ח שנתי. הצעות: לוותר על דו"ח שנתי ולדווח רק כשיש שינוי, לדווח שאין שינוי, ברירת המחדל היא הטופס של שנה שעברה עליו עושים שינויים, לדווח פעם ב-3 שנים במקום פעם בשנה.
- חברות אינן מחזיקות בפועל תיק חברה, חברות אינן מקבלות בקשות לעיון בתיק החברה. חובת הדיווח השנתי.
- הרחבת אפשרויות הדיווח המקוונות לדיווחים שלא ניתן לדווח או לא ניתן לדווח באופן מלא בצורה מקוונת.
- הדרישה לאימות חתימת נושא משרה ע"י עו"ד, ניתן להסתפק בהצהרה של נושא משרה הכלולה בדיווחים.
- תהליך רישום שעבודים ברשם החברות (טופס 10) דורש הגשה של המסמכים היוצרים את השעבוד בנוסף לטופס הדיווח לרשם על יצירת השעבוד. בחינת אפקטיביות הדרישה הראשונה. לרוב, יוצר השעבוד מכין מסמך חדש כי את המקור לא מעוניין להגיש מטעמי סודיות/פשטות.
- רישום במרשם בעלי המניות שהוא לא רק לבעלי מניות מהותיים - קשה לאתר אותם והחברה לא יכולה לדווח ועלולה להירשם כמפרת חוק.
- הדיווח השנתי - אי דיווח במועד נרשם לחברה כמפרת חוק.
- פירוק חברה - הליך ארוך, מסורבל ומלא בסירובים.

הדרישות הרגולטוריות מחברות זרות והאופן בו ניתן לעודד פעילות עסקית בינ"ל

- בחינת תקנה 16 - דרישות מכבידות של אימות חתימות ותעודות זרים.
- דרישת הגשת מסמכי מקור - בעיקר עם דירקטורים/בעלי מניות שנמצאים בחו"ל ולא בארץ וקשה להשיג מהם חתימות מקוריות. (הצעה - לצרף הצהרה של עו"ד שהמסמך נכון).
- לאפשר שלא לדווח באופן פרטני על כל מימוש אופציות לעובד זר בדומה למנגנון הישראלי שבו כל המניות מוחזקות ע"י נאמן 102 ורשומות על שמו עבור הנהלים.
- פרטיות - פומביות הדרכונים של הדירקטורים בחברות חוץ מרתיעה גורמים זרים, אין דרישה מקבילה ברשויות אחרות.
- חברות נמנעות מלהירשם כחברות זרות בגלל דרישות האימות.
- לאפשר פעילות של גורמי חוץ מול רשם החברות עם קוד מייצג בדומה לרשויות המס.

- הארכת זמן למשלוח דיווחים בבעלות מלאה של בעלי מניות/דירקטורים זרים - צירוף עותק נאמן למקור, צירוף עותק של הדרכון, תרגום מסמכים לעברית ואימותם - לא ניתן לעמוד בזה במגבלת 14 הימים מעת ביצוע השינוי.
- אימות מסמכים - לוותר על הדרישה לאמת מסמכי התאגדות של חברות הרשומות במדינות בהן ניתן להפיק מסמכים חתומים אלקטרונית/בהן ניתן לבדוק את הרישום באופן דיגיטלי בנקל - יקל משמעותית על עשיית עסקים בארץ.
- לאפשר הגשת מסמכים באנגלית - תקנון חברה, תעודת התאגדות.

מרשם חברות דיגיטלי ומתקדם

- הגשה מקוונת למוסמך לדווח גם ללא כרטיס חכם (הדבר אפשרי באמצעות הזדהות חכמה).
- להוסיף אפשרות לדיווח מקוון בטפסים שלא אפשריים כיום: שינוי תקנון, בקשה לשינוי שם, שינויים במניות
- חיבור למערכת של רשות המיסים - בעת מחיקת חברה/סגירת תיק ברשות המיסים ובעת דיווח שנתי
- הצהרת המוסמך לדווח על כך שהפרטים נכונים ושלמים מהווה בעיה לעורכי דין ורואי חשבון.

נספח ג': מגמות מרכזיות שעולות מהסקירה ההשוואתית הבינלאומית

מגמה 1: דגש על שקיפות המרשם ונגישות הציבור אליו

כל מדינות המחקר מאפשרות גישה מקוונת לכל המידע שנמצא במרשם (כמפורט בטבלה שלהלן) והן מאפשרות לעשות בו שימוש כקובץ נתונים או דרך ממשק תכנות (API). בבריטניה, בנירזילנד ובדנמרק, המידע מסופק לציבור בחינם (אם כי הזמנה של עותק מאושר עולה כסף). בסינגפור המידע ניתן לציבור בתשלום, אולם לחברה יש גישה חופשית למידע שלה עצמה.

גישה למידע בסיסי על החברה	גישה למידע על דירקטורים	גישה למידע על בעלי מניות	גישה לדו"חות פיננסיים
בריטניה Z1/ 	✓ *קונסטיטוטיבי *למעט מידע אישי ** דקלרטיבי (יש כוונה להפוך לקונסטיטוטיבי במסגרת הרפורמה	✓ *למעט מידע אישי **המרשם כולל מידע רק על בעלי מניות עם שליטה משמעותית בחברה (PSC) *** דקלרטיבי	✓
סינגפור 	✓ *קונסטיטוטיבי	✓ *המרשם של בעלי מניות של חברה פרטית קונסטיטוטיבי ** אין חובה לעדכן בעלי מניות של חברה ציבורית	✓
נירזילנד 	✓ *קונסטיטוטיבי *דקלרטיבי	✓ *דקלרטיבי	✓
דנמרק 	✓ *קונסטיטוטיבי *דקלרטיבי	✓ *המרשם כולל מידע רק על בעלי מניות המחזיקים למעלה מ-5% ממניות החברה **דקלרטיבי	✓

ואכן, ניתן לראות, כי מדינות המחקר מדורגות גם הן במקומות גבוהים במדד שקיפות בינלאומי של מרשמי חברות (מדד ה- Open Company Data Index).⁷² מדד זה פותח בשיתוף פעולה של הבנק העולמי עם ארגון Open Corporates, המנגיש לציבור מידע הנוגע לחברות שונות ברחבי העולם, ומודד את רמת השקיפות של מרשמי חברות ברחבי העולם.⁷³ המדד בוחן את השקיפות של המידע במרשם החברות בהתאם ל-6 פרמטרים (אשר מסתכמים יחד ל-100 נק'): ⁷⁴

- חיפוש מקוון בלתי מוגבל של מידע בסיסי על החברה (ללא עלות וללא הרשמה) – 20 נק'
- רישיון פתוח (open license) לשימוש חופשי במידע (30 נק', 5 נק' אם אין רישיון מפורש). מבחינה זו, מעניין לציין, כי מבין מדינות המחקר לבריטניה יש רישיון פתוח, לדנמרק וניו זילנד אין רישיון מפורש, בעוד שלסינגפור יש רישיון מפורש המגביל את השימוש במידע מהמרשם.⁷⁵
- נגישות המידע הבסיסי לשימוש כקובץ נתונים או ממשק תכנות (API) – 20 נק'
- נגישות חופשית (ללא עלות) למידע על דירקטורים – 10 נק'
- נגישות חופשית (ללא עלות) למידע על בעלי מניות – 10 נק'
- נגישות חופשית (ללא עלות) לדו"חות פיננסיים – 10 נק'

מרשם החברות הבריטי הוא השקוף ביותר מבין 139 המדינות שנכללו בבדיקה (עם ציון של 90). **דנמרק וניו זילנד** עם ציון נמוך יותר (75 ו-70 בהתאמה), בעיקר לאור הנקודות שהופחתו להן בפרמטר של הרישיון הפתוח. נראה כי סינגפור זוכה לציון נמוך במדד (40 נק'), לאור העובדה כי בנוסף להגבלה הקיימת בתנאי השימוש ברישיון, המידע בסינגפור מועבר לציבור תמורת תשלום. ראוי, לדוגמה, את יישום הקריטריונים לעניין מרשם החברות הישראלי: ⁷⁶

⁷² האינדקס נערך על-ידי ארגון OpenCorporates, ארגון המספק מידע חופשי על אודות חברות ברחבי העולם. ראו פרטים נוספים באתר האינדקס: <http://registries.opencorporates.com/about-us>; וכן באתר OpenCorporates: <https://opencorporates.com/info/about>.

⁷³ ראו כאן: <https://opencorporates.com>. להרחבה על המתודולוגיה ראו <http://registries.opencorporates.com/methodology>.

⁷⁴ ראו תנאי שימוש במידע (terms of use) כאן: <http://registries.opencorporates.com/jurisdiction/il>.

מגמה 2: הגברת אמינות המידע ועדכון באופן שוטף

הגברת אמינות המידע במדינות המחקר נעשה הן באמצעות הגברת שיתוף הפעולה עם רשויות אחרות (בייחוד רשות המיסים, ורשויות האמונות על מרשם אוכלוסין), במטרה לאפשר סנכרון של מידע (למשל בסינגפור. גם בבריטניה יש כוונה כזו במסגרת רפורמה צפויה), והן באמצעות מתן סמכויות רחבות יותר לרשם, אשר מאפשרות לו בחינה של המידע ומחיקה של מידע שאינו מדויק (בסינגפור ובנירזילנד. גם בבריטניה יש כוונה כזו במסגרת רפורמה צפויה). כמו כן, כל מדינות המחקר מחייבות חברות לעדכן מידע שוטף בפרקי זמן קצרים לאחר שינויו, זאת לצד סנקציות במקרה של אי עדכון. להרחבה על הסמכויות וצעדי האכיפה ראו פרקי המדינות.

מבחינה עסקית, קיימת חשיבות רבה לאמינות המידע במרשם. כך, למשל, על פי מחקר שערך מרשם החברות הבריטי בשנת 2019, ערך המידע שנשמר במרשם החברות עבור המשתמשים השונים בו - משתמשים "ישירים" (כגון חברות, משקיעים, צרכנים ובעלי חוב), משתמשים "מסחריים" (intermediaries), אשר עושים שימוש במידע כדי להעניק שירותים נלווים ומשתמשים "ציבוריים" (כגון משרדי ממשלה אחרים ורשויות אכיפה) - עומד על כ-1 מיליארד פאונד בשנה. באמצעות שאלונים, שנשלחו אונליין למשתמשים השונים, ביקש המחקר להעריך את נכונותם לשלם עבור המידע במרשם (willingness to pay).⁷⁷ המחקר העלה, למשל, כי התרומה השנתית הממוצעת של הגישה למידע עבור משתמשים ישירים, במונחים של נכונות לשלם, עומד סביב 2000 פאונד לשנה למשתמש. עיקר הערך (55%) נובע מהגישה למידע פיננסי שבמרשם, ואחריו (41%) מגישה למידע הבסיסי על החברות. כמו כן, 4% מהערך מגיע מהגישה למידע על בעלי מניות עם שליטה משמעותית בחברה (PSC). מחקר זה מחזק את מדיניותה של בריטניה לאפשר גישה חופשית למידע, שכן הוא מצביע על כך שדרישת תשלום עבור המידע תפגע במקסום הרווחה המצרפית (כך, למשל, מנוי שנתי בעלות של 1000 פאונד יביא לפגיעה מצרפית של כ-410 מיליון פאונד בשנה, אשר מבטאת את הפחתת היקף הטרנסאקציות מצד עסקים קטנים).

מגמה 3: חיזוק מעמדו של הרשם למניעת הלבנת הון ומימון טרור

כל מדינות המחקר נקטו בצעדים שמטרתם חיזוק סמכויות הרשם לשם מניעת הלבנת הון ומימון טרור. הצעדים שננקטו כוללים חיוב החברות להציג לרשויות מידע הנוגע לבעלי שליטה משמעותית (סינגפור, בריטניה ונירזילנד); חיזוק סמכויותיו של הרשם בכל הנוגע לבחינת המסמכים המוגשים אליו (סינגפור, נירזילנד, דנמרק ובעתיד גם בריטניה); חיזוק שיתוף הפעולה עם רשויות אחרות (בעיקר רשויות מס), במטרה לאפשר הצלבת מידע למניעת פשעים פיננסיים (נירזילנד, סינגפור ובעתיד גם בבריטניה); חיוב סוכנים (המורשים לדווח בשם החברה) לעבור קורס בנושא מאבק בהלבנת הון ומימון טרור (סינגפור).

⁷⁷ למידע מלא על המחקר כולל פירוט המתודולוגיה ראו כאן:

<https://www.gov.uk/government/publications/companies-house-data-valuing-the-user-benefits>

נראה, כי אחת הרפורמות המרכזיות בתחום היא **הרפורמה המתוכננת במרשם החברות בריטניה**. יש לציין, כי הצעת הרפורמה טרם גובשה לכדי הצעת חוק, אולם בחודש פברואר 2021 הסתיים שלב נוסף בהתייעצות של הממשלה עם גורמים שונים במשק, אשר הוזמנו לחוות דעתם בסוגיות שונות העולות ברפורמה, לרבות הענקת סמכות תשאול (query) לרשם, הרחבת סמכויותיו וכן שינוי הרגולציה לעניין המרשמים, אותם מחויבות החברות להחזיק במשרדיהן (בנוסף לחובת הדיווח למרשם).⁷⁸ בשלב זה, ניתן ללמוד על צעדיה המרכזיים של הרפורמה, אולם לא על האמצעים הקונקרטיים בהם מתעדת הממשלה לנקוט כדי להבטיח את מטרותיה. נתייחס כאן בקצרה לצעדים הרלוונטיים לתחום מניעת הלבנת הון ומימון טרור.

הרפורמה עוסקת, בין היתר, בצעדים שונים למניעת שימוש לרעה במרשם לצרכים פליליים.⁷⁹ בתוך אלה, הממשלה מבקשת לשפר את אימות זהותם של אינדיבידואלים לצרכי רישום, וכן להגביר את האפשרות של רשם החברות (CH) לקבל מידע מצדדים שלישיים אודות החברות:

- אימות זהותם של אינדיבידואלים לצרכי רישום: במסגרת הרפורמה עלה הצורך בהרחבת סמכויות ה-CH לאמת את זהותם של אנשים שונים לצרכי רישום. בתוך כך, עלה הצורך בשיפור מערכת הזיהוי לצרכי הרישום והדיווח למרשם, כדי להרתיע אנשים וחברות משימוש במרשם לצרכים פליליים. למשל, נמצא כי אנשים שונים עשו שימוש פלילי במרשם על-ידי רישום כוזב כדירקטורים של חברות.⁸⁰ בתגובה לכך, הממשלה ציינה כי היא מתכננת לשפר את מנגנון הזיהוי, בדגש על אנשים עם החזקה משמעותית (PSCs), דירקטורים ואנשים הפועלים בשם החברה לצרכי דיווח (מייצגים). הממשלה צופה, שבמרבית המקרים, הזיהוי יעשה באופן דיגיטלי ויארך דקות אחדות, אולם יתאפשר שימוש גם באמצעים אחרים, כאשר זיהוי דיגיטלי לא יהיה אפשרי. בהמשך הדו"ח מובהר, כי נוכח הצורך בשיפור דרישת האימות, הממשלה שואפת להפוך את רישומו של דירקטור במרשם לקונסטטיטויבי, חרף המצב הנוכחי בו רישומו של דירקטור במרשם הוא דקלרטיבי בלבד.⁸¹ ההליך המוצע הוא כדלקמן: הדירקטור ייבחר על-ידי החברה ← החברה תיידע את CH ← CH יודא את זהות הדירקטור ← CH ירשום את הדירקטור במרשם ← מינוי הדירקטור ייכנס לתוקפו.
- הממשלה מבהירה שהיא מודעת לחשש של חברות במשק, לפיו הדבר יכביד על יכולתן למנות דירקטורים, ולכן השאיפה היא להטמיע מערכת שתאפשר זיהוי תוך דקות אחדות. בנוסף, הממשלה שואפת לאפשר בחינת זהות הדירקטורים מבעוד מועד, כך שהדירקטור הנבחר כבר יהיה מזוהה במערכת לפני שנבחר לתפקיד, והליך הרישום ב-CH יהיה אף מהיר יותר.⁸²

⁷⁸ ראו פרטים כאן:

Corporate Transparency and Register Reform – Department for Business, Energy & Industrial Strategy, Powers of the Registrar (December 2020), available here: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/942167/Registrar_s_Powers_Consultation.pdf

⁷⁹ ראו כאן את תגובת הממשלה לצורך ברפורמה במרשם: Department for Business, Energy & Industrial Strategy, Corporate Transparency and Register Reform - Government response to the consultation on options to enhance the role of Companies House and increase the transparency of UK corporate entities (September 2020), pp. 3-4, 7 (להלן: **הרפורמה**); available here:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/925059/corporate-transparency-register-reform-government-response.pdf

⁸⁰ שם, בעמ' 18.

⁸¹ שם, בעמ' 28.

⁸² שם, שם.

להבדיל, הממשלה מבהירה, כי אין באפשרותה לייצר רפורמה מקבילה ברישומי של PSC – מעמדו נובע מאחזקותיו ולכן אינו יכול להיות מותנה ברישומי. לכן, תיבחן אפשרות אחרת לוודא את זיהויו ורישומי של PSC.⁸³ באשר לאלה הפועלים בשמה של החברה (מייצגים), אלה נדרשים בזיהוי כבר כעת (ראו הדו"ח המרכזי – פרק 2, סעיף ט').⁸⁴ במקרה שהכשל בזיהוי של מי מהגורמים הרלבנטיים יעלה חשדות, ה-CH יעביר את המידע לרשויות הרלבנטיות. עם זאת, מודגש כי האמצעים העתידיים להינקט על-ידי CH לצרכי זיהוי, אינם עתידים להיות ברמת חומרה זהה של הצעדים אותם ניתן לנקוט מכוח רגולציית הלבנת ההון ומניעת טרור. לכן, חברות העושות שימוש במרשם לצרכי עבודתן, עדיין יצטרכו לבצע due diligence בעצמן, אם כי צפוי ששיפור הליך הזיהוי יסייע לחברות לעשות כן.⁸⁵

- העברת מידע ל-CH: ⁸⁶ הממשלה מבקשת לבחון תיקוני חקיקה בתחום אבטחת המידע, אשר יאפשרו בחינה צולבת (cross referencing) של המידע במרשם החברות, עם מידע הקיים במאגרים אחרים. האפשרות המרכזית לעניין זה היא המידע הקיים ברשות המסים (HMRC). בנוסף, נבחנת גם האפשרות להצלב מידע עם המידע הקיים במשרד הדרכונים (HM Passport Office), רשות רישיונות הנהיגה (DVLA), מחלקת העבודה והפנסיות (DWP), רשות רישום המקרקעין (Land Registry) ופנקס הבוחרים (Electoral Register). בנוסף, הממשלה מבקשת לבחון חיובם של גופים מפוקחים מכוח רגולציית מניעת הלבנת הון ומניעת טרור, לדווח לרשויות אכיפת החוק על סתירות בין המידע שבידם, הנוגע ללקוחותיהם, לבין המידע הפומבי הקיים במרשם החברות. 'הסקטור המפוקח' (regulated sector), לפי רגולציית מניעת הלבנת הון כולל מגוון רב של גופים, ובהם בנקים, עורכי דין, יועצי מס ועוד.⁸⁷ לפי התכנון, המידע שיועבר יסייע ל-CH בתשאול החברות על אודות המידע המדווח למרשם. כאשר המידע שיועבר ל-CH יעלה חשש לפלילים, CH תדווח על כך לרשויות אכיפת החוק. עם זאת, מצוין כי נדרשת בחינה נוספת של אפשרויות הצלב מידע וחיוב גופים מפוקחים להעביר את המידע, בשיתוף הסקטור המפוקח והרשויות הציבוריות הרלבנטיות.

מגמה 4: הקלה בדרישות הדיווח לרשם ופיתוח יוזמות טכנולוגיות לפישוט וייעול הליכי הדיווח

המדינות מבקשות להקל על החברות לעמוד בדרישות הדיווח ולהימנע מאכיפה והטלת סנקציות. כך, למשל, **כל המדינות** קובעות הקלות שונות בהגשת הדיווחים השנתיים והדו"חות הפיננסיים לחברות קטנות ובינוניות.

כמו כן, **כל מדינות המחקר מעודדות מעבר למרשם חברות אלקטרוני**. כיום בסינגפור, דנמרק ונירזילנד, כל העדכונים השוטפים והדיווחים השנתיים נעשים באמצעים אלקטרוניים בלבד (תוכנות ייעודיות, מסמכים מקוונים והגשה בפורמט XBRL). מדינות אלה פיתחו מערכות מקוונות פשוטות וידידותיות למשתמש, ובאתרי האינטרנט שלהן קיימים מדריכים מפורטים

⁸³ שם, בעמ' 30.

⁸⁴ שם, בעמ' 31.

⁸⁵ שם, בעמ' 19-20.

⁸⁶ שם, בעמ' 60-62.

⁸⁷ ראו פירוט כאן:

<https://complianceconcourse.willkie.com/resources/anti-money-laundering-uk-the-regulated-sector>

והדרכות מקוונות, המסייעים בביצוע הגשה אלקטרונית. גם **בבריטניה**, אשר מאפשרת, בנוסף להגשה אלקטרונית, גם הגשה פיזית למרשם, קיימת מגמה לעודד הגשה אלקטרונית באמצעות הנחה באגרה. בנוסף, **בסינגפור ובבריטניה** נעשה ניסיון להשתמש בפתרונות טכנולוגיים להגשה במקביל של דו"חות פיננסיים למרשם החברות ולרשות המסים.

האם קיים ממשק טכנולוגי להגשה של דו"חות פיננסיים לרשם החברות ולרשות המסים	אופן ההגשה של עדכונים שוטפים ודו"חות שנתיים	האם קיימות הקלות בדיווח לחברות קטנות ובינוניות או רדומות	
✓ חברות הפטורות מדו"ח ביקורת (חברות זעירות, קטנות ורדומות) יכולות להגיש דו"חות פיננסיים לרשם החברות ולרשות המסים באמצעות אותה מערכת אלקטרונית Company Accounts and Tax Online	בדואר, דרך אתר האינטרנט באמצעות טפסים מקוונים, באמצעות תוכנה ייעודית (תוכנה מומלצת על ידי רשם החברות או תוכנה המפותחת באופן עצמאי) *עמלות נמוכות יותר להגשה אונליין (או ללא עמלות כלל) **המערכת מסמנת למגיש אם יש מידע חסר או הוזן באופן שגוי וכן מאפשרת יצירת תזכורות לאימייל להגשת דו"חות. ***דו"חות שנתיים ניתן להגיש בפורמט XBRL או כל פורמט אלקטרוני אחר	✓ חברות זעירות וקטנות רשאיות להגיש דו"חות מקוצרים וכן פטורות מדו"ח ביקורת. חברה רדומה פטורה מדו"ח ביקורת. חברות בינוניות זכאיות להקלות בהיקף הדו"חות.	בריטניה

האם קיים ממשק טכנולוגי להגשה של דו"חות פיננסיים לרשם החברות ולרשות המסים	אופן ההגשה של עדכונים שוטפים ודו"חות שנתיים	האם קיימות הקלות בדיווח לחברות קטנות ובינוניות או רדומות	
✓ פיילוט המאפשר לחברות קטנות ובינוניות להגיש דו"חות פיננסיים ודו"חות מס באמצעות אותה התוכנה (כיום קיימות שתי תוכנות אפשריות)	דרך אתר האינטרנט באמצעות טפסים מקוונים או באמצעות תוכנות ייעודיות. * ככלל יש להגיש את הדו"חות הפיננסיים בפורמט XBRL. במקרים מסוימים מוגש גם בקובץ PDF (למשל חברות זרות, בנקים וחברות ביטוח, חברות קטנות)	✓ חברות רדומות פטורות מהחובה להגיש דו"חות פיננסיים ופטורות מדו"ח ביקורת. חברות קטנות רשאיות להגיש דו"ח מקוצר בפורמט XBRL (ודו"ח מלא בPDF) ופטורות מדו"ח ביקורת	סינגפור
X	✓ באמצעות מערכת אונליין ממשלתית (RealME) * הדו"חות הפיננסיים מוגשים בפורמט אלקטרוני בלבד	✓ רק חברות חוץ גדולות או חברות גדולות שיש להן החזקות מחוץ לנירזילנד או חברות אם מחוץ לנירזילנד מחויבות בהגשת דו"חות פיננסיים מבוקרים	נירזילנד
X	✓ * דרך אתר האינטרנט באמצעות טפסים מקוונים * הדו"חות הפיננסיים מוגשים בפורמט XBRL או PDF.	✓ פטור מהגשת דו"חות פיננסיים לבחורות זעירות והקלות בהגשה לחברות קטנות	דנמרק

המגמה של מעבר למרשם חברות אלקטרוני (ללא נייר) תואמת גם את המגמה העולמית של מדינות מפותחות במעבר מדיווחים פיזיים למרשם החברות לדיווחים אלקטרוניים. כפי שעולה

מנתוני הסקר של הארגון הבינלאומי למרשמי עסקים,⁸⁸ אשר בחן את אופן ההגשה של דו"חות עדכון שנתיים (annual return) ושל דו"חות פיננסיים (annual accounts), במדינות מפותחות, האפשרות להגשה פיזית באמצעות נייר הולכת ופוחתת. כמו כן, יש מגמה לעבור מהגשה באמצעות קבצי PDF להגשה בפורמט XBRL או באמצעות פורמט אלקטרוני אחר.

⁸⁸ ראו דו"ח הארגון הבינלאומי למרשמי עסקים, לעיל ה"ש 2, בעמ' 76-79

נספח ד': סיכום סדנת תפיסת תפקיד רשם החברות

מטרתו סדנת תפיסת התפקיד היא להתוות אסטרטגיה וכיווני פעולה לעבודת רשם החברות לשנים הבאות ברמת המאקרו, לפיכך סדנת תפיסת התפקיד עסקה בעיקר במיפוי הבעיות ופחות בפתרונות וגיבוש פעולות אופרטיביות. הפעולות האופרטיביות יגובשו כחלק מתכנית העבודה של רשם החברות ויצאו לפעול במהלך השנים הקרובות (למעט הפעולות האופרטיביות הקשורות בשיפור הרגולציה המפורטות בדו"ח זה).

כיווני הפעולה העיקריים לתפיסת התפקיד של רשם החברות שעלו במסגרת סדנת תפיסת התפקיד הם:

1. **מידע במרשם החברות** - על המידע להיות מהימן, מדויק ומרכז מידע מגורמים שונים. יש לבחון האם כל המידע המדווח כיום אכן נדרש והאם יש מידע נוסף שהרשם יכול לספק ויכול לתת ערך לציבור ובכלל זה מידע בשפה האנגלית ומהן דרכי הנגשתו באופן מיטבי לציבור. כמו כן יש לבחון מהן הפעולות הנדרשות לביסוסו של המרשם כמדויק ומהימן באופן מלא. נספח ד' שבהמשך מרכז את כלל המענים שהתקבלו במסגרת הקול קורא לציבור בנושא המידע על אודות חברות הפתוח לעיון הציבור
2. **רשם החברות כנותן שירות** - יש להמשיך במגמת השיפור בשירות והמעבר למקוונות, יש לבחון כיצד ניתן להמשיך ולהנגיש מידע ונהלים לציבור בדרך קלה וידידותית, להפוך את המרשם למקום אחד בו מתנהלת חברה בצורה שירותית ונוחה ולהתאים את השירותים באופן מיטבי לאוכלוסיית היעד.
3. **רשם החברות כמניע את המשק** - יש לבחון האם וכיצד יכול רשם החברות לסייע בהנעת הפעילות העסקית וכיצד המידע הניתן על ידו באופן מדויק, בהתאם לסמכויותיו על פי החוק, כמו גם השירותים האפשריים במסגרתו- מסייעים למטרה זאת.
4. **שיתופיות** - יש לבחון שיתוף וסנכרון במידע עם משרדי ממשלה נוספים וכפל דיווחים. יש לבחון הזדמנויות לקידום שיתופי פעולה עם רשמי חברות במדינות בעולם במידת האפשר והצורך, ובכלל זה שיתוף בפרקטיקות מיטביות.
5. **חובות רגולטוריות** - יש לבחון מהם הדיווחים הנדרשים מחברות כיום, כיצד והאם הם מייצרים ערך, יש לבחון הפחתה או התאמה של הדיווחים, לשם הקלה על החברות מצד אחד אך ליצירת ערך משמעותי מהמידע המוצג במרשם. כמו כן, יש לבחון את שאלת הרישום הכפול הן בתיק החברה והן אצל הרשם.
6. **פיקוח ואכיפה** - בחינת חיזוק סמכויות ויכולות הפיקוח והאכיפה וכן בחינת חיזוק שיתוף הפעולה עם גורמי אכיפה אחרים.

נספח ה': ריכוז המענים שהתקבלו במסגרת קול קורא לציבור בנושא המידע על אודות חברות הפתוח לעיון הציבור

• **הפחתה של פרטי מידע:**

- מספר תעודת זהות או מספר דרכון וכתובת של נושאי משרה, בעלי מניות ובעלי תפקיד בחברות
- פרטים על רו"ח מבקר
- צילום דרכון של אזרח זר
- תעודות ההתאגדות של תאגיד זר

• **הוספה של פרטי מידע:**

- שמות בהם משתמשת החברה
- טלפון, כתובת מייל, אתר
- כתובת מייל של בעלי תפקיד בחברה
- בעלי שליטה יחידים אחרונים בשרשרת השליטה בחברה כהגדרתם בהוראות חוק איסור הלבנת הון ובמידה ואחד מבעלי השליטה הינו חושב חוץ – לציין את מדינת הדרכון.
- היסטוריה של שינויים בהרכבי בעלי מניות
- היסטוריה של שינויים בהון המניות המונפק/מוקצה
- לציין האם החברה בבעלות חברה ציבורית בשרשרת השליטה
- דגלים אדומים לגבי התנהלות החברה
- חברות קשורות וכן חברות קשורות לבעלי שליטה
- חברות בשליטת חברות זרות – מקום התאגדות ובעלי השליטה בשרשור
- תאריך העברת דו"ח אחרון לרשם החברות וציון סוג הדו"ח שהועבר לרשם
- הוספת שיעור הבעלות באחוזים (כיום ישנה רשימת בעלי מניות ומספר מניות מוחזק עבור כל אחד)
- למסמך אג"ח/השעבוד
- שם המלווה/נאמן אשר לטובתו נרשם השעבוד בשעבודים שהוסרו
- הפרות של החברה מול רשם החברות והסיבה להפרה ככל שישנן
- תאריך תעודת התאגדות עדכנית
- תאריך שינוי שם החברה במקרה של שינוי שם
- בעלי התפקידים העיקריים בחברה בחברות פרטיות כגון מנכ"ל החברה
- פרטי החייב בשעבודים צד ג' (כשהחברה משעבדת להבטחת חוב של צד ג')
- מספר השעבוד הקודם של חברה שהתמזגה לחברה אחרת
- ציון שם החברה הקולטת בדפים העיון של חברה שהתמזגה
- שמות החברות חברות שהתמזגו לחברה

• **הצעות לשיפור באופן הצגת הנתונים:**

- בכל עמוד שיוצא יופיע שם החברה ומספר החברה
- סדר השעבודים יהיה מהאחרון עד לראשון
- אפשרות לסינון הנתונים לפי הפרמטרים שקיימים בנוסח כגון משעבדים/נושאים/תאריכים וכד'

הצגת נתוני השעבודים בטבלה (לדוגמה: שם בעל השעבוד, מהות השעבוד, סכום, תאריך רישום, הערות) במקום ברשימת מלל